Provincie Utrecht

Agenda vitaal platteland

UITVOERINGSPROGRAMMA'S 2008

Inhoudsopgave

1. AVP-UITVOERINGSPROGRAMMA, WAAROM EN HOE? ... 4

1.1 UITVOERINGSPROGRAMMA'S: DÉ STAP NAAR ZICHTBAAR RESULTAAT ... 4
1.2 WAAROM WORDEN AVP-UP'S OPGESTELD? ... 4
1.3 WAAROM EEN OVERKOEPELEND PROVINCIAAL UITVOERINGSPROGRAMMA? ... 5
1.4 DE STATUS VAN UITVOERINGSPROGRAMMA'S ... 5
1.5 TOTSTANDKOMING VAN DE UITVOERINGSPROGRAMMA'S 2008 ... 6

2. ORGANISATIE VAN DE GEBIEDEN ... 7

3. DE PRESTATIES EN MIDDELEN VOOR 2008 ... 8

3.1 EEMLAND GELDERSE VALLEI ... 8
3.2 UTRECHTSE HEUVELRUG ... 9
3.3 KROMME RIJNGEBIED ... 10
3.4 UTRECHT MIDDEN ... 12
3.5 WESTELIJK UTRECHT: DE VENEN ... 14
3.6 WESTELIJK UTRECHT: DE UTRECHTSE WAARDEN ... 15
3.7 PROVINCIEBREED ... 16
3.8 TOTAAL OVERZICHT ... 17

4. TOETS VAN DE UITVOERINGSPROGRAMMA'S 2008 ... 17

5. ZIJN WE OP KOERS MET HET UITVOERINGSPLAN 2008? ... 18

Bijlagen

Bijlage 1: Tabellen
Bijlage 2: Uitvoeringsprogramma 2008 EEMLAND GELDERDE VALLEI
Bijlage 3: Uitvoeringsprogramma 2008 UTRECHTSE HEUVELRUG
Bijlage 4: Uitvoeringsprogramma 2008 KROMME RIJNGEBIED
Bijlage 5: Uitvoeringsprogramma 2008 UTRECHT MIDDEN
Bijlage 6: Uitvoeringsprogramma 2008 WESTELIJK UTRECHT DE VENEN
Bijlage 7: Uitvoeringsprogramma 2008 WESTELIJK UTRECHT DE UTRECHTSE WAARDEN
Bijlage 8: Uitvoeringsprogramma 2008 PROVINCIEBREED
Bijlage 9: DVD met film over LEADER+ Kromme Rijngebied (volgt tzt)

1. AVP-Uitvoeringsprogramma, waarom en hoe?

1.1 Uitvoeringsprogramma's: Dé stap naar zichtbaar resultaat

Een kanoroute langs de Grift, het herstel van meerdere forten uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de opzet van een grondbank in de Gelderse Vallei, de aanpak van de verdroging in Wilnisse Bovenlanden in de Venen. Dit is een willekeurige kleine greep uit de grote verzameling van projecten die zijn opgenomen in de uitvoeringsprogramma's 2008 (UP's 2008). Een kleine selectie die de grote reikwijdte van de ingediende UP's illustreert. In alle AVP-gebieden hebben gebiedscommissies, programmabureaus en andere partijen het afgelopen half jaar hard gewerkt om talloze ideeën en initiatieven op hun merites te beoordelen en te verwerken in projectvoorstellen als basis voor hun UP 2008. Dit leidde tot 6 gebieds-UP's. De provincie heeft zelf nog een provinciebreed UP opgesteld.
De UP's laten duidelijk zien dat er een grote bereidheid bestaat bij alle betrokkenen om de uitvoering van AVP daadwerkelijk ter hand te nemen. Tevens leren de plannen dat men daarbij op een veelzijdige en integrale manier te werk wil gaan. Dat is een positieve constatering, maar voor de provincie is het uiteraard van belang te weten of de voorgestelde UP's ook daadwerkelijk bijdragen aan de doelstellingen en beoogde resultaten van het AVP, zoals vastgelegd in het kaderdocument en de gebiedsprogramma's. Op die vraag geeft het onderhavige document het antwoord. De beantwoording geschiedt in een aantal stappen. Eerst wordt stilgestaan bij het hoe en waarom van de UP's 2008. Vervolgens wordt de stand van zaken van de organisatie in de gebieden beschreven. Na deze achtergronden te hebben belicht, wordt ingegaan op de beoogde prestaties van de UP's en benodigde middelen. Op grond van deze informatie vindt de toets plaats van de UP's en wordt beoordeeld of we daadwerkelijk op koers liggen met de voorgestelde UP's 2008.

1.2 Waarom worden AVP-UP's opgesteld?

Op grond van de Wet inrichting landelijk gebied (WILG) moeten provincies zorgen voor een meerjarige programmering voor de investeringen in het landelijk gebied. De gebieden hebben een uitvoerende rol en de provincies zorgen voor de regie. Provincie Utrecht geeft hieraan invulling door het programma Agenda vitaal platteland (AVP). AVP beperkt zich niet tot de prestaties en middelen uit de Bestuursovereenkomst ILG, een overeenkomst tussen rijk en provincie. AVP omvat ook de provinciale en regionale ambities voor de ontwikkeling van het landelijk gebied. In AVP worden dus de middelen geprogrammeerd van Rijk, EU, provincie Utrecht en gebiedspartijen zoals gemeenten en waterschappen.

In het provinciale Kaderdocument Agenda vitaal platteland is vastgelegd welke doelen worden nagestreefd, welke middelen daarvoor ingezet kunnen worden, hoe de uitvoering gestalte moet krijgen en op welke wijze monitoring en rapportage plaats moet vinden. Een belangrijke keuze daarbij is de verdeling van de provincie in vijf AVP-gebieden (zie afbeelding 1, volgende bladzijde). In het Kaderdocument is ook vastgelegd dat de gebieden een meerjarenprogramma moeten opstellen voor de periode 2007-2013, de zogenoemde Gebiedsprogramma's. Op 5 november 2007 hebben Provinciale Staten deze Gebiedsprogramma's voor alle AVP-gebieden vastgesteld.

Voor de programmering van jaar tot jaar worden zogenoemde Uitvoeringsprogramma's (UP's) opgesteld. Ook dit is vastgelegd in het Kaderdocument. UP's geven aan welke prestaties uit de Gebiedsprogramma's in een jaar zullen worden gerealiseerd en hoe dit wordt gefinancierd. Door vastgestelde UP's krijgen de gebieden trekkingsrecht op rijks- en provinciale middelen voor het realiseren van de prestaties (in 1.3 wordt dit toegelicht).
De gebieden hebben de UP's voor 2008 opgesteld en ter vaststelling voorgelegd aan de provincie.

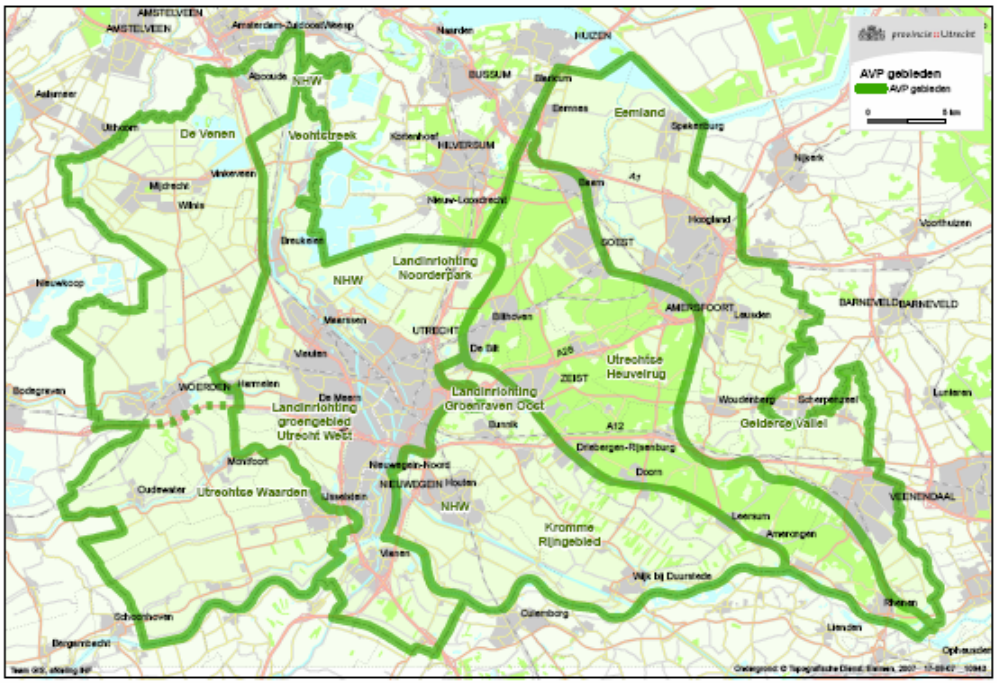

Afbeelding 1: begrenzing AVP-gebieden

1.3 Waarom een overkoepelend provinciaal uitvoeringsprogramma?

Omwille van de duidelijkheid en toegankelijkheid en het eenvoudig verkrijgen van een totaaloverzicht is een overkoepelend uitvoeringsprogramma opgesteld, dat nu voor u ligt. Hierin worden de UP's van de gebieden samengevat en wordt een totaalbeeld geschetst. De afzonderlijke UP's zijn als bijlagen opgenomen (bijlagen 2 t/m 7). Ook is het provinciebrede UP 2008 als bijlage opgenomen (bijlage 8). In het provincie brede UP zijn prestaties opgenomen die niet logisch aan een gebied te koppelen zijn.

1.4 De status van uitvoeringsprogramma's

De UP's 2008 voldoen aan de criteria van AVP. Zoals hiervoor al is aangegeven, krijgen gebieden door vastgestelde UP's trekkingsrechten. Het gaat om trekkingsrecht op de provinciale- en de rijksmiddelen vanuit de Bestuursovereenkomst ILG. De trekkingsrechten kunnen worden verzilverd door concrete projecten in te dienen. De gebieden krijgen de middelen uit het UP dus niet als één bedrag uitgekeerd.
Feitelijke toekenning van middelen gebeurt pas door subsidietoekenning of door een opdrachtverlening door de provincie. Een project dat als subsidieverzoek is ingediend, wordt getoetst aan het provinciale subsidiekader AVP. Van belang is dat een project daadwerkelijk bijdraagt aan de doelen uit het UP en overeenstemt met het provinciaal beleid.

Bij de UP's zijn als bijlage projectideeën opgenomen. Daardoor wordt duidelijk of de geprogrammeerde prestaties en middelen reëel zijn. De projectideeën hebben alleen deze onderbouwende rol. Ze worden dan ook niet vastgesteld door de provincie. Dit betekent dat ook andere projecten die bijdragen aan de prestaties ingediend kunnen worden. Het betekent echter ook dat een projectidee in het UP niet automatisch voor een provinciale bijdrage in aanmerking komt. Daarvoor moeten ze nog individueel getoetst worden. Vaststelling van het UP geeft dus geen garantie dat de projectideeën in overeenstemming zijn met de provinciale toetsingscriteria.

Het is niet altijd mogelijk om ruim van te voren te bedenken welke prestaties het komende jaar gerealiseerd worden. Uiteraard moet worden voorkomen dat projecten die klaar zijn voor uitvoering en bijdragen aan het gebiedsprogramma, maar niet passen binnen het uitvoeringsprogramma, blijven liggen tot het volgende jaar. AVP voorziet in de flexibiliteit om op deze dynamiek in te spelen. Bij de twee rapportages in de loop van het jaar kunnen gebieden dergelijke projecten melden. Zo'n melding wordt gezien als een verzoek om actualisering van het uitvoeringsprogramma. Verder kunnen Gedeputeerde Staten, als daartoe aanleiding bestaat, afwijken van de criteria in het provinciale subsidiekader.

1.5 Totstandkoming van de uitvoeringsprogramma's 2008

Ondanks dat het AVP-traject soms nog een zoektocht is, zowel voor de gebieden als voor de provincie, hebben de gebieden met veel voortvarendheid de UP's 2008 opgesteld. Uit de UP's blijkt dat de gebieden gemotiveerd zijn om de doelen uit de Gebiedsprogramma's te realiseren.
De werkwijze van Agenda vitaal platteland is in 2007 gestart. Op dat moment stond nog niet alles op de rails. Daardoor zijn de UP's nog niet volgens de, inmiddels opgestelde, procedurebeschrijvingen tot stand gekomen. Zo zijn de Gebiedsprogramma's pas vastgesteld in november, terwijl het opstellen van de UP's op dat moment al vergevorderd was. De gebieden zijn vooral uitgegaan van de informatie die door de provinciale gebiedsmanagers is aangeleverd. Een Kaderbrief voor 2008 is niet opgesteld. Daardoor tastten de gebieden enigszins in het duister.

Nu de Gebiedsprogramma's zijn vastgesteld en er duidelijkheid bestaat over de procedures, kan vanaf 2008 (UP's 2009) wel het juiste traject worden gevolgd. Er is meer tijd voor het opstellen van de UP's en er kan meer overleg plaatsvinden tussen de gebieden en de provinciale beleidsafdelingen. De gebieden zullen een Kaderbrief ontvangen als basis voor hun Uitvoeringsprogramma. De Kaderbrief zal een lente- en een zomerversie kennen. De lentebrief is van GS en bevat een voorstel. De gebieden kunnen daarop reageren. Daarna stellen PS in hun laatste vergadering voor het zomerreces de definitieve kaderbrief vast, de zomerbrief.

2. Organisatie van de gebieden

Er zijn enkele belangrijke stappen gezet in 2007
Voor het realiseren van de prestaties uit de UP's is het uiteraard van belang dat de gebieden beschikken over een daarvoor toegeruste organisatie. Het Kaderdocument AVP stelt dat de werkwijze van gebied tot gebied kan verschillen. Wel moet de werkwijze voldoende garanties bieden voor een doelmatige aanpak, die leidt tot een afgestemde en samenhangende programmering voor het hele AVP-gebied. De voorkeur van de provincie gaat uit naar een aansturing via een klein platform per AVP-gebied. Een werkwijze zoals in de Gelderse Vallei en De Venen spreekt de provincie erg aan, want die leiden tot aantoonbaar goede resultaten.

In juni 2007 heeft de Statencommissie Ruimte, Groen en Wonen alle gebieden gesproken. Daarbij bleek dat de organisatie van te veel gebieden nog onvoldoende was afgestemd op de AVP-systematiek. Daarna zijn diverse belangrijke stappen gezet door de gebieden die dit beeld hebben gewijzigd. Eemland-Gelderse Vallei, De Venen en De Utrechtse Waarden hebben door het oprichten van een stichting een organisatiestructuur die goed aansluit bij AVP. De eerste twee gebieden beschikken ook over een functionerend programmabureau of –team. In De Utrechtse Waarden zal het programmabureau vanaf januari 2008 ook operationeel zijn. In het AVP-gebied Kromme Rijngebied werken de gebiedspartijen samen in een stuur- en een projectgroep. Komend voorjaar gaan deze partijen de stichting Kromme Rijngebied oprichten. Begin 2008 opent de minister van LNV hier het streekhuis, waarin ook het programmabureau zal komen. De provincie is verheugd dat de partijen in dit AVP-gebied ervaren dat het AVP-traject de samenwerking aantoonbaar stimuleert, ook op andere vlakken.

Tijdens de verbouwing gaat het presteren door
Alleen de AVP-gebieden Utrechtse Heuvelrug en Utrecht-midden hebben nog geen gebiedsdekkende organisatie. Voor AVP-gebied de Utrechtse Heuvelrug heeft de provincie zelf opdracht gegeven voor een verkenning die moet leiden tot een gezamenlijke visie en aanpak voor dit gebied. De verkenning zal begin 2008 zijn afgerond. Niettemin bestaat voor het grootste deel van de Utrechtse Heuvelrug al een uitvoeringsorganisatie: het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en het programma Hart van de Heuvelrug. Beide hebben een bestuurlijke organisatie en een programmabureau of –team.
Voor AVP-gebied Utrecht Midden is in het gebiedsprogramma 2007-2013 al aangegeven dat de inhoudelijke en bestuurlijke samenhang beperkt is. Er is wel duidelijk onderscheid te maken tussen de opgave ten noorden van Utrecht en de opgave in het zuidwestelijke/zuidelijke deel. In het noordelijke deel wordt op dit moment, met ondersteuning van Alterra, nagegaan welke gebiedsorganisatie hier het beste past. Bij dit onderzoek wordt tevens gekeken naar de koppeling met het zuidelijk deel. De planning is om in 2008 gebiedscommissies te hebben gevormd voor het noordelijke en zuidelijke deel van het AVP-gebied. Ook zal er een programmabureau komen. Zolang deze organisatie nog geen feit is, bieden de bestaande landinrichtingscommissies Noorderpark en Utrecht-West en de Enveloppecommissies voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie voldoende garantie voor het realiseren van het uitvoeringsprogramma.

Vanwege de provinciale trekkersrol hebben de Programma's Nieuwe Hollandse Waterlinie en Grebbelinie een iets afwijkende positie in de AVP-aanpak. Deze programma's zijn echter wel integraal opgenomen in de UP's van de betreffende gebieden. Deze projectorganisaties rapporteren ook aan de gebiedscommissies.

Conclusie
In drie AVP-gebieden is al een op de AVP afgestemde organisatie, of wordt deze op korte termijn gerealiseerd. In twee AVP-gebieden gaat dit mogelijk nog wat langer duren. Daar zijn de bestaande

organisatiestructuren echter al voldoende toegerust voor het uitvoeren van de projecten in de deelgebieden.

3. De prestaties en middelen voor 2008

In dit hoofdstuk wordt voor elk gebied per thema aangegeven wat voor 2008 de belangrijkste beoogde prestaties zijn en welke middelen daarvoor zijn geraamd. De laatste paragraaf geeftt een overzicht van de prestaties en middelen voor de provincie in totaal.

3.1 Eemland Gelderse vallei

natuur
In het UP 2008 is voor natuur uitgegaan van de verwachte mogelijkheden voor verwerving. Dit is een oppervlakte van 50 ha als bijdrage aan de Bestuursovereenkomst. Ook is 50 ha via Programma beheer geraamd. Andere geprogrammeerde prestaties zijn projecten voor realisatie van natte ecologische verbindingszones, verdrogingsbestrijding en natuurherstel. Gestart wordt met de uitvoeringsagenda Langesteeg die tot 2010 o.m. voorziet in het verwerven en inrichten van 90 ha robuuste ecologische verbindingszone en in beekherstel. Voor verbetering van de milieukwaliteit zijn 10 luchtwassers geprogrammeerd. Verder komt er een uitwerking om het plan van aanpak diffuse bronnen de komende jaren versneld te kunnen uitvoeren.
Voor de verdrogingsbestrijding in de TOP-gebieden wordt een plan van aanpak opgesteld. Ook wordt een vervolg gegeven aan de planfase voor de verdrogingsbestrijding in en rond Groot Zandbrink, het Meeuwenkampje en de Schoolsteegse bosjes.

landschap en cultuurhistorie
Voor het Nationaal landschap Arkemheen-Eemland is het oprichten van een Landschapshuis en van gebiedspoorten geprogrammeerd voor 2008. Ook wordt een plan gemaakt voor een gebiedseigen schaapskudde. Verder wordt het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vertaald naar investeringsplannen op jaarbasis. Uitvoeringsgericht zijn 4,5 km laanherstel, 1 km aanleg van lanen en ca. 50 bedrijven met streekeigen (erf)beplanting. Voor cultuurhistorie is het UP Grebbelinie in 2008 leidend. In dat kader wordt geïnvesteerd in 9 sleutelprojecten, zoals Fort aan de Buurtsteeg, Voet van de Grebbeberg en recreatieve ontsluiting ten noorden van Amersfoort. Daarnaast is herstel van het Rechthuis in Renswoude en inrichting voor een toekomstige recreatieve functie een majeur project. Hiervoor wordt op dit moment een marktonderzoek verricht.

sociaal economische vitalisering
Voor landbouw wordt het succesvolle concept Kansen voor Boeren uitgerold over de hele Vallei. De inzet van kavelruilcoördinatoren wordt gecontinueerd en waar nodig versterkt met gebiedsmakelaars. Om kavelruil daadwerkelijk op gang te brengen, wordt meer gebruik gemaakt van planmatige kavelruil en wordt de aansturing via de onroerendgoed bank versterkt, zodat er meer ruilgrond in voorraad komt. Er komen rondetafelgesprekken met de sector om een strategie uit te stippelen ter stimulering van de biologische landbouw. Verder start de integrale Agenda Centraal Buitengebied. Deze leidt o.m. tot landbouwstructuurverbetering.
Het geprogrammeerde budget voor leefbaarheid is belegd met de majeure projecten MFC Achterberg, Centrumplan Renswoude en het Coöperatieterrein Achterveld.

Voor wandelen is voorzien in aanvulling van het Klompenpadennetwerk met 30 km nieuwe Klompenpaden, alsmede borging van het beheer van bestaande Klompenpaden. Nieuw is het project Oral History, dat met verhalen van bewoners over cultuurhistorische waarden een toegevoegde waarde geeft aan het Klompenpadenconcept. Langs de Grift is een kanoroute geprogrammeerd van 15 km (tevens onderdeel van Grebbelinieprogramma).

reconstructie
De projecten die bijdragen aan het thema Reconstructie zijn hiervoor al genoemd omdat ze ook bijdragen aan andere thema's. Ze worden hier niet herhaald. Een deel van de financiering komt wel uit het Reconstructiebudget.

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	3,63	0,56	4,18
Landschap en cult. hist.	0,45	6,00	6,45
Soc. econ. vitalisering	4,01	3,73	7,73
Reconstructie	8,30	0,00	8,30
Proceskosten	0,93	0,00	0,93
Totaal	17,31	10,29	27,60

3.2 Utrechtse Heuvelrug

natuur
Het UP 2008 voorziet in uitvoering van onder meer Herder op de Heuvelrug, het UP Ontsnippering en het Jaarplan Communicatie en Educatie. Het eerste project omvat het beheer van de heidevelden op de Utrechtse Heuvelrug door een schaapskudde. Verder is de verwerving van 41 ha voor natuur geprogrammeerd, waarvan 21 ha via particulier natuur beheer. Ook is voorzien in 320 ha kwaliteitsverbetering bestaande natuur, waarvan 20 ha heideherstel.

landschap en cultuurhistorie
Onder dit thema zijn geprogrammeerd het Sprengenproject in Driebergen en het herstel van de laanstructuren op landgoed Remmerstein. Beide projecten behoren bij het operationeel doel 'restaureren erfgoed'. Ook is voorzien in het uitvoeren van drie deelprojecten voor inrichting en ontsluiting van het Baarnse bos.

sociaal economische vitalisering
Voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug is de centrale doelstelling het realiseren van opvangmogelijkheden en informatievoorzieningen voor bezoekers. Daarvoor starten de projecten Zanderij Maarn en parkeerplaats Prattenburg. Met het laatste project wordt een parkeerplaats vanuit het natuurgebied verplaatst naar de rand van de Heuvelrug nabij Veenendaal. De overige grote projecten onder recreatie zijn Intensivering veldtoezicht Heuvelrug, en Routes en Toegangsvoorwaarden. Het eerste project betreft personele inzet voor extra toezicht op de Heuvelrug in het recreatieseizoen. Het tweede project beoogt een uniforme aanpak van routes en toegangsvoorwaarden in de Nationale Parken. Het UP voorziet verder in de totale ambitie uit het Gebiedsprogramma voor het fietsknooppuntensysteem op de Heuvelrug en in de aanleg van 2 km fietspad binnen het programma Hart van de Heuvelrug.

proceskosten
De proceskosten van het Nationaal Park betreffen onder meer de bemensing en de inrichting van het op te richten Programmabureau. Daarnaast zijn er personele kosten geprogrammeerd voor o.m. communicatie en educatie. Ook zijn kosten geprogrammeerd voor het financieren van de Verkenning

Utrechtse Heuvelrug, waarbij wordt onderzocht of bij betrokken partijen in het gebied bestuurlijk draagvlak bestaat om een gezamenlijke visie, aanpak en gebiedscoalitie voor (het landelijk gebied van) 'Heel de Heuvelrug' te ontwikkelen. De kosten voor het Programmabureau Hart van de Heuvelrug worden rechtstreeks door de provincie gefinancierd en zijn niet meegenomen in het uitvoeringsprogramma.

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	1,86	0,68	2,55
Landschap en cult. hist.	0,06	0,41	0,47
Soc. econ. Vitalisering	0,33	1,40	1,73
Proceskosten	0,00	0,45	0,45
Totaal	2,25	2,95	5,20

3.3 Kromme Rijngebied

natuur

Het UP 2008 voorziet in het verwerven van 27 ha en het inrichten van 147 ha nieuwe natuur. Daarnaast zijn projectideeën opgenomen voor aanleg van natuurvriendelijke oevers, inrichten van nieuwe natuur, opzetten ecologisch netwerk en bescherming van soorten (vleermuizen en vogels). Ook is een project geprogrammeerd dat moet leiden tot aankoop van gronden die realisatie van nieuwe natuur (elders) mogelijk maakt. De projecten zijn voornamelijk afkomstig van de Landinrichtingscommissies en de Enveloppencommissies Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

Verder is de uitvoering geprogrammeerd van anti-verdrogingsmaatregelen (plaatsen van stuwen e.d.) in de landinrichting Groenraven Oost, een gebied dat kampt met droogte en/of slechte waterkwaliteit, en op het landgoed Sandenburg, gelegen aan de rand van één van de TOP-gebieden.

landschap en cultuurhistorie

Het UP-Kromme Rijngebied omvat zo'n 25 projecten die bijdragen aan prestaties binnen het thema landschap en cultuurhistorie. Gestart wordt met de uitvoering van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Ook het ontwikkelen van de koers voor de forten Honswijk en Everdingen is geprogrammeerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige cultuurhistorische en natuurlijke waarden.

Verder zijn prestaties en middelen geraamd voor aanplant van heggen en laanbeplanting, herstel en inrichting van landgoederen, het opstellen van een plan van aanpak voor én uitvoering van een wandel- en fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal. Daarnaast vindt uitvoering plaats van herstel- en restauratiewerkzaamheden aan verschillende cultuurhistorische bebouwingen en elementen.

Voor de NHW-enveloppe Rijnauwen-Vechten is in 2007 een intentieovereenkomst getekend waarin partijen overeenkomen Fort Vechten te ontwikkelen tot een belangrijke recreatieve pleisterplaats in het gebied. Daar komt dan ook het Nationaal Liniecentrum. In 2008 wordt hiervoor onder andere de financiering geregeld bij het ministerie, de exploitatie opgezet en gestart met het opknappen van het fort.

Afbeelding 2 fort van de NHW

sociaal economische vitalisering
In het UP 2008 zijn voor de landbouw projecten opgenomen die voortkomen uit in 2007 verrichte verkenningen (Boeren met Toekomst). Dit betreft onder meer verkenningen van openstellingsstrategieën van landbouwbedrijven voor andere doeleinden. Daarnaast worden pilots gestart voor de ontwikkeling van resistente rassen en bestrijding van ziekten in de fruitteelt. Dit komt ook de kwaliteit van lucht, water en bodem ten goede.
Voor de landinrichting RAK Kromme Rijn zijn projecten ingediend voor het verbeteren van kavels en het aanbrengen van verbeteringen in de landbouwstructuur.

Verder zijn middelen gereserveerd voor Leader. Projecten die door Leader gefinancierd worden komen vanuit het gebied, bottom up. Voor 2008 zijn deze nu nog onvoldoende concreet te benoemen. Leader wordt gefinancierd vanuit de EU, gelden van derden en de provincie.

Er zijn ca. 20 recreatieprojecten geraamd, zoals de aanleg van ruiter-, wandel- en fietspaden en van kanoroutes.

proceskosten
De geprogrammeerde proceskosten zijn bedoeld voor het oprichten van een stichting voor de gebiedsaanpak, voor het Streekhuis en voor de aansturing van het proces. Het programma voor de gebiedsgerichte aanpak Langbroekerwetering maakt hiervan deel uit.

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	3,65	0,06	3,70
Landschap en cult. hist.	2,09	7,25	9,34
Soc. econ. vitalisering	4,69	2,19	6,88
Proceskosten	0,06	0,32	0,38
Totaal	10,49	9,81	20,30

3.4 Utrecht Midden

natuur

Het UP 2008 voorziet in het verwerven van 35 ha voor natuur en in het inrichten van 20 ha nieuwe natuur. Verder starten voorbereidingswerkzaamheden voor het inrichten van natuur in de Bethunepolder. Voor de Robuuste verbindingszone Groene Ruggengraat zal in 2008 duidelijk worden welk tracé er wordt gekozen. Om alvast op noodzakelijke grondaankopen te anticiperen wordt al wel een grondverwervingsplan gemaakt.

Voor de verdrogingsbestrijding in de Bethunepolder worden in 2008 het bestek afgerond, de aanbesteding gestart en een schadeloket geopend. Hier kunnen eigenaren terecht met vragen over de verdrogingsbestrijding.

Afbeelding 3: restauratie van een sluis

landschap en cultuurhistorie

Voor de uitvoering van de plannen voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie is een minimumvariant opgesteld. In 2008 krijgt de uitvoering hiervan verder invulling. Voor een aantal forten start de planontwikkeling (zoals werk bij Maarsseveen) en voor andere forten de feitelijke restauratie en inrichting. Ook zijn enkele projecten voorzien die bijdragen aan de doelen van het Nationaal Landschap Groene Hart.

sociaal economische vitalisering

In de landinrichting Noorderpark vindt in 2008 de voorbereiding plaats van de kavelaanvaarding. In 2009 kan dan de inrichting starten. Verder wordt binnen deze landinrichting in 2008 70 ha ingericht voor recreatie en wordt 5 km recreatieve verbinding aangelegd. De Agrarische Natuurvereniging Noorderpark verkent de mogelijkheden voor het stimuleren van agrarisch natuurbeheer.

In 2008 is in de landinrichting Utrecht West de verwerving geprogrammeerd van 60 ha voor recreatie in te richten gebied en de feitelijke inrichting van 26 ha. Ook is de inrichting geprogrammeerd van 11 ha recreatiegebied binnen het plan Hollandse IJssel.
Vanuit het Nationale Landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt een eerste aanzet gegeven voor transferia en routestructuren.

proceskosten
De procesmiddelen zijn geraamd voor het verder voorbereiden van twee gebiedscommissies (noordelijk deel en zuidelijk deel) en voor het vormgeven van het programmabureau.

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	1,91	0,77	2,68
Landschap en cult. hist.	4,00	4,16	8,16
Soc. econ. vitalisering	9,21	0,22	9,43
Proceskosten	0,12	0,16	0,27
Totaal	15,23	5,31	20,54

Afbeelding 4: herinrichting Noorderpark

3.5 Westelijk Utrecht: De Venen

natuur

In het UP 2008 is de programmering van de verwerving van gronden voor natuurontwikkeling afgestemd op de taakstelling vanuit het gebiedsprogramma 2007-2013. Dit komt neer op jaarlijks 150 ha. De gebiedscommissie geeft aan, dat hiervoor aanvullende instrumenten vanuit het provinciale Strategieplan grondaankoop noodzakelijk zijn. Er zijn geen nieuwe prestaties voor inrichting opgenomen omdat er nog onvoldoende aaneengesloten gronden voor natuur zijn verworven. Wel zijn meerdere projecten in uitvoering. Voor het inrichtingsproject Wilnisse Bovenlanden (126 ha) zijn voor 2008 aanvullende maatregelen geprogrammeerd om verdroging te voorkomen. Het Ontwikkelingsplan Groot-Winis Vinkeveen, een prioritair project voor de realisering van de robuuste verbindingszone, wordt integraal opgepakt tezamen met doelen voor landbouw, duurzaam waterbeheer en recreatie. Dit draagt bij aan de realisering van de Groene Ruggengraat. In 2008 wordt hiervoor een inrichtingsvoorstel en een realisatiestrategie gemaakt. Voor de ecologische verbindingszones worden streefbeelden opgesteld, die de uitvoering via aankoop en inrichting of particulier beheer kunnen stimuleren.
Verder zijn prestaties en middelen geprogrammeerd voor bestrijding van verdroging, onder meer in Botshol en de Kamerikse Nessen. Beide zijn TOP-gebieden.

Afbeelding 5: recreatie

landschap en cultuurhistorie

Het gebied ligt binnen Nationaal landschap Groene Hart. Een groot deel van de projecten voor de verschillende thema's draagt bij aan de doelen voor het Nationaal landschap. Er zijn projecten voor landschap, toegankelijkheid, beleving en stimulering van agrarische structuurversterking geprogrammeerd. Ook voor de Oude Hollandse Waterlinie (OHWL) en de Stelling van Amsterdam zijn projecten geprogrammeerd o.a. zes projecten van Natuurmonumenten. Het totaalprogramma vult in 1 jaar tijd voor een belangrijk deel de ambitie van het gebiedsprogramma op cultuurhistorie in.

sociaal economische vitalisering

In de Venen wordt, naast de natuuropgave, gelijktijdig ingezet op projecten voor sociaal-economische vitalisering. Voor agrarische structuurversterking is nu een groot aantal projecten in uitvoering, zoals vrijwillige kavelruil (huidige programma loopt tot en met 2008), kavelverbetering en verbreding. Voor 2008 is de verplaatsing geprogrammeerd van agrarisch bedrijf in Zegveld. Hiermee wordt zowel de

landbouwstructuur versterkt als ruimte vrijgemaakt voor kavelruilen die een deel van de EHS mogelijk maken. In 2008 zal een evaluatie van de vrijwillige kavelruil plaatsvinden, om te bezien welke programmeringsbehoefte er vanaf 2009 is.
Het uitvoeringsprogramma omvat drie innovatieve pilots voor het ontwikkelen van duurzaam ondernemen. Ook zijn landbouwprojecten die bijdragen aan de kwaliteit van het Groene Hart voorzien. Voor het bevorderen van plattelandsontwikkeling zijn het stimuleren van een zorgboerderij en de organisatie van boerenlandmarkten opgenomen.

De ontwikkeling van projecten voor sociaal-economische vitaliteit, met name op het gebied van agrotoerisme en leefbaarheid wordt gestimuleerd door de inzet van een ondersteuner plattelandsondernemerschap. Dit versterkt de uitvoeringskracht op deze thema's. Zowel voor Leader als voor het hele programma zal dit leiden tot veel goede initiatieven. Voor Leader zal de Plaatselijke Groep Weidse Veenweiden projecten selecteren. In het Uitvoeringsprogramma is uitgegaan van een tiental projecten, die vooral de leefbaarheid bevorderen.
De geraamde projecten voor recreatie hebben betrekking op de aanleg van wandelpaden en –routes (10km), het opheffen van knelpunten daarin door bruggen aan te leggen, boerenlandwandelingen (ca. 5 km.), fietsroutes (ca. 9 km) en een ruiterroute. Ook zijn twee educatieve routes voorzien.

proceskosten
De proceskosten zijn bedoeld voor het programmateam De Venen.

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	8,60	0,31	8,91
Landschap en cult. hist.	0,19	1,52	1,71
Soc. econ. vitalisering	1,31	1,69	3,00
Proceskosten	0,19	0,29	0,48
Totaal	10,28	3,81	14,10

3.6 Westelijk Utrecht: De Utrechtse waarden

natuur
Het UP 2008 voorziet in het verwerven van 22 ha voor nieuwe natuur. Als onderdeel van het Integraal ontwikkelingsperspectief Hollandse IJssel wordt een inrichtingsplan opgesteld voor natuurontwikkeling op al verworven gronden. Verder komt er een uitvoeringsprogramma Ecologische Verbindingszone Hollandse IJssel. Met het oog op draagvlakversterking natuur is het maken van een natuurwijzer en ondersteunend voorlichtingsmateriaal voor bewoners en bezoekers gepland.
landschap en cultuurhistorie
Het gebied ligt in Nationaal Landschap Groene Hart. Het UP bevat projecten die bijdragen aan het behoud van de landschappelijke kwaliteit als onderdeel van het Nationaal Landschap. Het gaat om onder meer het vinden van een oplossing voor vrijkomend snoeihout van kleine landschap elementen, versterking van de stad-land-relatie en een pilot groenblauwe diensten. Op het gebied van cultuurhistorie is het restaureren van een karakteristieke boogbrug geprogrammeerd.

sociaal economische vitalisering
Ter verbetering van de landbouwstructuur zijn 25 ha kavelruil en twee bedrijfsverplaatsingen in de Linschoterwaard voorzien. Verder wordt invulling gegeven aan de uitvoering van het project Struinen en vorsen, dat bijdraagt aan het vergroten van de agrotoeristische mogelijkheden voor het gebied. Als de haalbaarheidsstudie positief uitvalt, start een uitvoeringsprogramma voor een recreatiepad over het

jaagpad langs de Hollandsche IJssel. In het UP zijn middelen gereserveerd voor Leader-projecten die de Plaatselijke Groep Weidse Veenweiden selecteert.
proceskosten
Deze middelen zijn bedoeld voor het programmabureau (formatie, huisvesting, communicatie).

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	0,88	0,30	1,18
Landschap en cult. hist.	0,25	0,15	0,40
Soc. econ. vitalisering	0,56	0,74	1,30
Proceskosten	0,00	0,10	0,10
Totaal	1,69	1,29	2,98

3.7 Provinciebreed

natuur
Het provinciebrede programma voorziet in een bijdrage voor aankopen van natuur buiten de EHS, heideherstel, realisering van faunapassages binnen de ecologische verbindingszones, soortenbescherming en draagvlakversterking voor natuurbeleid.
Verder is een provinciebreed onderzoek gepland naar de invloed van drinkwaterwinningen op verdroging in TOP-gebieden. Het subthema bodem omvat drie pilots die bijdragen aan de Bestuursovereenkomst ILG.

landschap en cultuurhistorie
Voor de stimulering en ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteit worden ongeveer 5 à 10 stimuleringsprojecten uitgevoerd.

sociaal economische vitalisering
Voor de landbouw zijn enkele projecten geraamd die bijdragen aan de doelstelling uit de Bestuursovereenkomst ILG voor de ontwikkeling van pilots duurzaam ondernemen. Verder komen er enkele projecten die zijn gericht op het versterken van biologische en verduurzamen van gangbare landbouw.
Op het gebied van de recreatie zullen knelpunten voor wandelen en fietsen in kaart worden gebracht.

proceskosten
Hieronder vallen met name exploitatiekosten voor organisaties zoals Het Utrechts Landschap en Landschap en Erfgoed Utrecht. Ook de Utrechtse bijdrage aan het interprovinciale Programmabureau Groene Hart valt hier onder.

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	0,28	0,47	0,75
Landschap en cult. hist.	0,05	0,00	0,05
Soc. Econ. vitalisering	0,07	0,22	0,29
Proceskosten	1,47	0,75	2,21
Totaal	1,86	1,43	3,29

3.8 Totaal overzicht

Thema	Module 1 (in € mln)	Module 2 (in € mln)	Totaal (in € mln)
Natuur	20,8	3,15	23,95
Landschap en cult. hist.	7,09	19,50	26,59
Soc. econ. vitalisering	20,16	10,19	30,35
Reconstructie	8,30	0	8,30
Proceskosten	2,77	2,06	4,83
Totaal	59,12	34,89	94,01

4. Toets van de Uitvoeringsprogramma's 2008

De UP's 2008 worden vastgesteld door Provinciale Staten. Na vaststelling krijgen de gebieden trekkingsrechten die overeenkomen met de middelen en prestaties zoals genoemd in de UP's. Het is daarom van belang te bekijken of deze middelen en prestaties juist zijn. Daarvoor zijn de UP's 2008 getoetst. Het belangrijkste toetsingskader voor de UP's zijn de Gebiedsprogramma's. Deze zijn op 5 november 2007 vastgesteld door Provinciale Staten.

De UP's zijn met name op de volgende punten getoetst:
zijn de genoemde prestaties en de gevraagde middelen in overeenstemming met het Gebiedsprogramma;
zijn de prestaties en middelen in evenwicht;
zijn de voor 2008 gevraagde provinciale middelen beschikbaar.

Ook is gekeken naar de bijdrage van de UP's aan het totale programma voor deze AVP-periode. De bevindingen van die beoordeling zijn verwoord in paragraaf 5.

De nu gevraagde middelen zijn aan de Gebiedsprogramma's getoetst op het niveau van subthema's (zie afbeelding 6).

Thema's	Subthema's
Natuur	Natuur
	Natuur/milieukwaliteit
	Water
	Bodem
Landschap en cultuurhistorie	
Sociaal economische versterking	Landbouw
	Sociaal economische vitalisering
	Recreatie
Reconstructie	
Poceskosten	

Afbeelding 6: thema's en subthema's binnen AVP

De toets leert dat de gevraagde middelen passen in de Gebiedsprogramma's. Verder blijkt dat de prestaties bij kunnen dragen aan de doelen uit de Gebiedsprogramma's (noot: de concrete projecten zullen op dit punt uiteraard nog specifiek worden getoetst).

Van belang is dat de UP's qua prestaties en middelen in evenwicht zijn. Voorkomen moet immers worden dat gaande deze AVP-periode blijkt dat onvoldoende middelen resteren om de in het Gebiedsprogramma genoemde doelen te realiseren. De meeste thema's in de UP's zijn in deze zin in evenwicht. Bij enkele UP's lijkt echter op een paar subthema's sprake van onvoldoende evenwicht: er worden naar verhouding méér middelen gevraagd dan prestaties geleverd. Het resterende budget is daardoor mogelijk ontoereikend voor de nog te leveren prestaties. Voor een deel komt dit omdat niet is uitgegaan van de in het Gebiedsprogramma gehanteerde normkosten, maar van de door het gebied verwachte kosten (bijv. voor grondverwerving). De normkosten in de Gebiedsprogramma's zijn afgestemd op die in de Bestuursovereenkomst ILG.
Het ontbreken van evenwicht hoeft geen reden te zijn om het UP niet vast te stellen. Het gaat immers om trekkingsrechten waarbij het benutten afhankelijk is van concrete projecten die bij indiening op hun merites beoordeeld worden. Bij de beoordeling van subsidieaanvragen of verzoeken voor opdrachten wordt in beginsel uitgegaan van de normkosten. Als die niet haalbaar zijn bij een project, kan de provincie bekijken of er aanleiding is voor dat project van de normkosten af te wijken. Duidelijk zal zijn dat de provincie de aanvragen voor subsidies kritisch zal toetsen op het reëel zijn van de kostenraming. Zonodig zal de gebiedscommissie worden gevraagd een aanvraag mede toe te lichten tegen de achtergrond van de totaalprogrammering op het betreffende (sub)thema.

Voorkomen moet worden dat meer trekkingsrechten worden verleend dan aan middelen beschikbaar is in 2008. Het gaat hier om de provinciale middelen en de Rijksmiddelen vanuit de Bestuursovereenkomst ILG. Bij de provinciale middelen zijn module 1 (vaststaand beleid, gedekt) en module 2 (intentiegeld) te onderscheiden.

Herkomst	Gevraagd in € mln	Beschikbaar in € mln
Provincie module 1	12,45	68 (minus benut 2007)
Rijk B.O.-ILG module 1	18,40	31,8 (plus onbenut 2007)
Provincie module 2	16,68	65 w.v. als kasgeld 2008 € 6,5

Op de omvang van de middelen in module 1 zijn ook de uitgaven in 2007 van invloed. Daarvan bestaat op dit moment nog geen volledig beeld. Duidelijk is in ieder geval dat de nu gevraagde € 12,45 mln. aan provinciale middelen beschikbaar is en dat de voor 2007 beschikbare Rijksmiddelen niet zijn uitgeput.
Voor module 2 voorzien de UP's in 25% van de voor de jaren 2008-2011 beschikbare provinciale middelen (€ 65 mln. intentiegeld). Er is vanuit module 2 in 2008 minder beschikbaar aan kasmiddelen (€ 6,5 mln) dan geprogrammeerd in de UP's. Dit hoeft geen probleem te vormen. Het in de UP's opgenomen bedrag betreft namelijk de maximaal aan te gane verplichting in 2008 en niet de kasbetalingen. Diverse projecten die in 2008 starten, worden over meerdere jaren uitgevoerd. De feitelijke uitbetaling vindt dus ook over meerdere jaren plaats. Er zijn dus minder kasmiddelen nodig dan nu geprogrammeerd. Op grond van ervaringen valt in te schatten dat € 6,5 mln waarschijnlijk toereikend is. Verder wordt voor alle projecten een kasplanning gevraagd. Dit voorkomt dat de benodigde kasmiddelen boven de beschikbare middelen uitstijgen.

5. Zijn we op koers met het uitvoeringsplan 2008?

Uiteraard is het niet reëel te verwachten dat in 2008 een evenredig 'jaardeel' van de in de gebiedsprogramma's opgenomen prestaties wordt uitgevoerd. AVP begint immers eigenlijk pas vanaf 2008 te lopen. 2007 moet worden gezien als een overgangsjaar. De overgang heeft te maken met het opzetten van de nieuwe organisatie en het opstellen van de gebiedsprogramma's. Ook de omslag naar een programmering en uitvoering die primair is gericht op integrale doelen (in plaats van 'zorgen dat het geld wordt ingezet') kost tijd. Verder is 2008 een aanloopjaar. Voor veel prestaties is namelijk een

aanloop nodig. Realisering van de prestaties moet eerst worden voorbereid. Zo kan een natuurgebied pas worden ingericht als de gronden zijn verworven en een inrichtingsplan is gemaakt. En het verwerven kan pas gebeuren als duidelijk is waar het natuurgebied gaat komen. Verkenning en planvorming zijn dus onlosmakelijke onderdelen van de uitvoering en gaan vooraf aan het realiseren van het eindresultaat. Hierdoor lijken de prestaties in de eerste jaren achter te lopen. Dat betekent niet dat er niet hard wordt gewerkt aan het kunnen realiseren van de prestaties. Het volgende citaat komt uit het UP Eemland-Gelderse Vallei: 'Het komen tot uitvoeringsprojecten gaat niet simpelweg door een 'druk op de knop'. Met name majeure projecten hebben een lange ontwikkeltijd. Na gebiedsvisie en inrichtingsbeelden volgen nog de echte ontwerpfase en de besteksvoorbereiding. Vanwege planologische procedures die doorlopen moeten worden, is het tijdsbeslag al snel 2-3 jaar. Wanneer in de voorbereiding ook nog grondverwerving nodig is, is het tijdsbeslag soms nog groter.'

Een bruikbare indicator voor de beoordeling of met de UP's 2008 in voldoende mate bijdragen aan de totaalprogrammering voor deze AVP-periode is de omvang van de gevraagde middelen. De UP's 2008 voorzien in een totaal bedrag van ca. 95 mln. Dat is in ieder geval ruim toereikend om de gemiddeld in een jaar gewenste prestaties te kunnen realiseren. Er is zelfs sprake van overprogrammering. Dat is in deze fase om twee redenen ook gewenst:
om de nodige flexibilteit in de uitvoering mogelijk te maken;
omdat het gaat om te verplichten middelen en het kasritme lager kan liggen.

De provincie heeft de Bestuursovereenkomst ILG met het Rijk afgesloten. Van belang is dat de daarin genoemde prestaties worden gerealiseerd. In de volgende tabel is voor een aantal concreet geformuleerde prestaties vanuit de Bestuursovereenkomst weergegeven wat de bijdrage is vanuit de UP's 2008.

Thema/doel	Prestatie BO	Bijdrage UP's 2008	prestatie UP 2008 als % van prestatie BO
Natuur			
Nieuwe EHS verwerven	1494 ha	289 ha	19
Nieuwe EHS inrichten	1932 ha	157 ha	8
Knelpunten RVZ opheffen	1	0	0
Verdrogingsbestrijding	5141 ha	329 ha	6,5
Maatregelen tegen vermesting	1136 ha	1 ha	0
Pilots bodeminformatie	3	3	100
SEV			
Verbeteren ruimtelijke structuur landbouw	4710 ha	20	0,5
Pilots duurzaam ondernemen	10	4	40
Verwerven RodS	367	97	29
Inrichten RodS	152	75	50
Reconstructie			
Verplaatsen bedrijven rond ammoniak- en stankgevoelige objecten	2	1	50
Verbeteren ruimtelijke structuur	4200 ha	20 ha	0,5
Recreatief routenetwerk fietsen	17 km	0	0
Recreatief routenetwerk wandelen	60	32	52

De bijdrage aan de Bestuursovereenkomst blijft op meerdere doelen achter bij de gewenste prestaties. Voor een deel is dit het gevolg van de aanloopfase waarin plannen verkeren. Dit neemt niet weg dat flink moet worden ingezet op het ten minste daadwerkelijk halen van de nu geprogrammeerde prestaties en het voorbereiden van voldoende prestaties in 2009. Dit heeft de hoogste prioriteit binnen de AVP. Samen met de gebiedscommissies zal de provincie bekijken hoe de uitvoering op dit punt een extra impuls kan krijgen.
Een zorgpunt voor het realiseren van de prestaties is de grondverwerving. De grondmarkt in Utrecht staat al lange tijd onder druk. Dit wordt ook door meerdere gebiedscommissie als knelpunt genoemd in hun uitvoeringsprogramma's. De geprogrammeerde oppervlakte blijft achter bij hetgeen noodzakelijk is om de doelen te realiseren. Het provinciale Strategieplan grondaankoop zal in het voorjaar van 2008 worden vastgesteld door Provinciale Staten. Daarin wordt onder meer een overzicht opgenomen van de instrumenten die als flankerend beleid ingezet kunnen worden. Grondverwerving is een onderwerp waar de provincie zelf extra aandacht aan zal geven. Maar ook de gebiedscommissies en programmabureaus hebben hierin een belangrijke rol. Zij hebben immers de beste kennis van de grondmarkt in hun gebied.

Beoordeeld tegen de eerder genoemde achtergrond van de fase waarin AVP verkeert, lijken de nu opgestelde UP's grosso modo niettemin voldoende bij te dragen aan de doelen voor 2013. Wel is van belang dat de geprogrammeerde prestaties daadwerkelijk en voortvarend opgepakt worden. Programmering geeft immers geen garantie dat de uitvoering ook feitelijk start. Zo is de cofinanciering door de gebieden zelf nog niet altijd rond. De provincie dringt er op aan bij de gebiedspartners om hier serieus en voortvarend aan te werken. Voor de UP's vanaf 2009 presenteert de provincie al in het voorjaar een Kaderbrief. Dat vroege tijdstip is mede bedoeld om financiële verankering in de begrotingen van de gebiedspartijen tijdig mogelijk te maken. Het is van groot belang dat deze mogelijkheid ook daadwerkelijk benut gaat worden. De gebiedscommissies hebben hierin een belangrijke verantwoordelijkheid.

Uitvoeringsprogramma 2008 Eemland Gelderse Vallei

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provincie	Anderen	EU	Uitfinanc.	overig	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**4,18**	**2,25**	**0,92**	**0,05**	**0,00**	**0,00**	**0,40**	**0,00**	**0,21**	**0,35**	**0,00**
natuur		3,55	2,20	0,86	0,03	0,00	0,00	0,40	0,00	0,07	**0,00**	0,00
natuur/ milieukwaliteit		0,63	0,06	0,06	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	**0,35**	0,00
water		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
bodem		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTO		**6,45**	**0,00**	**0,32**	**0,13**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**2,29**	**3,71**	**0,00**
landschap en cultuurhistorie		6,45	0,00	0,32	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	2,29	**3,71**	0,00
SEV		**7,73**	**0,24**	**1,11**	**2,66**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**3,38**	**0,34**	**0,00**
landbouw		3,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,23	**0,26**	0,00
sociaal economische vitalisering		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
recreatie		4,24	0,24	1,11	2,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	**0,08**	0,00
RECONSTRUCTIE		8,30	**2,67**	**1,71**	**3,91**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	**0,00**	0,00
PROCESKOSTEN		**0,93**	**0,00**	**0,93**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
TOTAAL		**27,60**	**5,17**	**4,99**	**6,76**	**0,00**	**0,00**	**0,40**	**0,00**	**5,89**	**4,40**	**0,00**

Uitvoeringsprogramma 2008 Heuvelrug

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provincie	Anderen	EU	uitfin. Lopende	Overig	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**2,55**	**0,30**	**0,74**	**0,82**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,59**	**0,09**	**0,00**
natuur		3,39	0,30	0,74	0,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	**0,09**	0,00
natuur/ milieukwaliteit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
water		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
bodem		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**0,47**	**0,00**	**0,06**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,22**	**0,19**	**0,00**
landschap en cultuurhistorie		0,47	0,00	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	**0,19**	0,00
SEV		**1,73**	**0,03**	**0,28**	**0,03**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,36**	**0,69**	**0,35**
landbouw		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
sociaal economische vitalisering		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
recreatie		1,73	0,03	0,28	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	**0,69**	0,35
RECONSTRUCTIE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
PROCESKOSTEN		**0,45**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,45**	**0,00**	**0,00**
TOTAAL		**5,20**	**0,33**	**1,08**	**0,85**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**1,62**	**0,98**	**0,35**

Uitvoeringsprogramma 2008 Kromme Rijn

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provincie	Anderen	EU	Uitfin.	Overig	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**3,70**	**1,72**	**0,81**	**0,25**	**0,00**	**0,87**	**0,00**	**0,00**	**0,04**	**0,02**	**0,00**
natuur		2,75	1,33	0,62	0,03	0,00	0,72	0,00	0,00	0,04	0,02	0,00
natuur/ milieukwaliteit		0,95	0,39	0,20	0,22	0,00	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
water		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
bodem		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**9,34**	**0,86**	**0,64**	**0,49**	**0,00**	**0,10**	**0,00**	**0,00**	**2,13**	**5,13**	**0,00**
landschap en cultuurhistorie		9,34	0,86	0,64	0,49	0,00	0,10	0,00	0,00	2,13	5,13	0,00
SEV		**6,88**	**0,80**	**0,95**	**1,09**	**0,00**	**1,85**	**0,00**	**0,00**	**0,57**	**1,31**	**0,32**
landbouw		2,50	0,66	0,80	0,71	0,00	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sociaal economische vitalisering		0,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,32	0,16	0,32
recreatie		3,57	0,14	0,14	0,38	0,00	1,52	0,00	0,00	0,25	1,15	0,00
RECONSTRUCTIE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PROCESKOSTEN		**0,38**	**0,01**	**0,01**	**0,02**	**0,00**	**0,03**	**0,00**	**0,00**	**0,26**	**0,06**	**0,00**
TOTAAL		**20,30**	**3,39**	**2,41**	**1,84**	**0,00**	**2,85**	**0,00**	**0,00**	**2,99**	**6,50**	**0,32**

Uitvoeringsprogramma 2008 Midden

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provincie	Anderen	EU	uitfin. Lopende	Overige	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**2,68**	**1,22**	**0,41**	**0,10**	**0,00**	**0,18**	**0,00**	**0,00**	**0,39**	**0,39**	**0,00**
natuur		1,85	1,16	0,38	0,07	0,00	0,18	0,00	0,00	0,04	0,04	0,00
natuur/ milieukwaliteit		0,83	0,06	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,35	0,35	0,00
water		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
bodem		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**8,16**	**0,57**	**0,48**	**2,96**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**2,12**	**2,04**	**0,00**
landschap en cultuurhistorie		8,16	0,57	0,48	2,96	0,00	0,00	0,00	0,00	2,12	2,04	0,00
SEV		**9,43**	**0,54**	**0,45**	**0,92**	**0,00**	**7,30**	**0,00**	**0,00**	**0,16**	**0,07**	**0,00**
landbouw		0,13	0,00	0,10	0,01	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sociaal economische vitalisering		0,17	0,00	0,12	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
recreatie		9,13	0,54	0,23	0,87	0,00	7,28	0,00	0,00	0,16	0,07	0,00
RECONSTRUCTIE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PROCESKOSTEN		**0,27**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,12**	**0,00**	**0,00**	**0,16**	**0,00**	**0,00**
TOTAAL		**20,54**	**2,32**	**1,34**	**3,97**	**0,00**	**7,60**	**0,00**	**0,00**	**2,82**	**2,49**	**0,00**

Uitvoeringsprogramma 2008 De Venen

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provincie	Anderen	EU	Uitfin.	Overig	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**8,91**	**8,25**	**0,17**	**0,18**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,16**	**0,16**	**0,00**
natuur		8,23	7,91	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	**0,16**	0,00
natuur/ milieukwaliteit		0,68	0,34	0,17	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
water		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
bodem		0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	**0,00**	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**1,71**	**0,09**	**0,00**	**0,08**	**0,02**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,61**	**0,56**	**0,35**
landschap en cultuurhistorie		1,71	0,09	0,00	0,08	0,02	0,00	0,00	0,00	0,61	**0,56**	0,35
SEV		**3,00**	**0,02**	**0,15**	**1,05**	**0,08**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,52**	**0,75**	**0,42**
landbouw		1,19	0,02	0,09	0,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	**0,03**	0,00
sociaal economische vitalisering		0,52	0,00	0,03	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,07	**0,27**	0,13
recreatie		1,28	0,00	0,03	0,24	0,05	0,00	0,00	0,00	0,23	**0,45**	0,29
RECONSTRUCTIE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
PROCESKOSTEN		**0,48**	**0,00**	**0,16**	**0,00**	**0,00**	**0,03**	**0,00**	**0,01**	**0,24**	**0,04**	**0,00**
TOTAAL		**14,10**	**8,36**	**0,48**	**1,31**	**0,10**	**0,03**	**0,00**	**0,01**	**1,54**	**1,50**	**0,77**

Uitvoeringsprogramma 2008 De Utrechtse Waarden

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk/ILG	Provincie	Anderen	EU	Uitfinanc. Lopende verpl.	Overig	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**1,18**	**0,88**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,12**	**0,13**	**0,06**
natuur		1,18	0,88	0,00	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	**0,13**	0,06
natuur/ milieukwaliteit		0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
water		0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
bodem		0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**0,40**	**0,03**	**0,05**	**0,04**	**0,12**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,09**	**0,06**
landschap en cultuurhistorie		0,40	0,03	0,05	**0,04**	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,09**	0,06
SEV		**1,30**	**0,03**	**0,53**	**0,01**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,22**	**0,34**	**0,17**
landbouw		0,66	0,03	0,53	**0,01**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	**0,00**	0,00
sociaal economische vitalisering		0,31	0,00	0,00	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04	**0,19**	0,08
recreatie		0,32	0,00	0,00	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	**0,15**	0,10
RECONSTRUCTIE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**	0,00
PROCESKOSTEN		**0,10**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,05**	**0,05**	**0,00**
TOTAAL		**2,98**	**0,94**	**0,58**	**0,05**	**0,12**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,39**	**0,61**	**0,29**

Uitvoeringsprogramma 2008 Provincie Breed

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2			
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provincie	Anderen	EU	uitfin. Lopende	nog te dekken	Rijk	Provincie (intentiegeld)	Anderen	EU
NATUUR		**0,75**	**0,07**	**0,22**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,47**	**0,00**	**0,00**
natuur		0,52	0,00	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,00
natuur/ milieukwaliteit		0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00
water		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
bodem		0,13	0,07	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**0,05**	**0,00**	**0,05**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
landschap en cultuurhistorie		0,05	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SEV		**0,29**	**0,00**	**0,07**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,22**	**0,00**	**0,00**
landbouw		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sociaal economische vitalisering		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
recreatie		0,29	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00
RECONSTRUCTIE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PROCESKOSTEN		**2,21**	**0,23**	**1,24**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	**0,00**	**0,75**	**0,00**	**0,00**
TOTAAL		**3,29**	**0,29**	**1,57**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**1,43**	**0,00**	**0,00**

Uitvoeringsprogramma 2008 Totaal AVP

PRESTATIES EN KOSTEN			Module 1						Module 2					
Thema	Beleidsopgave	Kosten (€ mln)	Rijk	Provin-cie	Andere n	EU	uitfin.	Overig	Rijk	Provincie (intentie-geld)	water-schap	Gemeente	Anderen	EU
NATUUR		**23,95**	**14,69**	**3,27**	**1,40**	**0,00**	**1,04**	**0,40**	**0,00**	**1,97**	**0,16**	**0,12**	**0,85**	**0,06**
natuur		20,64	**13,78**	**2,75**	**0,95**	**0,00**	**0,89**	0,40	0,00	1,38	0,16	0,12	0,15	0,06
natuur/ milieukwaliteit		3,18	**0,85**	**0,46**	**0,45**	**0,00**	**0,15**	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,70	0,00
water		0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
bodem		0,13	**0,07**	**0,07**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**26,59**	**1,55**	**1,60**	**3,70**	**0,15**	**0,10**	**0,00**	**0,00**	**7,37**	**0,00**	**0,15**	**11,57**	**0,41**
landschap en cultuurhistorie		26,59	**1,55**	**1,60**	**3,70**	**0,15**	**0,10**	0,00	0,00	7,37	0,00	0,15	11,57	0,41
SEV		**30,35**	**1,65**	**3,53**	**5,75**	**0,08**	**9,15**	**0,00**	**0,00**	**5,43**	**0,16**	**0,44**	**2,89**	**1,26**
landbouw		7,98	**0,71**	**1,52**	**1,54**	**0,00**	**0,36**	0,00	0,00	3,56	0,00	0,00	0,29	0,00
sociaal economische vitalisering		1,80	**0,00**	**0,15**	**0,04**	**0,03**	**0,00**	0,00	0,00	0,43	0,03	0,07	0,52	0,53
recreatie		20,57	**0,94**	**1,86**	**4,17**	**0,05**	**8,79**	0,00	0,00	1,45	0,13	0,37	2,07	0,73
RECONSTRUCTIE		8,30	**2,67**	**1,71**	**3,91**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PROCESKOSTEN		**4,83**	**0,23**	**2,34**	**0,02**	**0,00**	**0,18**	**0,00**	**0,01**	**1,91**	**0,02**	**0,06**	**0,07**	**0,00**
TOTAAL		**94,01**	**20,80**	**12,44**	**14,78**	**0,23**	**10,48**	**0,40**	**0,01**	**16,68**	**0,34**	**0,77**	**15,37**	**1,73**

Bijlage 2

Uitvoeringsprogramma Utrecht Gelderse Vallei en Eemland 2008

Denken en doen: Op koers naar 2010

3 december 2007

Onderdelen:

- Uitvoering en majeure projecten 2008-2010 in een oogopslag

Deel A: Uitvoeringsprogramma 2008: Toelichting

1. *Inleiding*
2. *Terugblik en leerpunten 2005-2007*
3. *Denken en doen: Op Koers naar 2010*
4. *Uitvoeringsprojecten 2008: doelen, kosten en financiering*
5. *Speerpunten procesactiviteiten 2008*
6. *Organisatie en communicatie*

Deel B: Uitvoeringsprogramma Gelderse Vallei en Eemland Projectenlijst 2008
Uitvoeringsprogramma Grebbelinie Projectenlijst 2008

Deel C: Projectomschrijvingen Gelderse Vallei en Eemland 2008
Projectomschrijvingen Grebbelinie 2008

Uitvoering en majeure projecten 2008-2010 in een oogopslag

De uitvoering van de Reconstructie en het AVP-programma Gelderse Vallei en Eemland is volop in gang. Na een succesvolle 1e fase (2005-2006) en het overgangsjaar 2007 is nu de fase 2008-2010 gestart. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de majeure projecten per deelgebied die tot en met 2010 worden ontwikkeld, met een raming van de kosten. Deelgebieden en een integrale benadering van doelen vormen het hart van de SVGV-aanpak. Meer informatie over deze aanpak en de strategie voor 2008 staat in de toelichting bij het UP 2008.

Nationaal Landschap Arkemheen Eemland 2008-2010	kostenraming
Uitvoering groen-blauwe diensten via op te richten Landschapsfonds	€ 1,5 mln
Landschapshuis en gebiedspoorten	€ 0,6 mln
Ontwikkelen recreatieve voorzieningen Bunschoten-Oost, in kader van projecten Laakzone en Kuststrook-Oost, gericht op natuur, varen, fietsen, wandelen, ruiterroutes	€ 2,0 mln
Realisatie Grebbelinie: Uitvoering herinrichting “Hongdehemel” Oude haven Spakenburg en reconstructie Spuisluis	*)
Gebiedseigen Schaapskudde	€ 1,0 mln
Kansen voor Boeren Eemland	€ 0,1 mln
EVZ Eem met nieuwe natuur en recreatieve voorzieningen	€ 1,3 mln
EVZ en verdrogingsbestrijding Valse Bosjes	€ 1 mln
RWZI Amersfoort	€ 7,0 mln
Totaal	***€ 14,5 mln***

*) niet gesplitst per deelgebied, maar als totaalprogramma opgenomen, zie pagina 3

Een bestuurlijke voorbereidingscommissie van het Nationaal Landschap neemt in 2008 de oprichting van een gebieds- of landschapsfonds ter hand. Hierbij zijn de bestaande agrarische natuurverenigingen en het Landschapsfonds Eem en Vallei betrokken. Voor 2008 is de oprichting van een Landschapshuis en gebieds-poorten geprogrammeerd en zal een plan worden gemaakt voor een gebiedseigen schaapskudde. De gemeenten Bunschoten, Nijkerk en Amersfoort werken samen aan de ontwikkeling van de Laakzone, Bunschoten trekt de ontwikkeling van het project Kuststrook-Oost. Besluitvorming hierover wordt in het voorjaar van 2008 verwacht. Door middel van aankopen en particulier natuurbeheer wordt getracht de gronden voor de verbindingszone langs de Eem beschikbaar te krijgen en in te richten voor natuurontwikkeling. Ook hierbij worden recreatieve voorzieningen meegenomen. In het kader van het programma ‘Grebbelinie boven water” zal Bunschoten het oude havengebied herinrichten. Integraliteit speelt een rol bij veel van de genoemde projecten, met name waar in de uitwerking recreatie samenkomt met natuur/water of waar landbouw en natuur elkaar ontmoeten.

Vallei Zuidwest 2008-2010	kostenraming
Uitvoering integrale Agenda Langesteeg Leusden (o.a. nieuwe natuur)	€ 7 mln
Uitvoering integrale Convenanten Den Treek, De Boom, Geerenstein (o.a. nieuwe natuur)	€ 5 mln
Uitvoering integrale Agenda Centraal Buitengebied Leusden	€ 4 mln
Boerderijverplaatsingen t.b.v. Agenda’s Leusden + Convenanten Den Treek, De Boom, Geerenstein	€ 6 mln
1e fase realisatie landbouwontwikkelingsgebied	€ 1,5 mln
Verdrogingsbestrijding TOP gebieden Groot Zandbrink, Meeuwenkampje en Schoolsteegse Bosjes	€ 1,1 mln
Uitvoering beekherstel Esvelderbeek/Barneveldsebeek/ Modderbeek Moorsterbeek/Heiligenbergerbeek	€ 1 mln
Realisatie Grebbelinie: o.a. Coupures A12, Routestructuren	pm
Fietspad Asschatterweg	€ 1,5 mln
Herstel en recreatieve ontwikkeling Grenswallen Maarsbergen	€ 0,3 mln
Integrale inrichting coöperatieterrein Achterveld	€ 0,5 mln
Uitvoering centrumplan Renswoude + recreatieve functie Rechthuis	€ 3 mln
Totaal	***€ 30,9 mln***

*) niet gesplitst per deelgebied, maar als totaalprogramma opgenomen, zie pagina 3

In 2008 start naar verwachting de uitvoering van de Agenda's Langesteeg en Centraal Buitengebied Leusden, die eind 2007 aan het gemeentebestuur van Leusden voorliggen ter besluitvorming. In de Agenda Langesteeg wordt tot 2010 90 ha REVZ verworven en ingericht, alsmede beekherstel gerealiseerd en fiets- en wandelpaden aangelegd. In het Centraal Buitengebied ligt het accent op landbouwstructuurverbetering en worden eveneens fiets- en wandelpaden gerealiseerd, alsmede 10 ha natte natuur. In de Convenanten voor de 3 landgoederen wordt tot en met 2010 ruim 100 ha REVZ gerealiseerd. Om de uitvoering van de integrale Agenda Leusden en de Convenanten mogelijk te maken, zijn 4 boerderijverplaatsingen nodig. In 2008/2009 start ook de uitvoering van beekherstel van een aantal beken, waarvoor het Waterschap op dit moment de streefbeelden opstelt. In de planfase bevindt zich ook verdrogingsbestrijding in en rond Groot Zandbrink, Meeuwenkampje en Schoolsteegse Bosjes, waarvoor DLG op dit moment een beheersplan opstelt in het kader van Natura 2000 en de Provincie haar eigen Plan van Aanpak verdrogingsbestrijding.

Binnenveld West 2008-2010	kostenraming
Verwerving en inrichting 40 ha natte natuur langs de Grift	€ 2,4 mln
Verwerving en inrichting REVZ zuidelijk deel + EVZ's Rhenen/Veenendaal	€ 1,2 mln
Ontwikkeling landbouwstructuur + boerderijverplaatsing	€ 2 mln
Realisatie 2 ecopassages Grebbeberg	€ 0,1 mln
Verdrogingsbestrijding TOP gebied Binnenveld	€ 0,5 mln
Kansen voor Boeren Binnenveld-West	€ 0,1 mln
Realisatie fietsnetwerk Binnenveld (herinrichting bestaande routes + aanleg ontbrekende schakels)	€ 1,5 mln
Realisatie Grebbelinie: Fort a/d Buursteeg, Voet vd Grebbeberg, Kanoroute Grift	pm
RWZI Veenendaal	€ 7 mln
Totaal	***€ 14,8 mln***

*) niet gesplitst per deelgebied, maar als totaalprogramma opgenomen, zie pagina 3

Voor het Binnenveld liggen er forse opgaven waarvoor allereerst grondverwerving en boerderijverplaatsing nodig zijn. Hier ligt een belangrijke taak voor de OG-Bank, die in 2008 operationeel moet zijn. Voor verbetering van de landbouwstructuur wordt kavelruil onder de aansturing van de OG-Bank gebracht en moet de inzet van een gebiedsmakelaar in samenspel met kavelruilcoördinatie de grondmobiliteit vergroten. Hiernaast start in 2008 Kansen voor Boeren Binnenveld-West, in navolging van Kansen voor Boeren in Leusden, dat in 2006/2007 heeft gelopen en voor de nodige beweging en activiteiten vanuit de landbouw heeft gezorgd. Tot 2010 is ook voorzien in een recreatieve impuls met de uitvoering van het plan 'Fietsnetwerk Binnenveld' dat door de WERV-gemeenten is opgesteld. Voor het TOP gebied Binnenveld wordt momenteel door DLG een beheersplan opgesteld in het kader van Natura 2000.

Schammer + GiOS Amersfoort 2008-2010	kostenraming
Verwerving en inrichting 40 ha De Schammer	€ 7,5 mln.
Groen Om de Stad Amersfoort	€ 12,0 mln.
Totaal	***€ 19,5 mln***

Over het deelgebied Amersfoort heeft de Provincie apart afspraken gemaakt met de gemeente Amersfoort en andere partijen over de deelprogramma's De Schammer en Groen Blauwe Structuur Amersfoort. Vanuit wordt gegaan dat De Schammer uiterlijk in 2010 zal worden afgerond en dat van de Groen Blauwe Structuur Amersfoort (Maatweg, Randenbroek/Heiligenbergerbeekdal en Waterwingebied) in 2010 ca. 2/3 deel zal zijn uitgevoerd. Als onderdeel van de uitvoering van de waterovereenkomst wordt in 2009 begonnen met de voorbereiding van de bouw van een defosfateringsinstallatie op de rwzi van Amersfoort. Doel is deze in 2011 operationeel te hebben.

Utrecht Breed 2008-2010	kostenraming
Realisatie 15 luchtwassers	€ 4,3 mln
Realisatie 45 bedrijven met verbrede landbouw	€ 1,2 mln
Actieplan Landschap + Uitvoerings LOP's	€ 0,8 mln
Kwaliteitsverbetering verblijfsrecreatie	pm
Onroerend Goed Bank	pm
Totaal	***€ 6,3 mln***

In 2005/2006 is in de hele Vallei een succesvol luchtwasserprogramma uitgevoerd, met in totaal 36 deelnemers in Gelderland en Utrecht. Dit programma wordt de komende jaren vervolgd, waarbij in 2007 al weer enkele aanvragen voor luchtwassers zijn ingediend en in totaal voor 2008 is voorzien in een tiental. Voor 2008 staat ook een impuls voor het thema Landschap op de planning. De aanpak is tweeledig. Allereerst wordt het onderwerp Landschap meetbaar gemaakt met behulp van het Meetnet Kleine Landschapselementen (ontwikkeld door Landschapsbeheer Nederland en Alterra). Met dit instrument wordt een nulmeting gedaan en kunnen kwantitatieve doelstellingen worden geformuleerd, te starten in een pilotgebied. Daarnaast is het streven om met de gemeenten de vertaalslag te maken van LOP naar investeringsplannen op jaarbasis. Tot slot is de oprichting van de Onroerend Goed Bank geprogrammeerd. Dit is een onmisbaar instrument om de grondmobiliteit in de Vallei te verhogen en daarmee de sleutel tot de realisatie van doelen in brede zin.

Financieel overzicht gebiedsprogramma Gelderse Vallei en Eemland

Thema	**Doelstelling 2007-2013**	**Stand 2007** [2]	**Programmering 2008-2010** [4]	*Waarvan UP 2008*	**Raming stand per eind 2010**
Natuur	€ 21.494.978	€ 157.156	[3]	€ 4.184.450	€ 157.156
Plus particulier natuurbeheer (SN) [1]	€ 14.900.000	€ 2.128.571	€ 6.385.714	€ 2.130.000	€ 8.514.286
Landschap en cultuurhistorie	€ 7.000.000	€ 569.000	[3]	€ 1.002.000	€ 569.000
Plus Grebbelinie [1]	€ 21.000.000	€ 3.000.000	€ 9.000.000	€ 5.448.500	€ 12.000.000
Sociaal Economische Vitalisering	€ 31.950.000	€ 939.000	[3]	€ 3.333.562	€ 939.000
Plus GIOS Amersfoort	€ 24.500.000	0	€ 19.500.000	€ 1.400.000	€ 19.500.000
Reconstructie	€ 54.595.000	€ 1.544.539	€ 66.500.000 [3]	€ 8.298.000	€ 66.949.539
Proceskosten [1]	€ 21.500.000	€ 3.071.429	€ 9.214.286	€ 3.931.500	€ 12.285.714
Totaal	**€ 195.939.978**	**€ 14.909.695**	**€ 108.457.143**	**€ 29.728.012**	**€ 123.367.108**

1) Geen of beperkt onderdeel van managementinformatie SVGV; daarom normatieve bedragen genomen (per jaar 1/7 deel van totaal)
2) Voorlopige stand per november 2007. Nog niet opgenomen zijn in 2006 ingediende projecten die zijn overgeheveld naar het Uitvoeringsprogramma 2007. Per december 2007 nog in te dienen projecten zijn meegenomen met geraamde bedragen. Voor SN, Grebbelinie en GIOS Amersfoort is 1/7 deel van de totale programmering opgenomen. Eind 2007 zullen de juiste cijfers verzameld worden.
3) Optelling majeure projecten 2008-2010 als één bedrag vermeld bij Reconstructie; nog nader te verdelen over de thema's.
4) In deze raming zijn alleen de majeure projecten opgeteld zoals hierboven genoemd. Het overzicht pretendeert niet volledig te zijn; bij het programmabureau zijn nog andere projecten bekend die omwille van de beknoptheid niet zijn meegenomen.

Conclusies

- 2007 en 2008 zijn resp. overgangsjaar en aanloopjaar naar nieuwe majeure projecten.
- Voor de periode tot de 'mid term review' (2008-2010) zijn voldoende majeure projecten in voorbereiding. De raming op dit moment is dat per eind 2010 een projectvolume van € 123 mln gerealiseerd zal zijn van de totale doelstelling voor het gebied van € 196 mln.
- Voor 2008 is de totale omvang van het Uitvoeringsprogramma € 29.728.102 waarbij een bijdrage van € 18.573.254 wordt gevraagd van de Provincie (inclusief Rijk en EU) en bijdrage van € 11.154.848 wordt verwacht uit het gebied.

Bijlage 2

Deel A: Uitvoeringsprogramma Gelderse Vallei en Eemland 2008 Toelichting

1. Inleiding

In december 2006 hebben Provinciale Staten van de provincie Utrecht de Agenda Vitaal Platteland 2007-2013 (AVP) vastgesteld. Op basis van de AVP is een Bestuursovereenkomst gesloten tussen de provincie Utrecht en het Rijk, waarin is vastgelegd welke rijksdoelen de provincie in de komende 7 jaar zal realiseren in het landelijk gebied. Op basis van de vastgestelde doelen, hebben de provincies een budget vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) toegewezen gekregen. Het is aan de provincie deze middelen te beheren en de vastgestelde doelen te realiseren. De AVP is echter een integraal plan waarin ook de doelen van de Provincie Utrecht zelf en die van Europa zijn opgenomen. Om de financiële middelen doelmatig in te zetten, is de provincie Utrecht opgedeeld in 6 zogenaamde AVP gebieden.

De Gelderse Vallei en Eemland vormen een van deze 6 gebieden. Voor dit gebied is één overkoepelend Gebiedsprogramma 2007-2013 opgesteld door de provincie en de gebiedspartners in de Vallei, verenigd in de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei. Hierin is afgesproken wat zij de komende 7 jaar gaan doen. In dit Gebiedsprogramma zijn 5 gebiedsvisies/gebiedsplannen verwerkt:

1. Reconstructieplan Gelderse Vallei –Utrecht Oost
2. Gebiedsvisie Nationaal Landschap Arkemheen – Eemland
3. Gebiedsvisie Grebbelinie
4. Inrichtingsplan De Schammer
5. Beleidsvisie Groen Blauwe Structuur Amersfoort

Een uitgebreide toelichting op deze 5 plannen is opgenomen in het Gebiedsprogramma 2007 dat op 5 november 2007 door PS van Utrecht is vastgesteld. Afgesproken is dat jaarlijks een Uitvoeringsprogramma voor Gelderse Vallei en Eemland wordt opgesteld. Het voorliggende Uitvoeringsprogramma geeft inzicht in de concrete projecten, kosten en financieringen die worden verwacht in 2008.

Totstandkoming UP 2008
Het UP 2008 is samengesteld door het programmabureau vanaf de zomer 2007. De projecten en ideeën zijn aangedragen door de themacoördinatoren en gebiedscoördinatoren van het programmabureau. Ze zijn deels afkomstig uit de grote inventarisatie in het gebied die is uitgevoerd in 2006 ter voorbereiding op de programmering 2007-2013; deels uit contacten die de coördinatoren hebben met resp. hun achterban en hun gebiedsorganisaties.
Het Uitvoeringsprogramma Utrecht 2008 is geagendeerd voor de SVGV-vergadering van 23 november a.s., als bijlage van het concept Werkplan 2008 van de SVGV. Voor Gelderland wordt niet gewerkt met een Uitvoeringsprogramma maar met een Projectenlijst Gelderland 2008, die informatief is en niet wordt vastgesteld door GS.

Concrete projecten 2008 die nu bekend zijn, zijn opgevoerd. De verwachting is dat er de komende maanden vanuit de majeure projecten en ontwikkelingen in het veld nieuwe projecten bijkomen. In dat geval zal in april 2008 een geactualiseerde versie van het UP 2008 worden voorgedragen.

Thema's versus deelgebieden

Het realiseren van doelen vindt allereerst plaats vanuit een thematische benadering (natuur, landbouw, water, recreatie, etc.). Waar in een kleiner gebied meerdere doelstellingen gerealiseerd moeten worden, is echter een integrale manier van kijken nodig. Het een kan pas gerealiseerd worden als het ander ook lukt en vaak zijn slimme combinaties nodig. Daarnaast hebben de verschillende deelgebieden binnen de Vallei elk een eigen karakter en dynamiek. Het gebiedsproces in Eemland verloopt heel anders dan dat in Vallei Zuidwest. En zelfs in het Binnenveld zijn er verschillen tussen 'West' en 'Oost'. Om deze reden werkt de SVGV sinds 2006 vanuit beide invalshoeken. Themacoördinatoren staan voor de thema's, gebiedscoördinatoren trekken het proces in een deelgebied. Dat beiden elkaar tegenkomen en nodig hebben, mag duidelijk zijn.

Afbakening van het programma
Over het deelprogramma Amersfoort maken de provincie, de desbetreffende partners en de SVGV nog nadere afspraken. Voor zover er informatie beschikbaar was, is deze opgenomen in dit Uitvoeringsprogramma.
Het Reconstructieplan Gelderse Vallei – Utrecht en de Gebiedsvisie voor het Nationaal Landschap beslaat niet alleen Utrechts, maar ook Gelders grondgebied. Dit heeft soms gevolgen voor de uitvoering van de plannen. Waar relevant wordt hierop nader ingegaan in de projectomschrijvingen.

2. Terugblik en leerpunten 2005-2007

2005-2006: Reconstructie in uitvoering gebracht
De uitvoering van het Reconstructieplan Gelderse Vallei Utrecht Oost bevindt zich in een overgangsfase. In 2005-2006 lag sterk de nadruk op het benutten van financiële middelen. Sturing vond vooral plaats op het realiseren van een taakstelling van € 30 mln aan subsidies van provincie, rijk en EU voor de Vallei als geheel. Deze taakstelling is ruimschoots gerealiseerd met € 33,6 mln aan aangevraagde subsidies en een vrijwel even groot bedrag aan cofinanciering uit de regio. De totale omvang van het programma 2005-2006 bedroeg € 65,6 mln (excl. grondverwerving). Door deze sturing en het aflopen van diverse Europese programma's is eind 2006 een groot aantal majeure projecten ingediend en toegekend. Dit heeft veel energie gevraagd van zowel gebiedspartijen als het programmabureau. Gebiedsgericht werken was in deze periode minder aan de orde.

Omslag van sturen op budget naar sturen op doelen
Waar in 2005-2006 vooral werd gestuurd op het benutten van financiële middelen, ligt in de periode 2007-2013 veel meer nadruk op het realiseren van doelen. 2013 is ver weg. Dichterbij is 2010, het jaar waarin de eerste 'mid term review' met het Rijk plaatsvindt. Eerder is gebleken dat een periode van 2-3 jaar te overzien is en een gezonde spanningsboog heeft. Daarom koerst de SVGV op het ontwikkelen van voldoende majeure projecten tot het jaar 2010. Vanuit de ervaringen in 2005-2006 is er een aantal belangrijke aandachtspunten te benoemen voor de periode tot 2010.

In de Gelderse Vallei is al vele jaren ervaring met gebiedsgericht werken. In de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei komt de ervaring van verschillende gebiedspartijen bij elkaar. Het gebiedsproces kent de volgende fasen:

1993-2004	Opstellen en uitvoeren Plan van Aanpak voor de Gelderse Vallei
2000	Start opstellen Reconstructie-plan Gelderse Vallei Utrecht-Oost
2005-2006	1e fase Uitvoering Reconstructie Gelderse Vallei Utrecht-Oost
2006-2007	Opstellen Gebiedsprogramma Gelderse Vallei en Eemland 2007-2013
2007	Start Uitvoering Gebiedsprogramma / 2e fase Uitvoering Reconstructie

- *Integrale inrichtingsvisie deelgebieden nog niet volledig*
  In 2005-2006 hadden veel projecten een sterk sectoraal karakter, met weinig interferentie met andere projecten (RWZI's, fietspaden). Bij de voorbereiding van nieuwe projecten anno 2007 blijkt dat er in de deelgebieden vaak nog geen duidelijkheid is over de gewenste inrichting op lokaal niveau. Het is de overgang van "we hebben 10 km fietspad geprogrammeerd" naar "deze 10 km fietspad gaan komen op de linkeroever van beek A op tijdstip B, in combinatie met natuurontwikkeling op de rechteroever en verdrogingsbestrijding op plek C". Het gebiedsproces verkeert in de fase van het vaststellen van streefbeelden en inrichtingskaarten. Ofwel het met elkaar afspreken: "Wat willen we nu echt en waar willen we wat?". Dit speelt in alle deelgebieden. Omdat in de Gelderse Vallei een groot aantal doelen gecombineerd moet worden, zijn daarbij altijd meerdere belangen in het geding. Dit betekent dat integrale projectgroepen aan de slag moeten, die zorgen voor een afweging van belangen en een vertaling in inrichtingsbeelden.

- *Doelen liggen vast maar zijn toch niet eenduidig*
  Er zijn nog geen afspraken over monitoring. Hierdoor is de boekhouding voor bepaalde doelen niet inzichtelijk en kunnen dubbeltellingen voorkomen. Voor bijvoorbeeld een beek in de REVZ is niet helder of een ha nieuwe natuur nu bijdraagt aan beekherstel, aan de REVZ of aan de EHS. Dit geeft weer onduidelijkheid over de beschikbare financiële middelen. Deze situatie maakt het lastig een antwoord te geven op de vraag 'Hoe gaat het?'.

- *Majeure projecten hebben een lange doorlooptijd*
  Het komen tot uitvoeringsprojecten gaat niet simpelweg door een ‘druk op de knop’. Met name majeure projecten hebben een lange ontwikkeltijd. Na gebiedsvisie en inrichtingsbeelden volgen nog de echte ontwerpfase en de besteksvoorbereiding. Vanwege planologische procedures die doorlopen moeten worden, is het tijdsbeslag al snel 2-3 jaar. Wanneer in de voorbereiding ook nog grondverwerving nodig is, is het tijdsbeslag soms nog groter.

- *Lange termijn investeringen alleen bij duidelijk perspectief*
  Om voldoende projecten te organiseren is een lange termijn planning met de gebiedspartners noodzakelijk. Gebiedsorganisaties moeten binnen hun eigen organisatie acties ondernemen om projecten te ontwikkelen en daarbij aansluiten op de AVP-cyclus. Partijen zullen hierin alleen investeren als duidelijk is wat zij kunnen verwachten en als zij vertrouwen hebben in de partners in het proces. Deze duidelijkheid is er geruime tijd niet geweest; immers, het gebiedsprogramma voor ons gebied wordt pas deze maand vastgesteld. Het programmabureau wil in 2008 tijd investeren om met name gemeenten beter te informeren over de AVP-programmering en –cyclus. Ook voor het programmabureau geldt dat het alleen kan investeren in een goede samenwerking met gemeenten als er tijdig duidelijkheid is over de randvoorwaarden, zoals procesgeld. In 2006 en 2007 is veel tijd geïnvesteerd in de voorbereiding van projecten 2008 en in de verkenning van nieuwe integrale projecten. De activiteiten in veel deelgebieden bevinden zich in de verkennings- of planfase. Deze zullen dus pas in de komende jaren leiden tot uitvoeringsprojecten.

Fasen in het gebiedsproces

In gebieden met een integrale opgave is in het gebiedsproces een aantal fasen te onderscheiden:

1. voorverkenningsfase
2. verkenningsfase
3. planfase
4. realisatiefase
5. beheer en onderhoud

Elke fase kent zijn eigen processtappen, procesresultaat en bijbehorende gebiedsafspraken.

Bron: Plattelandshuis Achterhoek en Liemers, zie www.plattelandshuis.nl /gebiedsprocessen.

- *Realiseren van doelen is meer dan alleen projecten uitvoeren*
  Tot slot is voor het realiseren van doelen meer nodig dan alleen het uitvoeren van projecten. Voor bepaalde doelen gaat het veel meer om de randvoorwaarden of het benodigde instrumentarium. Dit geldt bijvoorbeeld voor het realiseren van een landbouwontwikkelingsgebied of voor verdrogingsbestrijding waarbij grondverwerving noodzakelijk is.

3. Denken en doen: Op koers naar 2010

Voor 2008 heeft het programmabureau van de SVGV als motto: ‘Denken en doen: Op koers naar 2010’. Centraal staat het denken vanuit een meerjarenperspectief, te weten vanuit de doelen die in 2013 gerealiseerd moeten zijn, met 2010 als belangrijk ‘tussenstation’. Hierbij zijn 2007 en 2008 aanloopjaren en zullen 2009 en 2010 de oogstjaren zijn.

Plannings- en Uitvoeringscyclus SVGV

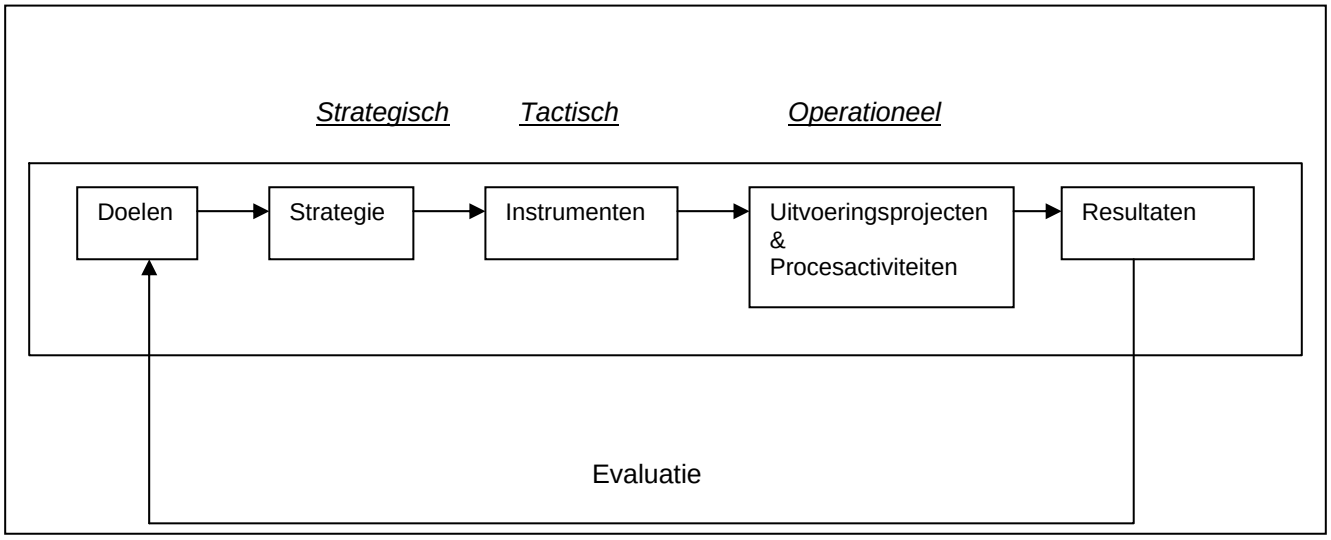

Ervan uitgaande dat de doelen helder zijn, is de eerste stap om per doel de strategie te bepalen: de weg waarlangs het doel bereikt wordt. Op tactisch niveau komt de vraag naar beschikbare instrumenten: is het instrumentarium op orde of juist niet? Zo is vanuit de constatering dat voor diverse doelen de stagnerende grondverwerving de faalfactor is, in 2007 sterk ingezet op het operationeel worden van een OG-Bank. Op tactisch niveau is ook de benodigde personele bezetting van belang bij de betrokken partners in het gebiedsproces. Op operationeel niveau – vandaag en morgen – zijn er niet alleen de uitvoeringsprojecten, maar ook alle overige activiteiten om gebiedsprocessen en instrumentarium georganiseerd te krijgen.

Vanuit deze uitvoeringscyclus is de SVGV naast het werven en voorbereiden van uitvoeringsprojecten in de 2e helft van 2007 gestart met:

- Uitwerken Themaprogramma's voor alle thema's (natuur, water, landbouw, milieu, landschap en cultuurhistorie, recreatie en leefbaarheid) conform bovenstaande uitvoeringscyclus, resulterend in speerpunten 2008
- Uitwerken Deelgebiedsprogramma's voor alle deelgebieden in de Vallei (Arkemheen-Eemland, Vallei Zuidwest, Binnenveld-West en daarnaast 4 Gelderse deelgebieden), eveneens resulterend in speerpunten 2008
- Helder krijgen van de opgaves en bespreken van strategische keuzes en procesaanpak met de Provincie Utrecht en de Provincie Gelderland. Voor het daadwerkelijk realiseren van doelen is een bundeling van krachten nodig van alle betrokken partijen, zowel Provincies, gebiedspartners als SVGV/programmabureau. Hierbij gaat het niet alleen om uitvoeringsprojecten, maar met nadruk ook om benodigd instrumentarium en de aanpak van het proces
- Organiseren van een sterke koppeling van de AVP-cyclus en de Uitvoeringscyclus aan de jaaractiviteiten van de SVGV, zowel bestuurlijk als voor communicatie en PR
- Organiseren van de benodigde management-informatie.

Meer informatie hierover is te vinden in het Werkplan van de SVGV voor 2008, dat is geagendeerd voor de SVGV vergadering van 23 november a.s. De belangrijkste speerpunten staan genoemd in paragraaf 5 van deze notitie. De SVGV kiest met nadruk voor een combinatie van denken en doen. De SVGV is een uitvoeringsclub en wil dat ook blijven. Het denken vanuit doelen en het concretiseren van plannen zal altijd gecombineerd worden met het uitvoeren van projecten. Dit principe zal terug te vinden zijn in alle thema- en deelgebiedsprogramma's.

De bijgevoegde projectenlijst zal in de 1e helft van 2008 verder worden geconcretiseerd. Enerzijds zullen de majeure projecten concreter worden, anderzijds is er ruimte voor nieuwe projecten vanuit ontwikkelingen in het veld, Voor begin 2008 is een aantal activiteiten voorzien om de projectenportefeuille van de SVGV aan te vullen en te actualiseren:

- Workshops/gesprekken met gemeenten om stand van zaken programmering door te nemen en hen te informeren over AVP-cyclus, subsidiekader en beschikbare ondersteuning vanuit programmabureau (2-4 x per jaar)
- Idem met andere gebieds- en themapartijen
- Aanpassen interne werkprocessen SVGV aan de AVP-cyclus, aan de Plannings- en Uitvoeringscyclus zoals hierboven geschetst en aan de voortgangsbewaking zoals omschreven in paragraaf 6
- Actualiseren en concretiseren informatie projecten 2009 en 2010 (m.n. de majeure projecten)
- Actualiseren informatie over projectintake op website van de SVGV
- Algemene communicatie-activiteiten om informatie over gebiedsactiviteiten en subsidiemogelijkheden beter toegankelijk te maken (nader in te vullen; zie ook paragraaf 6).

4. Uitvoeringsprogramma 2008: Doelen, kosten en financiering

Natuur / Milieu / Water

Voor realisatie van de EHS en de REVZ is primair noodzakelijk dat grondverwerving plaatsvindt. Er is een reële kans dat er in 2008 circa 30 ha grond verworven kan worden in Vallei Zuidwest. Inrichten van nieuwe natuur zal in 2008 beperkt plaatsvinden en dan vooral in de Robuuste Zone. Vanuit de majeure projecten die in voorbereiding zijn worden in 2009/2010 nog eens ruim 200 ha nieuwe natuur geraamd waarmee een grote stap wordt gezet richting de einddoelstelling van 191 ha te verwerven

nieuwe natuur en 340 ha te realiseren particulier natuurbeheer. Door het Waterschap Vallei & Eem zijn vier projecten voor realisatie van natte EVZ's en verdrogingsbestrijding aangedragen. Ook hier is bij alle grondverwerving de cruciale voorwaarde voor realisatie, met bijbehorende risico's. Bovendien worden voor de TOP gebieden nog beheerplannen uitgewerkt. Om deze reden is een voorzichtige prestatie geprogrammeerd. Vrij zeker is in 2008 1 ha natuurherstel in De Blauwe Hel. Voor 2009-2010 wordt op dit moment maximaal 180 ha verdrogingsbestrijding voorzien, wat betekent dat er voor 2011-2013 nog een aanzienlijke opgave ligt. De Provincie stelt een plan van aanpak op om uitvoering te versnellen.
Voor milieu krijgt in 2008 het luchtwasserprogramma van de SVGV een vervolg met naar verwachting 10 Utrechtse deelnemers, waarmee de doelstelling van 27 projecten in 2013 voor ligt op schema. Voor verbeteren van de waterkwaliteit is de uitvoering in 2008 beperkt. Hiervoor wordt het plan van aanpak diffuse bronnen verder uitgewerkt om in 2009/2010 te kunnen versnellen.

Landschap en cultuurhistorie
Voor landschap zijn zowel LOP-uitvoeringsprojecten als procesmatige projecten geprogrammeerd. Uitvoeringsgericht zijn 4,5 km laanherstel, 1 km aanleg van lanen en ca. 50 bedrijven met streekeigen (erf)beplanting. Voortgang wordt tot dusver alleen gemeten in €'s omdat geen meetbare doelen zijn bepaald. Met dit laatste wordt in 2008 een start gemaakt met het Meetnet Kleine Landchapselementen. Voor cultuurhistorie is het Uitvoeringsprogramma Grebbelinie in 2008 leidend en is met een programma van € 5,4 mln een flinke bijdrage aan het totale Grebbelinieprogramma voorzien, deels uitvoerend en deels meer procesmatig van aard. Tot slot is herstel van het Rechthuis in Renswoude en inrichting t.b.v. een toekomstige recreatieve functie een majeur project. Hiervoor wordt op dit moment een marktonderzoek verricht.

Landbouw
Voor landbouw wordt het succesvolle concept Kansen voor Boeren uitgerold over de hele Vallei. In het Binnenveld zal Kansen voor Boeren eind 2007 worden ingediend, in Eemland waarschijnlijk aan het eind van het jaar. Het geprogrammeerde aantal deelnemers tot 2013 lijkt haalbaar. Kavelruil verloopt moeizaam vanwege de beperkte grondmobiliteit. Om deze reden wordt kavelruil onder aansturing van de Onroerend Goed Bank gebracht zodat er meer ruilgrond op voorraad komt. Dit zal echter pas eind 2008/begin 2009 effect hebben. De inzet van kavelruilcoördinatoren wordt versterkt met gebiedsmakelaars, die een actieve en wervende rol hebben en de grondverwervingskansen voor diverse doelen moeten combineren. Ook wordt meer gebruik gemaakt van planmatige kavelruil.

Leefbaarheid platteland
Leefbaarheid is ingevuld. Het geprogrammeerde budget is reeds geheel belegd met de majeure projecten Multifunctioneel Centrum Achterberg, Centrumplan Renswoude en het Coöperatieterrein Achterveld, verwacht voor 2009/2010.

Recreatie
Voor fietsen worden relatief weinig nieuwe projecten verwacht in 2008. Het wachten is op de uitkomsten van een aantal voorbereidende projecten (Routestructuren Grebbelinie, Fietsknooppuntensysteem Utrecht). Daarnaast wordt in Eemland de aanleg van diverse fietspaden gecombineerd met dijkverzwaring, waarvoor op dit moment een MER-procedure loopt. Enkele voor Eemland al in 2007 geprogrammeerde fietspaden schuiven door naar 2008. Voor 2008-2010 wordt in totaal een kleine 20 km fietspaden voorzien, waarmee realisatie voor 2013 op schema ligt.
Voor wandelen is in 2008 voorzien in aanvulling van het Klompenpadennetwerk met 30 km nieuwe Klompenpaden, alsmede borging van het beheer van bestaande Klompenpaden. Hiermee wordt voldoende bijgedragen aan de doelstelling van 120 km nieuwe wandelpaden. Nieuw is het project Oral History, dat met verhalen van bewoners over cultuurhistorische waarden op en langs de Klompenpaden een toegevoegde waarde geeft aan het Klompenpadenconcept. Langs de Grift is een kanoroute geprogrammeerd van 15 km (tevens onderdeel van Grebbelinieprogramma).
Een majeur project is het op te richten Landschapshuis en ontwikkeling van gebiedspoorten in het Nationaal Landschap Arkemheen Eemland. Vanuit wordt gegaan dat in 2008 de grondverwerving voor De Schammer (20 ha recreatie en 20 ha nieuwe natuur) zal worden afgerond.

Reconstructie
De doelen die in het Gebiedsprogramma zijn gelabeld met Reconstructie zijn reeds behandeld bij bovenstaande thema's.

Kosten en financiering

Thema	Beleidsopgave	Doelstelling GP 2007-2013 totaal	UP 2008	EU	Rijk/ILG	Rijk/Niet ILG	Provincie	Overig
NATUUR		€ 36.394.978	€ 6.314.450		€ 2.253.750	€ 2.130.000	€ 1.533.200	€ 397.500
natuur		€ 13.989.978	€ 2.684.450		€ 2.198.750		€ 1.330.700	€ 25.000
	plus particulier natuubeheer (SN)	€ 14.900.000	€ 2.130.000			€ 2.130.000		
natuur/ milieukwaliteit		€ 6.080.000	€ 630.000		€ 55.000		€ 202.500	€ 372.500
water		€ 1.425.000						
bodem								
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		€ 28.000.000	€ 6.450.500		€ 0		€ 2.613.000	€ 3.837.500
landschap en cultuurhistorie		€ 7.000.000	€ 1.002.000		€ 0		€ 511.000	€ 491.000
	plus Grebbelinie	€ 21.000.000	€ 5.448.500		€ 0		€ 2.102.000	€ 3.346.500
SOCIAAL ECONOMISCHE VITALISERING		€ 55.450.000	€ 4.733.562		€ 238.031		€ 1.489.750	€ 3.005.781
landbouw		€ 1.800.000	€ 490.000		€ 0		€ 226.000	€ 264.000
sociaal economische vitalisering (leefbaarheid)		€ 5.500.000						
recreatie		€ 23.650.000	€ 2.843.562		€ 238.031		€ 563.750	€ 2.041.781
	plus Amersfoort	€ 24.500.000	€ 1.400.000		€ 0		€ 700.000	€ 700.000
RECONSTRUCTIE		€ 54.595.000	€ 8.298.000		€ 2.673.817		€ 1.710.116	€ 3.914.067
	Flankerend beleid	€ 12.165.000	€ 5.200.000		€ 1.235.000		€ 835.000	€ 3.130.000
	Duurzaam waterbeheer	€ 24.140.000	€ 290.000		€ 145.000		€ 72.500	€ 72.500
	Duurzame landbouw	€ 12.590.000	€ 2.095.000		€ 1.152.400		€ 661.200	€ 596.400
	Overige rijksdoelen	€ 5.700.000	€ 398.000		€ 141.417		€ 141.416	€ 115.167
PROCESKOSTEN		€ 21.500.000	€ 3.931.500		€ 0		€ 3.931.500	€ 0
Totaal		€ 195.939.978	€ 29.728.012		€ 5.165.598	€ 2.130.000	€ 11.277.566	€ 11.154.848

Voor 2008 is de totale omvang van het Uitvoeringsprogramma € 29.728.012 waarbij een bijdrage van € 18.573.164 wordt gevraagd van de Provincie (inclusief Rijk en EU) en bijdrage van € 11.154.848 wordt verwacht uit het gebied. De bijdrage afkomstig vanuit de Bestuursovereenkomst bedraagt €16.462.062, het gedeelte vanuit gedekt provinciaal beleid bedraagt € 2.980.500 en € 10.285.950 wordt gedekt door provinciaal intentiegeld. Voor de financiering van het project Rechthuis Renswoude tenslotte, is een gedeelte van € 200.000 afkomstig van de Ruimte-voor-Ruimteregeling (gedekt vaststaand provinciaal beleid).

5. Speerpunten in de procesactiviteiten 2008

Aanvullend op het tot stand brengen van concrete uitvoeringsprojecten verricht het programmabureau van de SVGV in 2008 een groot aantal andere activiteiten uit die ook nodig zijn om doelen te realiseren. Vaak zijn deze voorbereidend op uitvoeringsprojecten in 2009/2010 of zelfs later. Hieronder volgt een selectie uit het Concept-Werkplan 2008 van de SVGV. Onderstaande opsomming is dus niet volledig. Bij de deelgebieden zijn alleen de specifieke punten per gebied genoemd en niet alle thematische speerpunten herhaald.

Natuur

Maatregelenplan REVZ vaststellen. Instellen van werkgroepen voor de uitvoering van de REVZ.
Integrale streefbeelden opstellen in nauw overleg met de gebieden
Kwantitatief monitoringsinstrument uitwerken inclusief kaart met grondverwervingen en SAN/SN-overeenkomsten
Ontsnipperingsprogramma voor lokale wegen in Utrecht opstellen.

Milieu

Verplaatsing veehouderijbedrijven: actief begeleiden van potentiële verplaatsers via maatwerk; mogelijk een 2^{e} tranche VIV
Uitvoeringsprojecten uit actieprogramma diffuse bronnen voorbereiden
Opstellen Plan van Aanpak Verdrogingsbestrijding met maatregelen voor de TOP-gebieden, coördinatie bij provincie Utrecht.
Verbeteren luchtkwaliteit/fijn stof: Uitwerking Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit tot projecten die tot vermindering van fijn stof emissie leiden.

Water

Vertaling KRW-inrichtingsbeelden in aangepaste projectaanpak reconstructie (ecologische verbindingszones en verdrogingsbestrijding)
Projectinitiatie en voorbereiding in een aantal clusters (idem)
TOP-gebieden: zie Milieu.

Volgen en begeleiden actualisatie waterovereenkomst met Waterschap en Provincies.

Landbouw

Kavelruil onder de aansturing van de OGB brengen om daarmee versnelling op gang te brengen; in 2008 zicht op een 1e ruiling als gevolg van grondverwerving voor dit doel.
Opstellen Plan van Aanpak LOG (inventarisatie ruimtelijke mogelijkheden, inrichtingsplan en procesafspraken)
Biologische landbouw Utrecht rondetafelgesprekken met de sector over strategie
Duurzame energie: Informatiebijeenkomst voor warmtevragers en warmteproducenten; zicht op een samenwerkingsverband tussen beiden eind 2008
Verbrede landbouw: Ondersteuning organiseren voor ondernemers met professionele plannen.
Organiseren kennisuitwisseling en coördinatie rond verbrede landbouw en RO
Kansen voor boeren uitrollen via samenspel gebiedscoördinator, gebiedsmakelaar en kavelruilcoördinator.

Landschap en cultuurhistorie

Start met Actieplan Landschap met nulmeting en bepalen kwantitatieve doelen m.b.v. Meetnet Kleine Landschapselementen. Uitvoering starten in een pilotgebied; bij positief verloop uitrollen.
Gemeenten informeren over beschikbaar instrumentarium om landschap ‘op de kaart’ te zetten.
Scherpenzeel-conferentie organiseren om kennis, ervaringen en succesfactoren te delen.
Landschappelijke inpassing nieuwe bebouwing
Vervolg Programma Grebbelinie

Recreatie

Implementatie Fietsknooppunten Systeem Utrecht
Uitwerking en implementatie Routestructuren Grebbelinie (wandelen en fietsen)
Uitwerking recreatieve structuren Nationaal Landschap A-E
Duurzaam veilige inrichting van fietsnetwerken (aanpak)
Borging onderhoud/beheer/promotie van Klompenpaden in de Gelderse Vallei/Utrecht-Oost)
Mogelijkheden ruiterroutes inzichtelijk maken
Ontwikkelen nieuwe vormen van verblijfsrecreatiemogelijkheden (bijv. Rechthuis, Liniehutten)
Voorbereiding en waar mogelijk realisatie Transferia (NL en Grebbelinie)
Versterking informatievoorziening R&T in Vallei

Leefbaarheid

Opgave leefbaarheid Provincie Utrecht en de randvoorwaarden helder krijgen, inclusief stand van zaken Cultuurhuizen Utrecht; vervolgens aanpak nader uitwerken
Voorbereiding majeure projecten volgens AVP

Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland

Voorbereiden majeure projecten, o.m. financiering beheer Nationaal Landschap (landschapsfonds); aanzet opstellen voor kostenverdeling bij het project Laakzone; ontwikkelen van recreatieve voorzieningen in het kader van project Kuststrook – Oost; uitwerken routestructuren Nationaal Landschap
Deelgebiedsprogramma als dynamisch werkdocument uitwerken
Ontwikkelen van gebiedspromotie
Ontwikkelen Integratie weidevogelbeheer in bedrijfsvoering (kennis ontsluiten, verbeteren, toepassen; experimenteel project)

Vallei Zuidwest

Instellen kernteam en bestuurlijk platform voor Vallei Zuidwest en voor Leusden
Opstellen deelgebiedsprogramma
Voorbereiden majeure projecten: Agenda Langesteeg en Centraal Buitengebied Leusden; Convenanten Den Treek, De Boom en Geerenstein en overige majeure projecten
Opstellen Plan van Aanpak LOG (inventarisatie ruimtelijke mogelijkheden, inrichtingsplan en procesafspraken)
Aanstellen van gebiedsmakelaar voor Leusden. Samenwerking gebiedscoördinator, gebiedsmakelaar en kavelruilcoördinator efficiënt organiseren en aansluiten bij gebiedsdoelen

Afronden grondverwerving De Schammer

Binnenveld West

Voorbereiden majeure projecten, o.m. nieuwe natuur en REVZ
Start maken met opstellen deelgebiedsprogramma en komen tot passende gebiedsorganisatie
Samenwerking gebiedscoördinator, gebiedsmakelaar en kavelruilcoördinator efficiënt organiseren en aansluiten bij gebiedsdoelen
Opstellen plan herstel cultuurhistorie Binnenveld West

Onroerend Goed Zaken

Goedkeuring provincie Utrecht voor oprichting O.G.B. Vallei/Utrecht Oost.
Na goedkeuring voortvarend aan de slag met uitvoering verwervingsopgave 2008 (zie Werkplan SVGV 2008). Middels successen bestaansrecht vaststellen (ook richting Gelderland).
Goed functionerende voortgangsbewaking van O.G.-doelen
Bemiddelende rol spelen op het gebied van Natuurcompensatie (vraag en aanbod vanuit gebiedskennis en –wensen matchen). Positieve bijdrage leveren aan een evt. totstandkoming van een Natuurcompensatiebank.

Ruimtelijke Ordening

Actualisatie ‘Handreiking vertaling Reconstructieplan naar bestemmingsplannen’
Faciliteren Regio de Vallei bij Coördinatiegroep functieverandering en bij totstandkoming Beeldkwaliteitsplan
Faciliteren Utrechtse gemeenten idem
Onderzoeken mogelijkheden voor een gemeenschappelijk paardenbeleid
Organiseren kennisuitwisseling en coördinatie rond verbrede landbouw en RO

Programma Grebbelinie

Leren werken met het inspiratieboek Grebbelinie (ontwerphandreiking)
Inrichtingskansen op en rondom Fort aan de Buursteeg in kaart brengen en uitwerken
Grebbelinie-opgaven rondom Leusden, waaronder Asschatterkeerkade, concretiseren en inbedden in andere (geplande) ontwikkelingen.
Bij de tweede fase van de MER t.b.v. de dijkversterking van de Eemdijk de kansen voor de Grebbelinie verankeren.
Subsidieregeling voor lokale organisaties breed uitdragen en begeleiden.
Rode draad opstellen voor kunstprojecten langs de Grebbelinie
Knelpunten uit de nulmeting voor de recreatieve routestructuren bespreken met de betrokken gemeenten en andere instanties t.b.v. projectvoorstellen voor de komende jaren.

Communicatie

Communicatieplan met bijzondere aandacht voor ondersteuning van gebiedsgerichte en themagerichte processen
Vervolg Roadshow voor gemeenten, met organisatie van o.a. excursies
Organisatie van diverse ‘Huize Scherpenzeel conferenties’
Voortzetten en verbreden van de publiekscampagne Buiten Gebeurt Het! Organisatie Buiten Gebeurt Het festival en nominatie van Buiten Gebeurt Het Bokaal
Communicatie met het gebied over stand van zaken programmering, AVP- en PMJP-cyclus en subsidiemogelijkheden
2 publicaties over de Vallei in landelijke vakbladen
4 voordrachten over de Vallei elders in Nederland
Aanpassen van informatiemateriaal aan nieuwe periode 2007-2013 (o.a. folder, subsidie-informatie) en update SVGV website
Organisatie landelijke Najaarsconferentie Plattelandsontwikkeling i.s.m. ETC en CLM.

Planning, voortgangsbewaking en monitoring

Maken van procesafspraken met de provincie over verantwoordelijkheden (waarvoor is de SVGV precies verantwoordelijk, welke procesafspraken zijn er met onderdelen van het gebiedsprogramma waarvoor het programmamanagement elders ligt)

Maken van procesafspraken rond voortgangsbewaking en rapportages (hoe vaak, wanneer, op welk niveau, gebruik en inrichting Prisma)
Maken van procesafspraken met de provincie rond monitoring (welke doelen worden gemonitord, op welke wijze, hoe vaak, wie doet wat, hoe wordt informatie gedeeld, gebruik en inrichting Prisma)
Maken van procesafspraken rond niet-AVP projecten. Vanuit het gebied worden soms projectideeën aangeleverd die niet passen in het AVP-programma, maar die wel bijdragen aan andere overheidsdoelen. Soms wordt het gebiedsprogramma ook ingehaald door de actualiteit (bv. bij thema's als fijn stof en dierenwelzijn). Hierover zijn nadere afspraken nodig.
Voor alle thema's en deelgebieden: In kaart brengen stand van zaken 2007 en concretiseren doelen voor 2010
Overstap naar Prisma; aanvullen en actualiseren projectgegevens

6. Uitvoering en organisatie

Gebiedscommissie
De Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei is streek- of gebiedscommissie voor de Vallei (zowel voor het Gelderse als het Utrechtse deel) en Eemland. De SVGV is opgericht in 1993 om uitvoering te geven aan het Plan van Aanpak Gelderse Vallei. Deze opdracht kwam voort uit bestuursovereenkomsten tussen het rijk (ministeries van VROM, LNV en V&W) en de provincies Gelderland en Utrecht. In 2000 is de opdracht van de SVGV verbreed met het opstellen van het Reconstructieplan (als Reconstructiecommissie) en het adviseren van de provincies over de uitvoering van het gebiedsgerichte beleid in het gebied en over nader bepaalde subsidieaanvragen. In 2005 zijn met de provincies afspraken gemaakt over de start van de uitvoering van het Reconstructieplan.
De SVGV heeft per jaar 4 openbare vergaderingen. De SVGV-bestuursleden worden ondersteund door Bestuurlijke Begeleidingscommissies, die de agenda thematisch bespreken (voor Landbouw, Groen, Water, Economie/Recreatie, Leefbaarheid en Gemeenten).

Partners in de SVGV

Gemeenten Woudenberg en Rhenen, namens gemeenten Utrecht
Gemeenten Barneveld en Ede, namens gemeenten Gelderland
Waterschap Vallei & Eem
Geldersch Landschap, namens terreinbeherende organisaties
Utrechtse Milieufederatie, namens milieufederaties
LTO Noord, NVV en NMV
UPG/GPG
Kamer van Koophandel
Recreatiegemeenschappen
Gemeente Scherpenzeel, voor leefbaarheid kleine kernen

Stuurgroepen en deelgebiedscommissies
De Vallei en Eemland bestaan uit verschillende deelgebieden met elk hun eigen kenmerken en dynamiek. Het gebiedsproces in de deelgebieden verkeert in verschillende stadia en de mate van organisatie in de deelgebieden komt daarmee overeen. In het Nationaal Landschap Arkemheen – Eemland bestaat een Stuurgroep, als deelgebiedscommissie van de Reconstructiecommissie. In de deelgebieden Vallei Zuidwest en Binnenveld-West bestaan diverse overlegstructuren en wordt momenteel gesproken over het vormen van deelgebiedscommissies. Voor de Grebbelinie is er een afzonderlijke stuurgroep met daarin bestuurlijke vertegenwoordigers van de betrokken provincies, gemeenten, Staatsbosbeheer en Waterschap Vallei & Eem en een adviesrol voor de voorzitter van de SVGV. Het bestuurlijk platform NL A&E vergadert op 16 november over het Uitvoeringsprogramma 2007-2013. De Stuurgroep Grebbelinie heeft op 10 oktober 2007 het Uitvoeringsprogramma Grebbelinie 2008 vastgesteld.

Werkorganisatie
Het bestuur van de SVGV wordt ondersteund door een programmabureau dat zowel voor het Utrechtse als voor het Gelderse deel van de Vallei actief is. De bezetting van het programmabureau is groter of kleiner al naar gelang de opdrachten aan de SVGV op dat moment. Het programmabureau bestaat uit een kleine kern van medewerkers die in dienst zijn van de SVGV, met daaromheen medewerkers die vanuit de partnerorganisaties worden gestationeerd bij het bureau, dan wel worden ingehuurd voor deelopdrachten. In Utrecht vindt ook de inzet van DLG zoveel mogelijk plaats vanuit het programmabureau van de SVGV. De SVGV stelt jaarlijks een begroting vast die wordt gefinancierd door de gemeenten in het gebied en door de Provincies Utrecht en Gelderland. Hierover wordt verantwoording afgelegd via de jaarrekening. Procesgelden maken onderdeel uit van deze begroting. Over de aanvraag procesgelden 2008 is beknopte informatie opgenomen in de projectomschrijvingen in deel C en vindt apart overleg plaats met de Provincie.

Programmamanagement
De plannings- en controlcyclus van de SVGV wordt de komende maanden herzien. In 2005 en 2006 was deze vooral gericht op het benutten van financiële middelen (realiseren taakstelling van € 30 mln aan subsidies van provincie/Rijk/EU in de periode 2005-2006). Voor het bewaken van de voortgang is een managementgroep ingesteld, bestaande uit de gebiedsmanagers van beide provincies en de directeur van het programmabureau, alsmede een stuurgroep, bestaande uit de gedeputeerden van beide provincies en de voorzitter van het bestuur van de SVGV. Managementgroep en stuurgroep komen maandelijks resp. twee maal per jaar bijeen. In 2005-2006 zijn zij periodiek geïnformeerd over de voortgang van de taakstelling via door de SVGV zelf ontwikkelde voortgangsrapportages
Vanaf 2007 gaat het om meer dan alleen het benutten van financiële middelen. Dit heeft gevolgen voor de aard van de management-informatie en de wijze van rapporteren. De SVGV heeft hiermee een aanvang gemaakt via de plannings- en uitvoeringscyclus zoals beschreven in paragraaf 3. Deze zal de komende maanden verder worden ontwikkeld en verwerkt in de werkprocessen van de SVGV. Een goed functionerend provinciaal managementsysteem PRISMA is in dit verband een belangrijke voorwaarde. Hierbij is een nauwe samenhang met monitoring van doelen, waar ook een provinciale verantwoordelijkheid ligt. Dit is een van de onderwerpen waarover wederzijdse verwachtingen en verantwoordelijkheden van provincie en SVGV nog nader besproken moeten worden.

De voorlopige planning voor voortgangsbewaking en rapportage is als volgt:

Wat	Frequentie	Voor wie
Management-rapportage uitvoering projecten	4x per jaar	Managementgroep
Management-rapportage uitgebreid (projecten + procesaanpak + stand van zaken deelgebieden)	2x per jaar	Stuurgroep + SVGV-bestuur
Jaarverslag publieksversie	1x per jaar of 1x per 2 jaar	Publiek
Jaarrekening	1x per jaar	SVGV-partnerorganisaties, gemeenten en provincies

Communicatie
Jaarlijks stelt de SVGV een communicatieplan op met daarin haar plannen voor ‘reguliere’ communicatie (o.a. Valleikrant 2x per jaar, digitale Valleiflits 4x per jaar, website SVGV). Al deze media worden gebruikt om de mogelijkheden voor projectindiening onder de aandacht te brengen in het gebied.
Daarnaast is de SVGV in 2006 gestart met een publiekscampagne onder de naam Buiten Gebeurt Het!. Met deze campagne wil de SVGV op een efficiënte manier bewoners en bezoekers van de Vallei en Eemland informeren over wat er allemaal gebeurt in het buitengebied. Bewoners en bezoekers zijn niet direct doelgroep voor de SVGV, maar zijn wel indirect belanghebbenden. Voor de SVGV-partners (zowel gebieds- als thema-organisaties) is het van belang om aan hun ‘aandeelhouders’ duidelijk te kunnen maken dat er in het buitengebied een ‘grote opknapbeurt’ gaande is. De Buiten Gebeurt Het! campagne is hierbij een hulpmiddel. Bij de campagne hoort de website www.buitengebeurthet.nl.

Voorbeeld van bill board in de campagne Buiten Gebeurt Het!

Buiten Gebeurt Het!
Gelderse Vallei/Utrecht-Oost

Bijlage 2

Samenvatting prestaties en kosten Gelderse Vallei en Eemland 2008 i.r.t. programma 2007-2013

PRESTATIES EN KOSTEN	Gebieds-progr.	2007-2013		UP 2007	UP 2007		UP 2008	UP 2008		Restant Opgave	2009-2013
Thema	**Kosten (€ mln)**	**Prestaties**		**€ mln**	**Prestaties**		**€ mln**	**Prestaties**		**Prestaties**	**Kosten (€ mln)**
NATUUR	**36,39**			**0,22**			**6,31**				**31,37**
natuur	28,39	191 ha verw. + 340 ha part. natbeh. + 115 ha inr. + kwal. verb.		0,18	1 ha inr. + kwal. verb.		5,68	50 ha verw. + 50 ha part. natbeh. + 10 ha inr.		141 ha verw. + 390 ha. part. natbeh. + 104 ha inr. + kwal. verb.	24,04
natuur/ milieukwaliteit	6,08	925 ha verdr.		0,05			0,63	9 ha verdr.		916 ha verdr.	5,4
water	1,43	beheersen waterkwant.						beheersen waterkwant.		beheersen waterkwant.	34,0
bodem											
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	**28,0**			**1,0**			**6,45**				**20,55**
landschap en cultuurhistorie	28,0	ontw. landsch.kwal. + 42 proj. versterken cult. hist waarden		1,0	ontw. landsch.kwal. + 2 proj. versterken cult. hist waarden		6,45	ontw. landsch. kwal.+ 9 proj. versterken cult. hist. waarden		ontw. landsch. kwal.+ 31 proj. versterken cult. hist. waarden	20,55
SEV / landbouw	**55,45**			**2,73**			**4,73**				**47,99**
landbouw	1,8	22 proj. versterken biol. landbouw & verduurzamen + 5 proj. beschermen milieu		0,12	1 proj. versterken biol. landbouw & verduurzamen		0,49	5 proj. versterken biol. landbouw & verduurzamen		16 proj. versterken biol. landbouw & verduurzamen + 5 proj. beschermen milieu	1,19
sociaal economische vitalisering	5,5	4 proj. behoud leefbaarheid.		0,8	1 proj. behoud leefbaarheid					3 proj. behoud leefbaarheid	4,7
recreatie	48,15	185 ha verbeteren inr. A'foort + 10 km versterken landel. routenetwerk wandelen+		1,81	5 km versterken prov. routenetwerk		4,24	20 ha verbeteren inr. A'foort + 3 km versterken prov. routenetwerk + versterken toerist ontwik		165 ha verbeteren inr. A'foort + 10 km versterken landel. routenetwerk	42,1

		38 km versterken prov. routenetwerk + versterken toerist ontwik								wandelen+ 30 km versterken prov. routenetwerk + versterken toerist ontwik	
RECONSTRUCTIE	**54,6**			**0,49**			**8,30**				**45,81**
Flankerend beleid	12,17	2 proj. verplaatsen veeh. + 27 proj. verbeteren water&bodemkwl.		0			1,95	1 proj. verplaatsen veeh. + 10 proj. verbeteren water&bodemkwl.		1 proj. verplaatsen veeh. + 17 proj. verbeteren water&bodemkwl.	10,22
Duurzaam waterbeheer	24,14	31 km beek en kreekherstel + 22 proj. verbeteren water&bodemkwal		0,10	p.v.a. streefbeelden		0,29	3 km beek en kreekherstel		28 km beek en kreekherstel + 22 proj. verbeteren water&bodemkwal	23,75
Duurzame landbouw	12,59	4200 ha verbeteren ruimt. struct. + 1 proj. operationaliseren LOG + 90 bedrijven diversif. naar niet-agrar activ + 165 bedrijven met duurz prodsysteem		0,32	operationaliseren LOG + bedrijven met duurz prodsysteem		1,26	20 ha verbeteren ruimt. struct. + 15 bedrijven diversif. naar niet-agrar activ + bedrijven met duurz prodsysteem		4180 ha verbeteren ruimt. struct. + 1 proj. operationaliseren LOG + 75 bedrijven diversif. naar niet-agrar activ + bedrijven met duurz prodsysteem	11,01
Overige rijksdoelen	5,70	34 km fietsroutenetwerk + 120 km wandelroutenetwerk		0,07	5 km klompenpad		0,40	Fietsbrug + 32 km wandelen		34 km fietsroutenetwerk + 83 km wandelroutenetwerk	5,23
PROCESKOSTEN	**21,5**	ondersteuning + onroerendgoedbank		**1,59**	ondersteuning		**3,94**	ondersteuning + onroerendgoedbank		ondersteuning + onroerendgoedbank	**15,97**
TOTAAL	**195,94**			**6,03**			**29,72**				**161,69**

BIJLAGE 3

Deel A

Agenda Vitaal Platteland

Utrechtse Heuvelrug
Uitvoeringsprogramma 2008

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2. Algemeen 3
2.1 De Utrechtse Heuvelrug 3
2.2 Gebiedsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2007-2013 3
2.3 Voorbereiding en opbouw Uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008 4
3. Uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008 5
3.1 Provinciaal beleid 5
Realiseren nieuwe natuur 5
Verbeteren milieu - verdrogingsbestrijding 5
Landschap en cultuurhistorie- Inrichten, ontsluiten en beheren van erfgoed 6
Recreatie - Ontwikkeling routepunten 6
Proceskosten 6
3.2 Hart van de Heuvelrug 6
Verwerven bestaande natuur 6
Recreatie – Verbetering routenetwerk fietsen 7
Vereveningsprojecten (geen AVP-middelen) 7
3.3 Uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008 – Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug 7
3.3.1 Introductie 7
3.3.2 De projecten in het uitvoeringsprogramma 8
3.3.3 Het uitvoeringsprogramma in thema's 8
3.3.4 Natuur en milieu 8
3.3.5 Landschap en Cultuurhistorie 9
3.3.6 Recreatie 9
3.3.7 Proceskosten 9
3.3.8 Procedure uitvoeringsprogramma 2008 9
3.3.9 Gebiedsprogramma Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug 2007-2013 10
Tabel 1: uitvoeringsprogramma NPUH versus gebiedsprogramma NPUH 10
4. Uitvoeringsprogramma UH versus gebiedsprogramma UH 11
Tabel 2: Uitvoeringsprogramma UH versus gebiedsprogramma UH 11
4.1 Stand van zaken. 11
4.2 Doorkijk naar de toekomst 11
I. Heidekaart 12
II. Kaart Verdroogde Gebieden 13

1. Inleiding

Voor u ligt het uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008. Op basis van het gebiedsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2007-2013, vastgesteld door PS op 5 november 2007 worden er jaarlijks uitvoeringsprogramma's opgesteld, waarin de te realiseren doelen en resultaten en de financiering hiervan voor het betreffende jaar vastgelegd worden. Dit vindt plaats op basis van projecten die in het betreffende jaar uitgevoerd kunnen worden. De doelen en prestaties die in dit uitvoeringsprogramma zijn opgenomen worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma 2008 wordt ook door Provinciale Staten vastgesteld.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt in het kort een beschrijving gegeven van het gebied Utrechtse Heuvelrug. Tevens wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan het gebiedsprogramma 2007-2013 en de voorbereiding en opbouw van het uitvoeringsprogramma 2008. In hoofdstuk 3 wordt het daadwerkelijke uitvoeringsprogramma toegelicht, waarbij het accent ligt op de doelen, prestaties en de financiering. Het hoofdstuk is opgesplitst in §3.1 met daarin de provinciale doelstellingen, §3.2 met de doelstellingen van Hart van de Heuvelrug en §3.3 het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

De te realiseren doelen, prestaties en financiering voor 2008 zijn in de bijlage 'Deel B' in tabellen nader uitgewerkt. In bijlage 'Deel C' vindt u de projectvoorstellen nader uitgewerkt. In hoofdstuk 4 wordt in een tabel per thema een overzicht gegeven van de kosten die in het gebiedsprogramma zijn opgenomen en de kosten die in het uitvoeringsprogramma 2008 zijn opgenomen.

2. Algemeen

2.1 De Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug is het op een na grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland, en één van de belangrijkste natuurgebieden van Nederland. Samen met Het Gooi vormt de Utrechtse Heuvelrug de gehele Heuvelrug: een langgerekte bosrijke stuwwal van vijfenvijftig kilometer lang en drie tot vijftien kilometer breed. Het gebied maakt onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. De Heuvelrug is een aantrekkelijk woon-, werk- en verblijfsgebied en een vestigingsplaats van veel (zorg)instellingen en militaire functies. De belangrijkste kwaliteiten van de Heuvelrug zijn verbonden met het groene karakter en de natuurwaarden.
Ondanks het feit dat het gaat om een groot aaneengesloten bosgebied wordt op diverse plaatsen de ecologische, landschappelijke en recreatief zo belangrijke eenheid van het gebied verstoord door barrières als bebouwing, (spoor)wegen, campings en hekken. Tevens staan de waarden en functies onder druk door schaarser wordende ruimte.

In feite bestaat de Utrechtse Heuvelrug grofweg uit drie delen. Het zuidelijk deel van de Heuvelrug is in oktober 2003 aangewezen als Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH), ca. 6000 ha ten zuiden van de A12.
Hart van de Heuvelrug (HvdH) is als gebiedsgericht project ontstaan vanuit de gedachte dat de eenheid van de Heuvelrug als groen gebied dreigde te verdwijnen door versnippering in het 'hart' van de Heuvelrug (de Heuvelrug tussen Zeist, De Bilt, Soest, Amersfoort en Leusden). In het noordelijk deel van de Heuvelrug is geen samenwerkingsverband aanwezig.

2.2 Gebiedsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2007-2013

Voor de Utrechtse Heuvelrug (UH) zijn slechts voor delen van het gebied (multisectorale) visies (NPUH en HvdH) geformuleerd. Daarnaast zijn er voor bepaalde thema's aan de hand van provinciaal beleid visies geformuleerd. Een samenhangende, integrale en gebiedsdekkende visie voor de gehele UH ontbreekt. Daardoor bestaat er op dit moment geen samenhangend, integraal en gebiedsdekkend gebiedsprogramma 2007-2013 voor de Heuvelrug. Om deze reden is op basis van het Kaderdocument

AVP voor de toedeling van de beschikbare middelen ervoor gekozen in het gebiedsprogramma prioriteit toe te kennen aan het NPUH. Verder zijn een beperkt deel van de beschikbare middelen toegedeeld aan de concrete projecten op het overige deel van de UH vanuit het provinciale beleid, en voor de ontwikkeling van de visie en aanpak voor de gehele Heuvelrug. Aan HvdH zijn slechts beperkt middelen toegedeeld. Dit omdat HvdH werkt met een financiële verevening tussen projecten in het gebied.

In opdracht van GS wordt momenteel gewerkt aan een Verkenning Utrechtse Heuvelrug. In deze Verkenning wordt onderzocht of bij betrokken partijen in het gebied bestuurlijk draagvlak bestaat een gezamenlijke visie, aanpak en gebiedscoalitie voor (het landelijk gebied van) 'Heel de Heuvelrug' te ontwikkelen. Zonder een visie en gebiedsprogramma is een doelgerichte en samenhangende uitvoering voor de gehele UH niet mogelijk. Terwijl hiermee wel een duidelijke meerwaarde te bereiken is op met name het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie, en recreatie en toerisme. Het onderzoeken van een mogelijke uitbreiding van het Nationaal Park en de mogelijkheden voor het instellen van een provinciaal landschap, zoals opgenomen in het Streekplan, maken tevens onderdeel uit van de Verkenning. Het eindrapport zal begin 2008 gereed zijn.

De uitkomsten van de Verkenning zullen bepalend zijn voor de keuze om wel of niet een gebiedsdekkend gebiedsprogramma op te stellen. De resultaten zijn halverwege het onderzoek voorzichtig gunstig te noemen. Met het opstellen van een gebiedsdekkend gebiedsprogramma kan ook aan de ambitie vanuit de AVP gedachte worden voldaan. In het kader hiervan zal wél een uitgebreide inventarisatie van de ambities op de gehele Heuvelrug plaatsvinden. Het aangepaste gebiedsprogramma dat wel samenhangend, integraal en gebiedsdekkend is, zal in het kader van de midterm review van het AVP traject of wellicht eerder aan Provinciale Staten ter besluitvorming en financiering worden voorgelegd.

2.3 Voorbereiding en opbouw Uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008

Totdat het nieuwe gebiedsprogramma is opgesteld, zal worden gewerkt aan de uitvoering van doelen en ambities van de huidige partners in het gebied, verenigd in het Overlegorgaan NPUH en het Bestuurlijk Platform HvdH. Het Overlegorgaan NPUH heeft haar visie en ambities verwoord in het Beheers- en Inrichtingplan (BIP); het Bestuurlijk Platform HvdH heeft deze aangegeven in de gebiedsvisie HvdH. Daarnaast wordt, zoals gezegd, tot 2013 gewerkt aan een beperkt aantal ambities die voortvloeien uit het provinciale beleid.

Zoals aangegeven is voor wat betreft de beschikbare middelen van het huidige gebiedsprogramma prioriteit gegeven aan het NPUH. Deze indeling heeft zich ook vertaald naar de uitvoeringsprogramma's 2007 en 2008. Het uitvoeringsprogramma 2007 bestond geheel uit een programmering voor het NPUH, de provinciale programmering kon niet worden opgesteld vanwege de beperkte voorbereidingstijd. In het voorliggende uitvoeringsprogramma 2008 zijn naast de projecten NPUH tevens de (start van) projecten opgenomen die voortvloeien uit het provinciale beleid, en vanuit de ambities van Hart van de Heuvelrug.

3. Uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008

3.1 Provinciaal beleid

Realiseren nieuwe natuur

Ambitie EHS t/m 2018: 902 ha
Gerealiseerd: 395 ha (1-1-07)
Restant ambitie: 507 ha (1-1-07)

Taakstelling EHS gebiedsprogramma 2007-2013:
-Verwerven nieuwe natuur 31 ha. Kosten €1,24 mln.
- Particulier natuurbeheer 130 ha. Kosten €4,55 mln.

Geplande realisatie 2008:
- 5 ha verw. nieuwe natuur. Kosten €0,175 mln.
- 21 ha particulier natuurbeheer. Kosten €0,840 mln.

Toelichting: Voor het verwerven van nieuwe natuur wordt uitgegaan van normkosten van €35.000 per ha. Voor particulier grondbeheer wordt uitgegaan van €40.005 per ha.

Verbeteren bestaande natuur - heideherstel

Ambitie t/m 2018: 350 ha, waarvan 88 ha gerealiseerd (1-1-07)
Restant ambitie t/m 2018: 262 ha, waarvan 175 ha o.b.v. het gebiedsprogramma 2007-2013 te realiseren.
Geplande realisatie 2008: 20 ha. Totale kosten: €0,6 mln, waarvan €0,43 mln. t.l.v. intentiegelden gebiedsprogramma UH en €0,14 t.l.v. intentiegelden provinciebreed.

Toelichting: in 2008 worden een aantal heideherstelprojecten opgestart, concreet is bekend dat het landgoed Den Treek daar onderdeel van is. Zie ook I. Heidekaart, pag.13.
De kosten per ha zijn in het UP 2008 hoger dan aangegeven in het gebiedsprogramma (€17.000 per ha). Dit komt doordat de kosten enorm variëren, afhankelijk van de mogelijkheden plagsel kwijt te raken en de transportafstand. €30.000 per ha komt voor, €17.000 per ha ook. De kosten hebben ook sterk de neiging op te lopen in plaats van goedkoper te worden.

Verbeteren milieu - verdrogingsbestrijding

Taakstelling t/m 2013: 371 ha . Kosten €1,52 mln.
Geplande realisatie 2008: 0 ha.

Toelichting: de provincie wil de verdroging van natuurgebieden aanpakken. Daarvoor richt ze zich in eerste instantie op de Natura 2000 en EHS-gebieden waar de verdrogingsproblemen het grootst zijn. Hiervoor baseert de provincie zich op de zogenaamde TOP-lijst die stoelt op uitgebreid onderzoek en ervaringskennis. De TOP-lijst is onderverdeeld in TOP-gebieden en SUBTOP-gebieden. De TOP-gebieden hebben de hoogste prioriteit. Voor zowel de TOP- als de SUBTOP-gebieden is op basis van het gebiedsprogramma het streven de maatregelen in 2013 uitgevoerd te hebben.
Op de Utrechtse Heuvelrug zijn geen TOP-gebieden gelegen, alleen SUBTOP-gebieden. De planning is hiervoor uiterlijk eind 2009 de te treffen maatregelen vast te stellen. Daarna zal worden begonnen met de uitvoering. Op de Utrechtse Heuvelrug zijn de volgende SUBTOP-gebieden gelegen:

- Groeneveld
- Soesterveen
- Gentianenven & Pluismeer (de Stulp)
- Prins Hendrikoord & Ewijckshoeve

- Hazenwater/Heetveld Noord
- Ingeborg

Zie ook II. Kaart Verdroogde gebieden, pag. 14.

Landschap en cultuurhistorie- Inrichten, ontsluiten en beheren van erfgoed

Taakstelling t/m 2013: inrichten, ontsluiten en beheren van Baarnse Bos en omgeving. Kosten €2 mln.
Geplande realisatie 2008: 3 deelprojecten. Kosten €0,155 mln, waarvan €60.000 t.l.v. intentiegelden gebiedsprogramma UH.
Restant taakstelling: €1,845 mln.

Toelichting: voor het herstel van het Baarnse Bos zijn in totaal 17 deelprojecten geformuleerd die over een langere tijd in uitvoering moeten worden gebracht. In 2008 wordt gestart met de deelprojecten De Ganzenvoet, De Troon en Hoeve De Eult. Deze projecten zijn een eerste start en worden door Staatsbosbeheer uitgevoerd. Ze fungeren als een vliegwiel voor andere projecten.

Recreatie - Ontwikkeling routepunten

Taakstelling t/m 2013: fietsknooppuntsysteem. Totale kosten: €650.000 (provinciebreed), waarvan €100.000 t.l.v. intentiegelden gebiedsprogramma UH.
Geplande realisatie 2008: 1087 km bewegwijzerde fietsroutes, 5000 borden. Op de Utrechtse Heuvelrug zal het ongeveer om 2000 borden gaan. Kosten: €100.000.
Restant taakstelling: €0

Toelichting: het fietsknooppuntsysteem (provinciebreed) is een systeem waarbij de gebruiker zelf zijn/haar fietstocht kan samenstellen. Verwijzingsborden met daarop de knooppuntnummers leiden fietsers van knooppunt naar knooppunt. De trajecten tussen de knooppunten zijn altijd in twee richtingen bewegwijzerd. Op uniforme wijze kunnen bezienswaardigheden en andere voorzieningen worden opgenomen. Het plannen van een tocht gebeurt via de fietsrouteplanner waar de knooppunten in opgenomen worden of op overzichtskaarten.

Proceskosten

Taakstelling t/m 2010: Verkenning Utrechtse Heuvelrug €0,5 mln.
Geplande realisatie 2008: €0,2 mln.
Restant taakstelling: €0,3 mln.

Toelichting: het versterken van de Heuvelrug als één gebied krijgt al jaren veel steun maar is nog maar in beperkte mate opgepakt. Inmiddels is een start gemaakt met de ‘Verkenning Utrechtse Heuvelrug’, waarmee wordt getracht met betrokken partijen tot een plan van aanpak te komen voor een gebiedsgerichte, integrale visie voor de hele Heuvelrug.

3.2 Hart van de Heuvelrug

Verwerven bestaande natuur

Taakstelling t/m 2010: aankoop Ericaterreinen, 40 ha. Kosten: €3 mln. €0,65 mln. aan provinciale middelen geprogrammeerd.
Geplande realisatie 2008: 15 ha. Kosten €1,43 mln.
Restant taakstelling: 25 ha. €1,57 mln.

Toelichting: In het najaar van 2007 zijn alle eigenaren geïnformeerd over de vorming van de westelijke corridor in het kader van het programma Hart van de Heuvelrug. Dit betekent in principe

alle terreinen in dit gebied zullen worden aangekocht om te zorgen voor een functionerende corridor. Momenteel worden de eerste gesprekken met de eigenaren gevoerd.

Recreatie – Verbetering routenetwerk fietsen

Taakstelling t/m 2013: 5 km fietspad. Kosten: €0.8 mln.
Geplande realisatie 2008: 2 km fietspad. Kosten: €0,176 mln, waarvan €0,36 mln. t.l.v. intentiegelden gebiedsprogramma UH.

Toelichting: Hart van de Heuvelrug voorziet in een verbetering van de recreatieve kwaliteit van het gebied. De totale ambities hiervoor hebben een omvang van ca. € 1,6 mln. Voor de realisering van recreatieve voorzieningen zoals voorgesteld binnen Hart van de Heuvelrug vormt het bestaande gebruik (m.n. militair gebruik Leusderheide en Vlasakkers) naar verwachting in ieder geval in deze AVP-periode nog een belemmering voor de realisering van een belangrijk deel van deze ambities. In het gebiedsprogramma wordt daarom uitgegaan van prestaties voor een bedrag van € 0,8 mln. gedurende de periode 2007-2013. Hiervoor wordt onder meer de fietsroutestructuur binnen het zuidelijk deel van de westelijke corridor gerealiseerd. De verwachting is dat in 2008 de fietsverbinding tussen Zeist en Soesterberg wordt aangelegd, inclusief de toegang met de manege, met een lengte van ongeveer 2 kilometer.

Vereveningsprojecten (geen AVP-middelen)

De meeste groene projecten in het kader van HvdH worden volledig betaald uit de verevening. Het gaat hierbij vooral om de realisatie van ecoducten, verwerven bestaande natuur en kwaliteitsverbetering EHS. In 2008 zijn de volgende zaken gepland. In 2008 wordt het terrein Jesserunkamp aangekocht en gesloopt. Dit levert 10,4 ha natuur op. Het aangrenzende Kodakterrein (5 ha) is inmiddels gesloopt en zal in 2008 worden heringericht.

3.3 Uitvoeringsprogramma Utrechtse Heuvelrug 2008 – Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

3.3.1 Introductie

In 2003 heeft de toenmalige minister van LNV, dhr. Veerman, het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH) officieel ingesteld. Met dit predikaat mag het NPUH zich officieel één van de parels van de Nederlandse natuur noemen. Een Nationaal Park kenmerkt zich door bijzondere landschappelijke- en natuurwaarden specifiek voor dat gebied. Het park strekt zich grofweg uit over het beboste gebied vanaf de A12 bij Driebergen tot aan de bebouwde kom van Rhenen.

Het NPUH is een samenwerkingsverband van verschillende betrokken partijen die op vrijwillige basis een inspanningsverplichting zijn aangegaan. Het Overlegorgaan van het NPUH bepaalt in gezamenlijkheid en op basis van consensus de koers van het NPUH. Die koers is in eerste instantie vastgelegd in het Beheers- en Inrichtingsplan (BIP) Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug “Torenhoog en Mijlen breed”. Dit plan is in 2003 opgesteld in opdracht van het Overlegorgaan van het NPUH en omvat een planperiode van 10 jaar.

Het uitvoeringsprogramma NPUH 2008 is tot stand gekomen op basis van het BIP en het gebiedsprogramma 2007-2013.

Het BIP geeft inzicht in de specifieke kenmerken van het Nationaal Park, verschaft een integraal doorzicht naar de gewenste ontwikkelingen op de lange termijn en geeft een overzicht van de doelstellingen waarnaar binnen het Nationaal Park wordt gestreefd. De doelstellingen worden in het BIP doorvertaald naar uitwerkingen en maatregelen, welke gericht zijn op de knelpunten en kansen van het Nationaal Park. Tot slot beschrijft het BIP de organisatiestructuur en biedt het een financieel

overzicht waarin zowel het beschikbare budget als de geraamde eenmalige en jaarlijkse kosten worden gepresenteerd.

Het NPUH streeft gedurende de planperiode naar een aantal hoofddoelstellingen:
Bevorderen van natuurbehoud- en ontwikkeling
Bevorderen van natuurgerichte recreatie
Bevorderen van communicatie en educatie
Bevorderen van onderzoek gericht op bovenstaande doelen.
Behouden en herstellen van cultuurhistorische waarden.

3.3.2 De projecten in het uitvoeringsprogramma

Het NPUH is relatief gezien nog een erg jong Nationaal Park. De eerste inzet voor de komende jaren is dan ook om uitvoering te geven aan de afspraken uit het BIP en te komen tot een goed functionerend Nationaal Park.

De projecten die in dit uitvoeringsprogramma zijn opgenomen vloeien vrijwel allemaal direct voort uit de doelstellingen en uitgewerkte maatregelen uit het Beheer- en Inrichtingsplan (BIP). Bij de ingang van het ILG-tijdperk is het BIP vertaald in een Gebiedsprogramma, waarin de doelstellingen en middelen voor de periode 2007-2013 staan beschreven. Het Gebiedsprogramma wordt in §3.3.9 nader toegelicht.

3.3.3 Het uitvoeringsprogramma in thema's

De projecten in dit uitvoeringsprogramma zijn ontstaan uit het proces zoals dat de afgelopen jaren in het Nationaal Park gebruikelijk was, namelijk via de lijn van de Commissie Beheer en Inrichting, de Commissie Communicatie en Educatie en vervolgens het Overlegorgaan. De projecten in het uitvoeringsprogramma 2008 zijn voor het leeuwendeel al besproken in mei 2007. In het vervolgtraject naar de opstelling van het definitieve uitvoeringsprogramma, is een aantal projecten toegevoegd onder andere vanuit Landschap Erfgoed Utrecht. In algemene zin kan worden geconcludeerd dat de totale omvang van het uitvoeringsprogramma niet groot is. De komende jaren zal er meer dan voorheen gedacht moeten worden vanuit de prestaties die in het Gebiedsprogramma zijn afgesproken. Een strategisch plan voor de periode 2009-2011 met een doorkijk naar 2013 is hiervoor een goed handvat. De projecten die voor de verschillende thema's in 2008 op het programma staan, zijn als volgt samen te vatten:

3.3.4 Natuur en milieu

Er wordt vanuit het NPUH veel belang gehecht aan de primaire hoofddoelstelling 'natuurbehoud- en ontwikkeling'. De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Ontsnippering is voor het Overlegorgaan dan ook van grote waarde. Zij heeft zich hier tijdens de vergadering van 27 juni 2007 specifiek over uitgesproken.

In het Gebiedsprogramma is voor de gehele Heuvelrug een groot aandeel van het totale budget geprogrammeerd voor natuur en milieu. Hiervan wordt in dit uitvoeringsprogramma slechts een klein deel ingevuld. De majeure projecten onder dit thema zijn *Herder op de Heuvelrug*, het *Uitvoeringsprogramma Ontsnippering* en het *Jaarplan Communicatie en Educatie*. Met name de eerste twee projecten dragen bij aan de doelrealisatie. Het Jaarplan communicatie en educatie is essentieel voor het vergroten van het draagvlak binnen het gebied, maar laat zich minder makkelijk in de benoemde doelen omschrijven.

3.3.5 Landschap en Cultuurhistorie

Onder het thema Landschap en Cultuurhistorie zijn in 2008 twee projecten geprogrammeerd, te weten het *Sprengenproject in Driebergen-Rijsenburg* en het *Herstel van de laanstructuren op landgoed Remmerstein*. Beide projecten behoren bij het operationeel doel 'restaureren erfgoed'. De overige operationele doelen, m.n. 'ontwikkelen landschappelijke kwaliteit' en 'inrichten, ontsluiten en beheren van erfgoed' verdienen voor de komende periode extra aandacht. Ook voor dit thema geldt derhalve dat de komende jaren een inhaalslag zal moeten plaatsvinden.

3.3.6 Recreatie

Wat betreft het thema Recreatie is voor de komende jaren het realiseren van opvangmogelijkheden voor bezoekers, het ontwerpen en implementeren van een eigen huisstijl en goed informatiemateriaal ontwikkelen en verspreiden zeer belangrijk. Een relatief groot geldbedrag is hier mee gemoeid, vanwege de kostbaarheid van de voorzieningen. Het gaat in dit geval met name om de uitvoering van informatiecentra, poorten en groene entrees.

Het thema Recreatie vormt samen met het thema Natuur het speerpunt voor het AVP-gebied de Utrechtse Heuvelrug. In dit uitvoeringsprogramma staat voor recreatie een bedrag geprogrammeerd van €1,45 miljoen, waarmee in 2008 ongeveer 11% van de financiële doelstelling uit het Gebiedsprogramma NPUH wordt gerealiseerd. Aandachtspunt hierbij is wel dat het majeure project *Zanderij Maarn* de nodige voorbereidingstijd vergt en dat aan de doorgang van dit project enige risico's kleven t.a.v. de vergunningenprocedure en de (co)financiering. Zanderij Maarn beoogt een nieuwe inrichting en functie voor de zandafgraving aan de westkant van de A12 nabij Maarn.
Het tweede grote project onder Recreatie is *Parkeerplaats Prattenburg*. Met dit project wordt een parkeerplaats vanuit het natuurgebied verplaatst naar de rand van de Heuvelrug nabij Veenendaal. De overige grote projecten onder Recreatie zijn *Intensivering veldtoezicht Heuvelrug* en *Routes en Toegangsvoorwaarden*. Het eerste project betreft personele inzet voor extra toezicht op de Heuvelrug in het recreatieseizoen en het tweede project heeft ten doel te komen tot een uniforme aanpak van routes en toegangsvoorwaarden in de verschillende Nederlandse Nationale Parken.

3.3.7 Proceskosten

De proceskosten van het Nationaal Park hebben enerzijds betrekking op de bemensing en de inrichting van het in te richten Programmabureau. Daarnaast zijn er personele kosten geprogrammeerd voor communicatie en educatie, planning en control, een projectleider en uiteraard voor het Overlegorgaan. De totale proceskosten voor 2008 zijn €252.500, dit is ongeveer 0,08% van de financiële doelstelling uit het Gebiedsprogramma NPUH.

3.3.8 Procedure uitvoeringsprogramma 2008

De Commissie Beheer en Inrichting en Commissie Communicatie en Educatie hebben beide een adviserende rol richting het Overlegorgaan dat functioneert als hét besluitvormende orgaan van het NPUH.

<u>Lente/zomer 2007</u>
Tijdens de vergadering van de Commissie Beheer en Inrichting op 30 mei 2007 is het merendeel van de geprogrammeerde projecten uitvoerig besproken. De commissie heeft ingestemd met het opnemen van de voorgelegde projecten in het uitvoeringsprogramma 2008. Deze instemming ging in een deel van de gevallen gepaard met een aantal opmerkingen van diverse aard (bv argumentatie achter opname in het programma) en de wens om de projecten op onderdelen nader toegelicht te krijgen. Dit is inmiddels gebeurd.

De Commissie Communicatie en Educatie heeft op 4 september 2007 de projecten die opgenomen zijn in het 'Jaarplan Communicatie en Educatie 2008' inhoudelijk behandeld. Daarnaast zijn ook enkele andere projecten gericht op de onderwerpen communicatie, educatie en natuurgerichte recreatie besproken. De commissie heeft ingestemd met het Jaarplan en ook voor de andere projecten is een voorlopig positief advies voor opgesteld.

Najaar 2007
Op 21 oktober 2007 heeft de Commissie Beheer en Inrichting het concept uitvoeringsprogramma 2008 inhoudelijk behandeld. Men heeft vastgesteld dat de in het toen voorliggende concept geen projecten waren opgenomen die in strijd zijn met het BIP en een positief advies opgesteld voor het Overlegorgaan.

Vervolgens is het concept uitvoeringsprogramma 2008 ook behandeld in de vergadering van de Commissie Communicatie en Educatie wat betreft de communicatieprojecten. Ook hier heeft men ingestemd met het concept en zal dit als zodanig geadviseerd worden richting het Overlegorgaan.

Op 28 november 2007 heeft het Overlegorgaan met inachtneming van de adviezen van de commissies het uitvoeringsprogramma 2008 definitief vastgesteld. Vanuit het NPUH wordt deze vaststelling richting GS van provincie Utrecht medegedeeld. Zij zullen vervolgens op 18 december alle uitvoeringsprogramma's van de AVP-gebieden vaststellen. Definitieve vaststelling van de programma's door PS is voorzien februari 2008.

3.3.9 Gebiedsprogramma Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug 2007-2013

Het gebiedsprogramma NPUH is opgesteld op basis van de doelstellingen en maatregelen uit het Beheers- en Inrichtingsplan (BIP). Beiden omvatten een planperiode tot 2013. Gekeken is welke projecten en activiteiten uit het BIP behoren tot de AVP thema's, beleidsopgaven en operationele doelen. Een letterlijke doorvertaling heeft daarbij plaatsgevonden. Hetzelfde geldt voor de opstelling van dit uitvoeringsprogramma 2008. De projecten en activiteiten passen binnen de kaders en thema's van het gebiedsprogramma en leveren op deze wijze een bijdrage aan de uitvoering van het gebiedsprogramma. Onderstaande tabel geeft een globaal beeld in hoeverre de geprogrammeerde bedragen van het uitvoeringsprogramma 2008 relateren tot die van het gebiedsprogramma.

Tabel 1: uitvoeringsprogramma NPUH versus gebiedsprogramma NPUH

AVP Thema	UP NPUH 2008	GB NPUH 2007-2013
Natuur	€ 481.350,-	€3.920.000,-
Landschap en Cultuurhistorie	€ 317.750,-	€1.590.000,-
Recreatie	€ 1.453.600,-	€12.500.000,-
Proceskosten	€ 252.500,-	€2.850.000.-
Totaal	**€ 2.505.200,-**	**€20.860.000 ****

** Deze middelen zijn slechts deels beschikbaar. In het gebiedsprogramma is voor het NPUH voor de periode 2007-2013 uitgegaan van een beschikbaar bedrag aan intentiegelden van €7,5 mln.

4. Uitvoeringsprogramma UH versus gebiedsprogramma UH

In tabel 2 wordt per thema een overzicht gegeven van de kosten die in het gebiedsprogramma Utrechtse Heuvelrug zijn opgenomen en de kosten die in het uitvoeringsprogramma 2008 zijn opgenomen.

Tabel 2: Uitvoeringsprogramma UH versus gebiedsprogramma UH

	UP 2008			GB 07-13		
	Module 1		Module 2	Module 1		Module 2
AVP thema	BO	vaststaand prov. beleid		BO	vaststaand prov. beleid	
Natuur	€ 1.271.900	€ 1.430.000	€ 684.450	€ 9.710.000	€ 3.000.000	€ 3.920.000
Landschap en Cultuurhistorie	€ -	€ 60.000	€ 412.750	€ -	€ 780.000	€ 2.820.000
Recreatie	€ 25.000	€ 306.000	€ 1.398.600	€ 420.000	€ 6.880.000	€ 6.100.000
Proceskosten	€ -	€ -	€ 452.500	€ -	€ 20.000	€ 3.350.000
Totaal	€ 1.296.900	€ 1.796.000	€ 2.948.300	€ 10.130.000	€ 10.680.000	€ 16.190.000 **

** Deze middelen zijn slechts deels beschikbaar. In het gebiedsprogramma is voor de periode 2007-2013 uitgegaan van een beschikbaar bedrag aan intentiegelden van €10 mln. Hiervan is in de periode 2007-2011 ca. 40 % (€4 mln) daadwerkelijk beschikbaar.

4.1 Stand van zaken.

Van de module 2 gelden van het UP 2008 is €1,6 mln. geprogrammeerd aan intentiegelden. Dit is bijna de helft (0,4%) van het beschikbare bedrag aan intentiegelden van €4 mln. voor de komende vier jaar. Wanneer we ervan uitgaan dat de komende jaren een vergelijkbaar bedrag uitgeven, dan kunnen we concluderen dat we al in 2010 over te weinig beschikbare middelen beschikken.

4.2 Doorkijk naar de toekomst

Ervan uitgaande dat aan de hand van de uitkomsten van de Verkenning Utrechtse Heuvelrug een nieuw gebiedsprogramma wordt opgesteld, zullen de ambities voor het gebied omvangrijker worden. Vooralsnog starten we met die projecten die een bijdrage leveren aan de ambities die nu inzichtelijk zijn.

Het NPUH is succesvol, mede dankzij de goede samenwerking van de betrokken en participerende partijen en het feit dat eenheid en samenhang in het gebied is gecreëerd. Voortbordurend op dit succes heeft het NPUH ambitieuze plannen en projecten voor de komende jaren. Een nog op te zetten Programmabureau NPUH kan daaraan een belangrijke bijdrage leveren. Het Programmabureau bestaat uit een aantal mensen in vaste dienst en projectleiders die (tijdelijk) worden ingehuurd voor de verschillende projecten. De huidige, beschikbare menskracht is onvoldoende om uitvoering te kunnen geven aan de ambities van het NPUH.

Tot slot heeft het NPUH het voornemen om eind 2007 de Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug op te richten. Momenteel is het NPUH géén rechtspersoon, kunnen er geen mensen in dienst worden genomen, kan er geen rekeningnummer voor het NPUH geopend worden en kan er geen rechtsprocedure gestart worden als dat gewenst is. Van alle Nederlandse Nationale Parken zijn er nu in totaal 5 parken die een stichting zijn. Het NPUH volgt hun voorbeeld.

I. Heidekaart

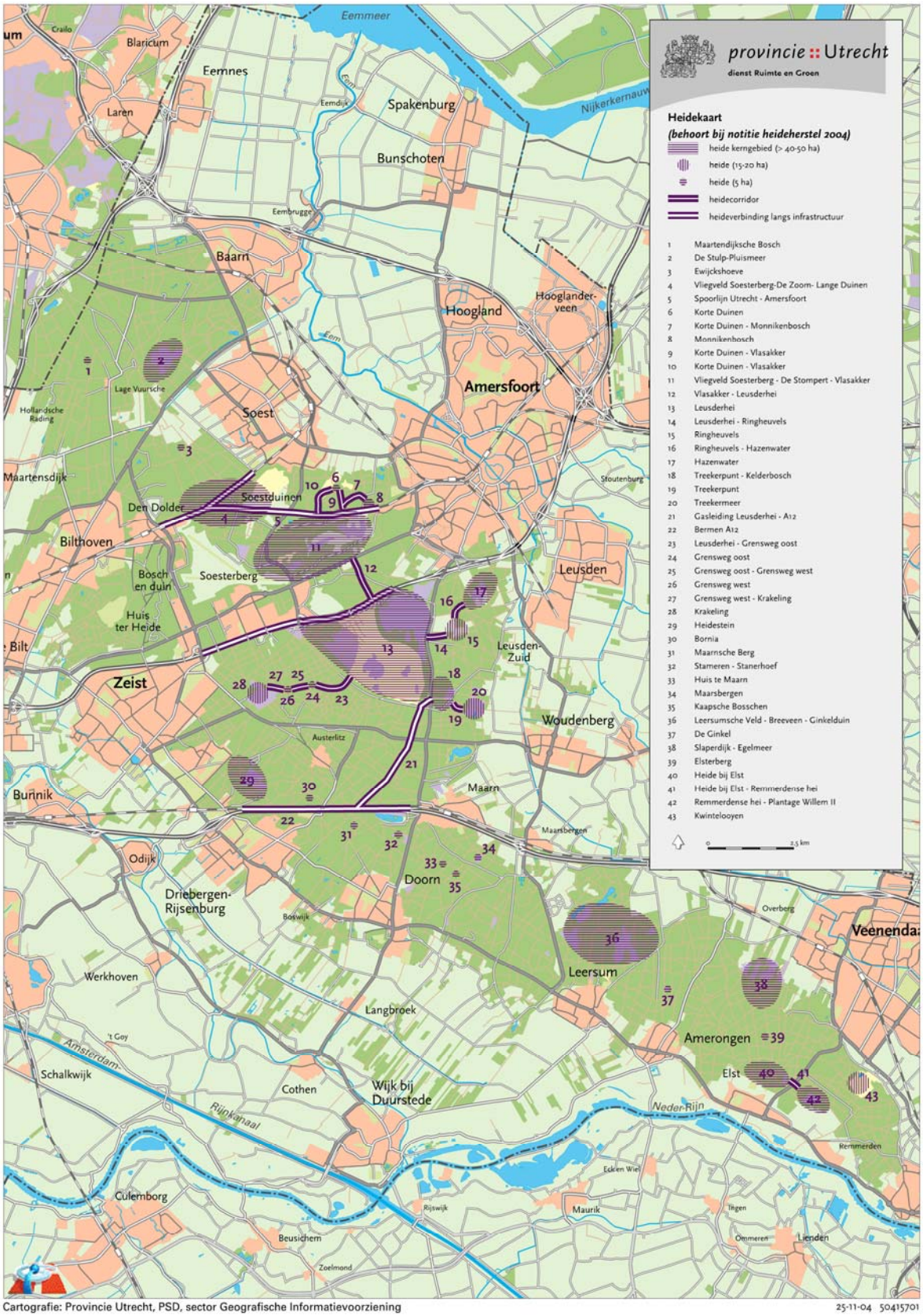

II. Kaart Verdroogde Gebieden

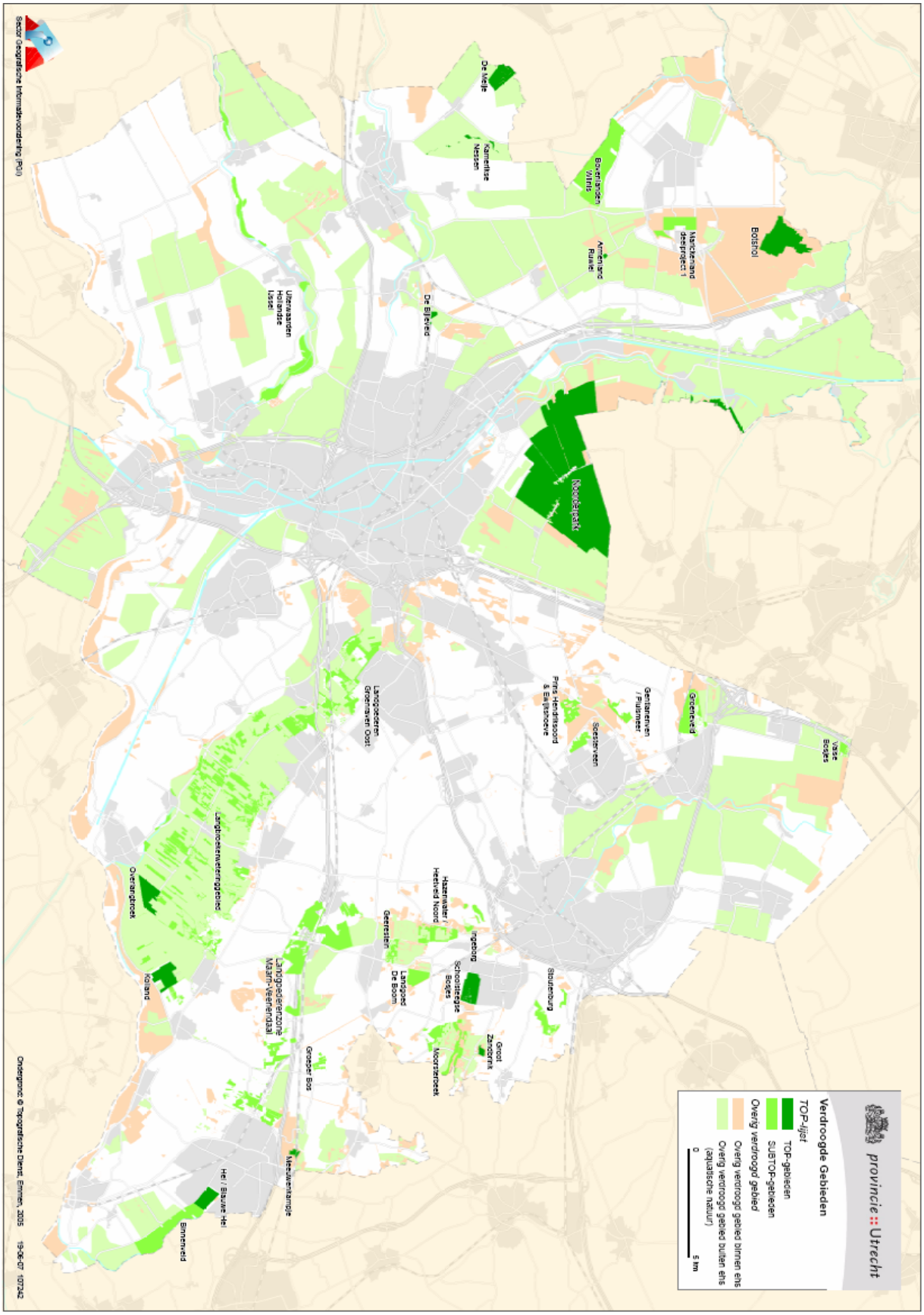

Bijlage 4

De kracht en Pracht van het Kromme Rijngebied

Uitvoeringsprogramma 2008
December 2007

Bijlage 4

INHOUDSOPGAVE

1	**Op weg naar realisatie van de kracht en pracht**	**2**
1.1	**Het tweede uitvoeringsprogramma van de Stuurgroep Kromme Rijn**	**2**
1.2	**Even voorstellen: Het Kromme Rijngebied**	**2**
1.3	**De AVP-historie kort weergegeven**	**3**
1.4	**De huidige stand van zaken**	**4**
2	**Het Uitvoeringsprogramma 2008**	**6**
2.1	**Totstandkoming van het uitvoeringsprogramma**	**6**
2.2	**Het Uitvoeringsprogramma 2008 in woorden en cijfers**	**6**
2.2.1	**Natuur**	**7**
2.2.2	**Landschap en Cultuurhistorie**	**8**
2.2.3	**Sociaal Economische Vitaliteit**	**10**
2.2.4	**Proces en communicatie**	**12**
2.3	**De uitvoering en de verantwoordelijkheden**	**13**
2.4	**Financiering van het Uitvoeringsprogramma 2008**	**13**
3	**Ten slotte**	**15**

Bijlage 1: Projectenoverzicht uitvoeringsprogramma 2008

Bijlage 2: Projectbeschrijvingen uitvoeringsprogramma 2008

1 Op weg naar realisatie van de kracht en pracht

1.1 Het tweede uitvoeringsprogramma van de Stuurgroep Kromme Rijn

De stuurgroep Kromme Rijn, een platform voor verschillende partijen werkzaam in het Kromme Rijngebied[1], biedt met dit document, het tweede Uitvoeringsprogramma op rij aan. Een uitvoeringsprogramma dat realisatie van de doelstellingen zoals verwoord in het visiedocument/gebiedsprogramma “De kracht en pracht van het Kromme Rijngebied” een stapje dichterbij brengt.

Dit document heeft tot doel de projectideeën die in het jaar 2008 gestart kunnen worden, bij elkaar te brengen, vast te leggen en inzicht te geven in de te behalen prestaties. Tevens wordt inzichtelijk welke financieringsbronnen worden aangeboord.

De Stuurgroep Kromme Rijn ziet dit Uitvoeringsprogramma 2008 als een volgende stap in de samenwerking tussen de partners in het Kromme Rijngebied. Een samenwerking die goed op gang komt en waarin de partners steeds meer hun verantwoordelijkheid nemen om uiteindelijk met elkaar de “Kracht en Pracht” te kunnen realiseren.

1.2 Even voorstellen: Het Kromme Rijngebied

Het Kromme Rijngebied is gelegen ten (zuid)-oosten van de stad Utrecht en wordt begrensd door de Neder-Rijn in het zuiden, de Utrechtse Heuvelrug in het oosten, de A28 in het noorden en de stad Utrecht in het westen. Het Kromme Rijngebied ligt deels binnen de Nationale Landschappen Rivierengebied en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit betekent dat de landschappelijke kernkwaliteiten zoveel als mogelijk behouden en versterkt moeten worden.

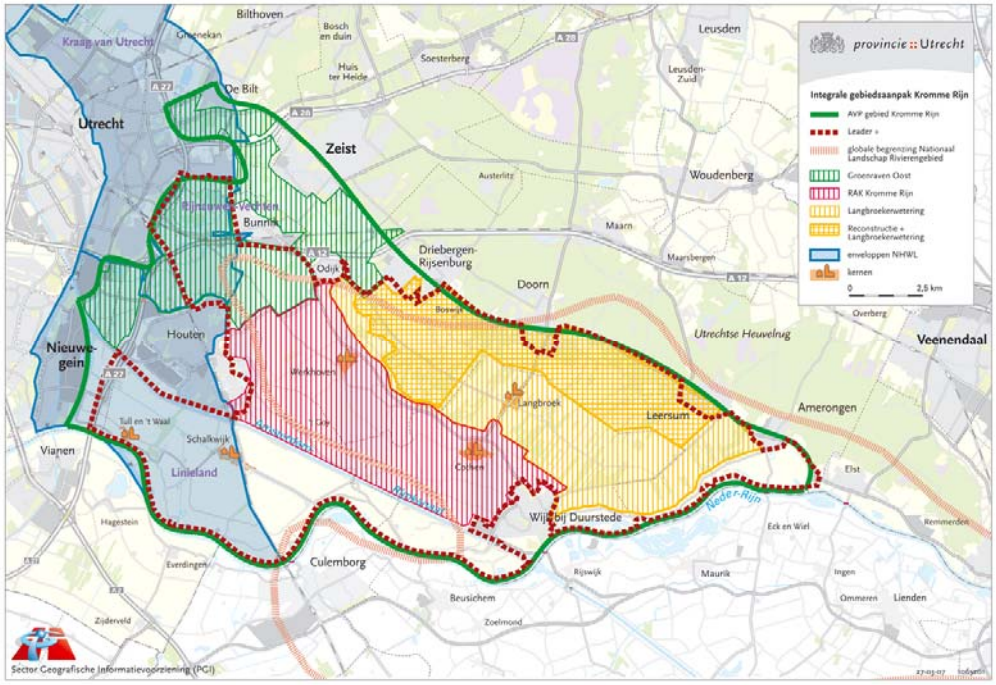

[1] Gemeenten Bunnik, Houten, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, met De Bilt, Zeist, Utrecht en Rhenen als randgemeenten (agendalid), HDSR, plaatselijke groep Leader, BRU (agendalid), Nieuwe Hollandse Waterlinie, LI Groenraven-Oost en RAK Kromme Rijn, gebiedscommissie Langbroekerwetering, Terecht Anders, LTO-Noord, Groene Organisaties (LBU, HUL, SBb, NMU), Utrechts Particulier Grondbezit, Focus, Utrechtse Recreatieschappen, Commissie Langbroekerwetering

Het gebied kent vele partners (publiek en privaat), verenigd in verschillende organisaties (o.a. Leader, Terecht Anders, Agrarische natuurvereniging, e.a.). Hieruit is een stuurgroep gevormd die verantwoordelijk is voor het proces en de resultaten daarvan. Naast de stuurgroep zijn tevens de landinrichtingscommissies voor RAK en Groenraven Oost, de enveloppecommissies Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) voor Linieland (LL) en Rijnauwen-Vechten (RV) en de commissie Langbroekerwetering, actief. De RAK en Groenraven Oost hebben een afgebakende opdracht binnen het Kromme Rijn gebied.

Het Kromme Rijngebied is rijk aan natuur- en landschapwaarden. Het gebied kenmerkt zich door een opeenvolging van open en gesloten landschapstypen. Kenmerkend zijn de watergangen zoals de Kromme Rijn, het Amsterdam Rijnkanaal, de Neder-Rijn met de uiterwaarden, de weteringen en de vele sloten.
Het gebied is voor circa 2/3 deel agrarisch (voornamelijk veeteelt en fruitteelt) en daarmee is de landbouw een van de belangrijkste pijlers van het landschap.
Het gebied is rijk aan cultuurhistorische elementen. Zo liggen delen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie met o.a. de forten Rijnauwen en Vechten in het gebied, maar ook delen van de Limes en andere archeologische waarden.
Het gebied is, door de grote diversiteit op relatief kleine schaal, aantrekkelijk voor recreanten en biedt dan ook vele mogelijkheden zoals fietsen, wandelen, kanovaren, vissen, golfen, bezoek aan boerderijen, evenementen, verkoop van streekproducten, etc.
Het gebied bevat kleine kernen en verspreid liggende boerderijen met aan de randen de grotere kernen zoals Houten, Wijk bij Duurstede, Bunnik en Utrechtse Heuvelrug. Het voorzieningenniveau in de kleine kernen is laag. De sociale cohesie in de kernen is groot, getuige de vele plannen en organisaties die erbij betrokken zijn.
De opgaven in het gebied zijn legio

1.3 De AVP-historie kort weergegeven

Afspraken tussen Provincie en Rijk
De provincie heeft in december 2006 met het rijk de Bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijke Gebied (ILG) 2007-2013 ondertekend. Daarmee is de overdracht van rijkstaken en financiering voor de uitvoering van projecten in het landelijk gebied naar de provincie een feit. De provincie Utrecht heeft er op haar beurt voor gekozen om meerjarige uitvoeringsafspraken met gebieden te maken, waarbij de inzet vanuit rijk, provincie en Europa gebundeld is. In een tweetal werkconferenties in 2006 over de Agenda Vitaal Platteland is hierover met de gebiedspartners overlegd.

Het kader vanuit de provincie is vastgelegd in het zogenoemde Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2007-2013 (AVP). Provinciale Staten hebben dit in december 2006 vastgesteld. De provincie is daarin onderverdeeld in vijf AVP-gebieden te weten: Eemland/Gelderse Vallei, Utrechtse Heuvelrug, Kromme Rijngebied, Utrecht Midden en Utrecht West.
In het Kaderdocument is opgenomen dat per AVP-gebied een gebiedsprogramma voor 7 jaar moet worden opgesteld met doelen, prestaties en financiering (inclusief cofinanciering). Op basis daarvan dienen er jaarlijks uitvoeringsprogramma's opgesteld te worden met daarin projecten en financiering per jaar. De daadwerkelijke subsidiëring van projecten vindt plaats via het daarvoor ontwikkelde provinciale subsidiekader ILG. Projecten moeten passen binnen het Gebiedsprogramma en Uitvoeringsprogramma.

Het visiedocument/gebiedsprogramma: De Kracht en Pracht van het Kromme Rijngebied
In het voorjaar 2007 heeft de Stuurgroep Kromme Rijn haar visiedocument/ gebiedsprogramma aan GS aangeboden. Dit document is tot stand gekomen met medewerking en inbreng van vele partijen uit het gebied. Kenmerkend voor de aanpak is dat

er zo veel als mogelijk vanuit het gebied zelf komt waarbij ‘bottom-up’ het motto is. Dit is o.a. ingegeven door de aanwezigheid van de plaatselijke Leadergroep die al langer in het gebied actief is.

In het visiedocument zijn de ambities van de partijen verwoord. Voor het landschap wordt gestreefd naar behoud door ontwikkeling en vergroten van de belevingsmogelijkheden. Hierin spelen landbouw, cultuurhistorie, natuur, water, bodem en recreatie een grote rol. De rol van recreatie is belangrijk als het gaat om het vergroten van de belevingsmogelijkheden van het landschap door aanleg van extra fiets- en wandelpaden, kanoroutes, organiseren van evenementen, maar ook door het creëren van verblijfsvoorzieningen voor kort of lang verblijf. Dit laatste levert een positieve bijdrage aan de economische vitaliteit, zoals ook stimulering van ondernemerschap en verbreding binnen de landbouw dat doen.
De landbouwsector wil binnen het gebied een rendabele bedrijfstak en drager van het landschap zijn en blijven en zoekt naar oplossingen voor de knelpunten op het gebied van water en natuur.
De cultuurhistorische elementen moeten behouden blijven. Naast restauratie is een streven het toegankelijk maken voor bezoekers door het combineren met festiviteiten of andere functies.
Om de aanwezige natuur meer body te geven kunnen aankoop en inrichting van nieuwe natuurgebieden een bijdrage leveren, evenals het stimuleren van natuurbeheer door derden (eigenaren landgoederen, agrariërs).
Een robuust watersysteem door bij ruimtelijke keuzes rekening te houden met de watersystemen vraagt om creatieve oplossingen voor de vraagstukken die er liggen op het gebied van watergebruik door de landbouw, de eisen vanuit natuurontwikkeling en de consequenties van klimaatverandering

Binnen de thema’s zoals die hierboven zijn beschreven is een prioritering aangebracht. Het thema ‘Landschap en cultuurhistorie’ is als leidend thema aangewezen. Deze prioritering is gebaseerd op de positie van de NHW-gebiedsenveloppen en het Nationaal Landschap Rivierengebied binnen het Kromme Rijngebied. Als secundair thema is de ‘Sociaal economische vitaliteit’ benoemd en als derde het thema ‘Natuur’ met daarbij behorend water, bodem en milieukwaliteit.

Het gebiedsprogramma bevat de prestaties die de komende 7 jaar geleverd gaan worden. Dit geldt voor de thema’s landschap, cultuurhistorie, natuur (inclusief water en bodem) en sociaal economische vitaliteit, waaronder landbouw, recreatie en toerisme.

1.4 De huidige stand van zaken

De partners (inclusief de bestaande commissies) uit het gebied zijn vertegenwoordigd in een projectgroep en een stuurgroep. Er is onderzoek gedaan naar omvorming van de stuurgroep naar een gebiedsorganisatie. Dit is belangrijk omdat alleen rechtspersonen verplichtingen aan kunnen gaan, zoals iets simpels als een huurcontract sluiten voor de huur van een pand wat dienst gaat doen als streekhuis. Daarnaast hecht de provincie veel waarde aan het maken van afspraken met een juridisch gelegitimeerde organisatie.
Vooralsnog is besloten de Stichting Kromme Rijngebied op te richten. In een later stadium zal bekeken worden of het eerder gevormde idee van coöperatie een beter alternatief kan zijn. De oprichting van de stichting is opgenomen in het uitvoeringsprogramma 2007 en 2008. In het gebied zijn verschillende commissies/groepen actief. In de toekomst zullen zij zoveel als mogelijk, op basis van eigen initiatief, deel gaan uitmaken van de Stichting Kromme Rijngebied.
Daarnaast is een pand gevonden (voormalige bibliotheek in Werkhoven) dat geschikt is als streekhuis. De activiteiten zullen in de nabije toekomst zoveel als mogelijk vanuit het streekhuis worden uitgevoerd. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de

verbouwing en zal het streekhuis begin 2008 door minister Verburg van LNV worden geopend.
Naast bovengenoemde activiteiten wordt er gewerkt aan een zogenaamde verdiepingsslag van het visiedocument/gebiedsprogramma waarbij de visie meer naar programmaniveau wordt gebracht. Dit vindt in november plaats.
Communicatie is een belangrijk instrument om partijen te informeren, te betrekken, mee te laten denken en beslissen. In december wordt gestart met het opstellen van een overall communicatieplan. Allemaal activiteiten die niet een doel op zich zijn maar randvoorwaarden die noodzakelijk zijn om tot uitvoering te komen.

2 Het Uitvoeringsprogramma 2008

2.1 Totstandkoming van het uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma 2008 voor het Kromme Rijngebied is in overleg met de diverse betrokken partijen in het gebied tot stand gekomen. Met hen zijn de projecten doorgesproken die in aanmerking kunnen komen voor financiering vanuit de AVP. Als basis is hierbij gebruik gemaakt van de groslijst zoals opgesteld door het gebied afgelopen zomer 2007 en de programma's van de twee enveloppen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Landinrichtingcommissies RAK en Groenraven Oost.
De projecten zijn door partners uit het gebied en door medewerkers van de provincie getoetst aan de hand van de volgende criteria:

- passen binnen de ambities van de visie/gebiedsprogramma
- haalbaarheid (financieel, technisch, draagvlak)
- trekker project aanwezig

Op basis van de toetsing zijn een aantal projecten afgevallen. Niet omdat ze niet zinvol zijn maar beter via een andere routing kunnen worden uitgewerkt. Enkele projecten hadden een sterk communicatief karakter en worden mogelijk in het communicatieplan opgenomen. Daarnaast zijn er twee projecten die een dermate groot beslag leggen op de intentiegelden dat daarmee het volledige budget is uitgeput. Dit staat niet verhouding tot de toegevoegde waarde van het project.
Het uitvoeringsprogramma is in de projectgroep met alle ambtelijke vertegenwoordigers besproken en tenslotte ter goedkeuring aan de stuurgroep voorgelegd.[2]

2.2 Het Uitvoeringsprogramma 2008 in woorden en cijfers

In tabel 1, opgenomen als laatste pagina in dit hoofdstuk, zijn de beleidsopgaven, doelen, projectideeën, verantwoordelijken, kosten (totaal en per jaar indien van toepassing) en toedeling van de kosten, opgenomen. Dit is een overall-tabel, de subtabellen zijn in bijlage 1 opgenomen. In onderstaande paragrafen treft u per thema een toelichting aan waarbij doelstelling en relatie met het gebiedsprogramma wordt geschetst, aangegeven wordt wat al bereikt is en wat komend jaar uitgevoerd gaat worden en wat er aan opgaven resteert voor de komende 5 jaar. De doelstellingen per thema worden beknopt beschreven. Voor meer informatie over de doelstellingen wordt verwezen naar het visiedocument/gebiedsprogramma.
Van alle in het uitvoeringsprogramma opgevoerde projecten is een projectspecificatie bijgevoegd (bijlage 2).

Algemene opmerkingen
De finale toets voor de projecten vindt plaats op het moment dat de subsidie-aanvraag wordt ingediend. Op basis van de huidige projectbeschrijvingen is een eerste inschatting gedaan ten aanzien van de haalbaarheid van het project.
Voor een aantal projecten is op dit moment nog geen cofinanciering voorhanden. Hiervoor is echter nog tijd en daarom zijn deze projecten onder voorbehoud opgenomen in het UP 2008.

Met de kanttekening dat de projecten worden opgestart en een lange doorlooptijd hebben en daarom nog niet klaar zijn, kan op basis van het bovenstaande geconcludeerd worden dat van de projecten zoals opgenomen in de minimumvariant voor de enveloppen Linieland en Rijnauwen Vechten zeker meer dan de helft al is opgenomen in de UP's 2007 en 2008 en binnenkort starten of al gestart cq. in voorbereiding zijn.

---

[2] Op het moment van schrijven moet overleg en besluitvorming met project- en stuurgroep (6 december) nog plaatsvinden. Eventuele wijzigingen worden voorafgaand aan de vergadering van GS op 18 december nagezonden.

Voor de projecten die vallen binnen de landinrichtrichtingsprojecten Groenraven-Oost en RAK geldt dat er geen toets meer hoeft te worden uitgevoerd omdat de landinrichtingsplannen al zijn vastgesteld en het budget hiervoor al is gereserveerd.

2.2.1 Natuur

Natuur
De ambities voor het thema natuur liggen op het vlak van behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur ten behoeve van de biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving van de mens. Realisatie daarvan vindt onder andere plaats door verwerving en inrichting van gronden voor de EHS en de EVZ met inzet van particulieren als beheerders. Het ontwikkelen van nieuwe natuurgebieden door particulieren door verwerving en inrichting wordt gestimuleerd. Gestreefd wordt naar het versterken van de natuurkwaliteit en de structuur van natuurlijke verbindingen door aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Kromme Rijn, de weteringen in het gebied en het Amsterdam-Rijnkanaal. Daarnaast wordt ingezet op het versterken van de kwaliteit van de Kromme Rijn als leefgebied voor watergebonden flora en fauna en als centrale verbindingszone door het gebied.

De gebiedspartners zijn nog niet toegekomen aan het initiëren van projecten ten behoeve van natuur. Ze willen met de provincie komen tot een gedegen aanpak waarbij de provincie het voortouw neemt. Vooralsnog is in het uitvoeringsprogramma opgenomen dat de provincie als trekker 27 ha EHS wil aankopen en 147 ha willen inrichten. Dit laatste gebeurt in opdracht van de landinrichtingscommissie Groenraven Oost en RAK. Daarnaast zijn projectideeën ingediend voor aanleg van natuurvriendelijke oevers, inrichten van nieuwe natuur, opzetten ecologisch netwerk en bescherming van soorten (vleermuizen en vogels). Daarnaast is een project in voorbereiding dat moet leiden tot aankoop van gronden waarmee realisatie van nieuwe natuur (elders) mogelijk wordt gemaakt.
De ingediende voorstellen zijn voornamelijk afkomstig uit de Landinrichtingscommissies en de programma's van de enveloppen NHW.
Voor het thema natuur zijn circa 14 projectideeën ingediend (realisatie EHS als 1 project beschouwd).

Tabel 1 Natuur

Doel	Projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Restant
EHS	Verwerven	132 ha	6,5 ha	27 ha	105 ha
	inrichten	856 ha	0	147 ha	725ha
RVZ	verwerven	7 ha	0	0	7 ha
	inrichten	7 ha	0	0	7 ha
EVZ	Natuurvriendelijke oevers Houten	84 km	0	0,6 km	83 km
Behoud zeldzame soorten	Vleermuizen, Grutto			2	

Natuur/milieukwaliteit
Zie Natuur en Water.

Water
De ambitie voor water is te komen tot een robuuster (kwalitatief en kwantitatief) watersysteem door o.a. bij ruimtelijke keuzes rekening te houden met de watersystemen, maar ook het terugdringen van versnipperd peilbeheer en het instellen van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) in het Kromme Rijngebied.
Daarnaast is verdrogingbestrijding in die gebieden die kampen met droogte of een slechte waterkwaliteit, een belangrijk aandachtspunt. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar twee

TOP-gebieden in het Langbroekerweteringgebied: Overlangbroek en Kolland. Wateroverlast en watertekort nu en in de toekomst moet worden voorkomen (watersystemen voldoen aan de landelijke normen voor wateroverlast). Verbeteren van de milieu- en ecologische waterkwaliteit en duurzame oplossingen uitwerken voor het water tekort dat in het voorjaar in de fruitteelt zijn andere thema's.

Projecten op het gebied van verdrogingbestrijding voor de Topgebieden variëren van onderzoek tot organiseren van een gebiedsdag en onder andere het opstellen van een monitoringplan en inrichten van een monitoringmeetnet. In het kader van het watergebiedsplan Groenraven Oost treft het waterschap maatregelen in het kader van de verdrogingbestrijding op de landgoederen Rijnwijck, Blikkenburg, Lage Grond en de Bunzing. Het gaat voornamelijk om het plaatsen van dammen, stuwen, inlaten, etc.
Een ander concreet project in dit UP is de uitvoering van anti-verdrogingmaatregelen (plaatsen van stuwen e.d.) in de landinrichting Groenraven Oost, een gebied waar men kampt met droogte en/of slechte waterkwaliteit en op het landgoed Sandenburg, gelegen aan de rand van één van de Topgebieden.
Voor het thema water zijn circa zeven projectideeën ingediend

Tabel 2 Water

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Restant
Verdrogingbestrijding	Verdrogingmaatregelen	1724	0	175 ha	1549

Bodem
De ambitie voor bodem is bescherming en verbetering van de kwaliteit ervan door afstemming van het gebruik van de bodem op de aanwezige bodemkwaliteit en saneren van ernstige en spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging voor 2015 en overige gevallen van bodemverontreiniging beheersen.
In 2007 en ook voor 2008 hebben de gebiedspartners nog geen directe aanleiding gevonden voor aanpak van gevallen bodemverontreiniging.

2.2.2 Landschap en Cultuurhistorie

Landschap en cultuurhistorie
De ambities voor het Kromme Rijngebied kunnen als volgt worden geformuleerd: 'Behoud en versterking van de landschappelijke kernkwaliteiten' door onder andere het beschermen en ontwikkelen van de kernkwaliteiten met als doel een robuuste waardevaste toekomst te creëren waarbij landschap en historie zichtbaar en beleefbaar worden/blijven' en het gebied goed toegankelijk is.

Water is een belangrijk element wat als leidend principe beleefbaar en zichtbaar moet worden gemaakt door het principe 'functie volgt peil' te hanteren, de Kromme Rijn te verbreden en beter zichtbaar te maken en de natuurlijke dynamiek van de rivier in de uiterwaarden te vergroten en tegelijkertijd cultuurhistorische elementen meer zichtbaar te maken. Daarnaast is het verbeteren van de belevingsmogelijkheden van het (nationaal) landschap een belangrijk aandachtspunt.
Het Kromme Rijngebied is rijk aan diverse historische elementen daarom is herstel en restauratie van verschillende 'groene' en 'grijze' elementen een belangrijk uitgangspunt. Ook de cultuurhistorische waarden onder de grond zoals de Romeinse Limes, verdienen de aandacht.

In het UP 2007 zijn projecten opgenomen die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het landschap zoals het opstellen van een Beeldkwaliteitsplan (BKP). Tevens zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een landschapsontwikkelingsplan (LOP).

Een belangrijk ander thema is het veiligstellen van cultuurhistorische waarden via de monumentenwet en de ruimtelijke ordening en fondsenwerving. Daarnaast zijn projecten opgenomen die een bijdrage leveren aan de zichtbaarheid, beleefbaarheid en de bereikbaarheid van de cultuurhistorische elementen. Zo is de nieuw aan te leggen verbinding tussen Fort Rijnauwen en Fort bij Vechten een belangrijke opgave.

Voor het UP 2008 zijn projecten ingediend die een bijdrage leveren aan behoud en versterking van de nationale landschappen. Zo wordt, indien LNV akkoord geeft voor subsidie, in januari gestart met de uitvoering van het LOP. Een belangrijke bouwsteen om partijen bewust te maken van de landschappelijke kwaliteiten en met elkaar de ontwikkelingen te benoemen. Maar ook het ontwikkelen van de koers voor de Nieuwe Hollandse Waterlinieforten Honswijk en Everdingen, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige cultuurhistorische en natuurlijke waarden in 2008, is een belangrijk project.
Een deel van de projecten gaat verder dan het papier, daar gaat letterlijk 'de schop de grond in'. Dat is belangrijk want dat maakt datgene waar we hard aan werken voor een breed publiek zichtbaar en tastbaar. Voorbeelden zijn aanplant van heggen en laanbeplanting en herstel en inrichting van landgoederen. Maar ook de uitvoering van een wandel- en fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal (plofsluis Linieland, zie ook recreatie).
Daarnaast vindt uitvoering van herstel en restauratiewerkzaamheden aan verschillende cultuurhistorische bebouwingen en/of elementen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie plaats. Een daarvan is de restauratie van Fort 't Hemeltje. De enveloppencommissie die het project heeft aangedragen, heeft echter wel de voorwaarden gesteld dat er een gedegen plan aan ten grondslag ligt en dat de cofinanciering goed geborgd is.

In 2007 is de intentieovereenkomst Liniecentrum Fort bij Vechten getekend waarin partijen overeenkomen Fort bij Vechten te ontwikkelen tot een nationaal Liniecentrum en pleisterplaats voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 2008 wordt hier verder aan gewerkt door onder andere de financiering te regelen bij het ministerie, de exploitatie te regelen en te starten met het verder opknappen van het fort.

Herstel en herinrichting landgoederen Amelisweerd en Rijnauwen heeft ook een recreatief en natuurlijk aspect in zich. Het project is echter dermate kostbaar (5 mlj.) dat bezien moet worden of onderdelen vanuit het AVP-budget kunnen worden gefinancierd en de overige financiering ergens ander gezocht moet worden.

Voor het thema landschap en cultuurhistorie zijn circa 26 projectideeën ingediend en opgenomen in het UP 2008.

Tabel 3 Landschap en cultuurhistorie

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Restant
Behoud en versterken nationale landschappen	Verwerving grond			1	
Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit	Gereedschapskist LOP, meetnet, aanleg groen, parelsnoer		1 BKP 1 LOP	5	
Restaureren, beheren erfgoed	Restaureren forten, landgoederen en landschapselementen		3 projecten	13 (uitvoerings) plannen	
Inrichten en ontsluiten erfgoed	Romeinse Limes Inundatie elementen			2 plannen	
Herbestemmen en ontwikkelen van erfgoed	Nationaal informatiecentrum NHW			1 plan	
Versterken publiek draagvlak	Fondswerving, marketing, publiciteit		3 plannen	4 plannen	

2.2.3 Sociaal Economische Vitaliteit

Landbouw
Landbouw zal in de toekomst in het gebied als rendabele duurzame bedrijfstak en als drager van het landschap blijven functioneren door onder andere het verbreden en/of omvormen van agrarische bedrijven, door versterken van de fysieke landbouwstructuur met behoud van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden en het stimuleren van duurzame landbouw. Met de waterbeheerder zullen innovatieve oplossingen moeten worden onderzocht voor het gebruik van water voor de fruitteelt.

In het UP 2007 is vooral ingezet op verkenningen (Boeren met Toekomst) die moeten leiden tot projecten die een bijdrage leveren aan de doelstellingen.
In het UP 2008 zijn projecten die uit deze verkenning voortkomen, opgenomen. Het betreft projecten op het gebied van innovaties en verkenningen. Verkenningen op het gebied van openstellingstrategieën van landbouwbedrijven voor andere doeleinden en op het gebied van ontwikkelingsperspectieven. Deze laatste wordt nog kritisch bekeken op overlap met reeds eerder uitgevoerde onderzoeken. Overigens zullen deze projecten nog nader worden uitgewerkt in overleg met onder andere de provincie. Daarnaast worden pilots opgestart ten behoeve van de ontwikkeling van resistente rassen voor de fruitteelt (komt ook ten goede aan kwaliteit van lucht, water en bodem) en bestrijding van ziekten. Bij dit type projecten wordt ook LAMI betrokken. De pilots duurzame landbouw behoeven goedkeuring van het ministerie van VROM, deze is nog niet verstrekt.
In het kader van de landinrichting RAK zijn projecten ingediend voor het verbeteren van kavels en aanbrengen van verbeteringen in de structuur. Er is ondertussen een POP subsidie aangevraagd van ruim € 400.000,-. Zolang deze subsidie nog niet is toegekend en uitbetaald worden de benodigde gelden ‘voorgefinancierd’ met middelen uit de bestuursovereenkomst.
Voor het thema landbouw zijn circa zeven projecten ingediend.

Tabel 4 Landbouw

Doel	Projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Restant
Verbetering landbouwstructuur	Kavelaanvaardingswerkzaamheden en uitvoering, vrijwillige kavelruil		24	1860 ha	
Ontwikkelen duurzame landbouw	Fruitteelt			2 projecten	
Plattelandontwikkeling	Verbreding van de landbouw en kennisverspreiding		1 project	3 projecten	

Sociaal economische vitalisering
De ambities zijn gebaseerd op het verbeteren van de leefbaarheid door onder andere het stimuleren van (nieuw) ondernemerschap in kleine kernen en op het platteland, het stimuleren van de samenwerking op lokaal (in en tussen kleine kernen) en regionaal niveau (met andere leadergebieden, Gelderland, etc.), het vergroten van de sociale en culturele samenhang en het versterken van de streekidentiteit. Participatie en educatie zijn daarin belangrijke begrippen.

In het UP 2007 zijn geen projecten ingediend onder het thema sociaal economische vitaliteit. Diverse partijen in het gebied zijn op dit thema echter wel actief.

In het UP 2008 is een bedrag 800.000 Euro opgenomen voor de ontwikkeling van Leaderprojecten. Projecten die door Leader gefinancierd worden, komen vanuit het gebied, bottom up, en zijn voor 2008 nog onvoldoende concreet. Leader meldt in het Ontwikkelingsplan 2007-2013[3] dat zij zich richt op de volgende twee hoofdthema's:
A: Impuls geven aan de fysieke vitalisering van het gebied door het verbeteren, ontsluiten en vermarkten van milieu, water, natuur, landschap en cultuurhistorie.
B: Impuls geven aan de sociaal-economische vitalisering van het platteland en de kleine kernen.
Leader wordt gefinancierd vanuit de EU, gelden van derden en van de provincie (intentiegeld)

Recreatie
Het Kromme Rijngebied wil voor de regio een aantrekkelijk recreatiegebied zijn waarin mensen, de natuur, het landschap en de cultuurhistorische attracties kunnen beleven op een veilige en rustige wijze zonder dat het ten koste gaat van de landschappelijke kwaliteiten. Het verbeteren van de ontsluiting, de bereikbaarheid en de beleefbaarheid van het gebied en het verruimen van het aanbod aan recreatieve voorzieningen (vergroten bestedingsmogelijkheden) levert hier een bijdrage aan. Ook professionalisering van de sector door betere samenwerking en gezamenlijke profilering van het gebied en het versterken van de identiteit van de streek zijn daarbij van belang.

In het UP 2007 is vooral aandacht besteed aan beleving en promotie en het uitzetten van recreatieve routes.
Het UP 2008 kenmerkt zich door een diversiteit aan projecten variërend van de aanleg van een speelgebied (Groen om de stad) tot herinrichting van de haven in Wijk bij Duurstede. Daarnaast zijn twee projecten ingediend die de recreatieve mogelijkheden versterken en een bijdrage leveren aan de toegankelijkheid en het kunnen beleven van het gebied, namelijk de aanleg van ruiterpaden, wandelpaden, fietspaden (o.a. bij de Plofsluis, zie cultuurhistorie) en het ontwikkelen van kanoroutes in Langbroekerwetering. Een laatste om te vermelden is de realisatie van een pontverbinding over de Lek.
In totaal zijn circa 16 projectideeën ingediend.

Tabel 5 Recreatie

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Restant
Verwerven RODS	Groenraven Oost		61	10 ha	
Inrichten RODS	Groenraven Oost			37 ha	
Landelijke routenetwerken					n.v.t.
Provinciale routenetwerken	Wandel-, fiets-, kano-, paardenroutes en faciliteiten			9 projecten	n.v.t.
Toeristische ontwikkeling	Recreatief transferium Herinrichting haven Bewegwijzering forten			3 plan	

2.2.4 Proces en communicatie

Proces
In paragraaf 1.4 is de huidige stand van zaken beschreven. In 2008 moet de installatie van de gebiedscommissie haar beslag krijgen, dat betekent oprichting van de Stichting en alles

[3] 'Naar een Kromme Rijnstreek in volle bloei': Ontwikkelingsplan 2007-20013, Plaatselijke Groep Leader Kromme Rijn, mei 2007

wat daarbij komt kijken. Maar ook de opening en inrichting van het Streekhuis vindt in 2008 plaats. Een derde project in het UP 2008 is de aansturing van het proces (zowel Kromme Rijn als Langbroekerwetering). De landinrichtingscommissies hebben hun eigen proces en aansturing en dat zal zo blijven. De Waterlinie heeft ook haar eigen proces en aansturing. Dit zal in de toekomst mogelijk geïntegreerd worden. De gebiedsgerichte aanpak Langbroekerwetering wordt qua aansturing en proces al meer geïntegreerd in de stuur- en projectgroep Kromme Rijn.
De proceskosten zijn ingeschat op totaal 405.500 Euro. In onderstaande tabel is de verdeling weergegeven.

Tabel 6 Proces

Kosten/opgaven	Kromme Rijn	Linieland	Rijnauwen-Vechten	LI RAK	LI Groenraven Oost
Communicatie	30.000,--				
Proceskosten	220.000,--	47.500,--	47.500,--	28.000,--	32.500,--

De proceskosten voor Kromme Rijn bestaan uit proceskosten Langbroekerwetering, kosten streekhuis en kosten inhuur procesmanager. Deze kosten worden voor 25% door de gebiedspartners betaald. De overige 75% wordt bekostigd uit het provinciale intentiegeld.
De gemaakte proceskosten voor 2007 zijn nog door de provincie betaald.
Opgaven op het gebied van communicatie, opzet streekhuis, opzet stichting en procesbegeleiding worden projectmatig aangepakt en in opdracht van de provincie uitgevoerd. Daarvoor hoeft dan geen subsidie te worden aangevraagd.

Communicatie
Eind 2007 wordt gestart met een communicatieplan dat begin 2008 gereed zal zijn. Dan start ook de uitvoering daarvan. Het gaat om communicatie tussen de partijen in het Kromme Rijngebied maar ook over communicatie met de omgeving. Dit zal op verschillende niveaus en met de inzet van verschillende middelen plaatsvinden. Te denken valt aan een nieuwsbrief, website, instrumentenkoffer met informatieboekjes, presentaties, e.d. voor informeren van de achterban, houden van open dag Kromme Rijn, voorlichtingsbijeenkomsten voor raden, etc.
De kosten voor 2008 zijn in dit stadium niet exact te ramen, daarom is een globale inschatting gemaakt van de kosten.

2.3 De uitvoering en de verantwoordelijkheden

In het Kromme Rijngebied zijn verschillende commissies actief. Totdat de juridische entiteit een feit is, zullen deze commissies hun eigen programma, ingebed in het programma Kromme Rijn, uitvoeren. Zo hebben de LIC Groenraven-Oost en RAK een ‘eigen uitvoeringsprogramma’ wat in het verleden is overeengekomen en wat één op één is opgenomen in het uitvoeringsprogramma.
De enveloppencomissies Rijnauwen-Vechten en Linieland opereren nog zelfstandig maar wel onder de paraplu van het Kromme Rijngebied.

De projecten opgenomen in het uitvoeringsprogramma hebben allemaal een gebiedscommissie als opdrachtgever. Ieder project heeft daarnaast een ‘trekker’ die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project. Dit kan zijn een gemeente, het waterschap, een van de ‘groene partijen’, de provincie, etc.

2.4 Financiering van het Uitvoeringsprogramma 2008

Het aantal projecten opgenomen in het UP 2008 bedraagt circa 70. Hierin zijn niet de opgaven vanuit communicatie en proces opgenomen. Meer dan de helft van de projecten (51) valt onder de thema’s landschap&cultuurhistorie en sociaal economische vitaliteit

(landbouw en recreatie) wat correspondeert met het gegeven dat deze thema's als primair cq secundair thema voor het Kromme Rijngebied zijn aangewezen.

In onderstaande tabel is de kostenverdeling opgenomen. In de bijlage zijn de tabellen opgenomen.

Tabel 7 Totaal overzicht kosten UP 2008

		module 1			module 2	
Thema	**Totaal UP 2008**	**Rijk/prov BO ILG 1)**	**Anderen 2)**	**uitfinan-ciering lopende verpl. 3)**	**Prov intentie-geld**	**Anderen**
natuur en water	3.703.071	2.533.752	248.650	865.669	40.000	15.000
landschap en cultuurhistorie	9.341.463	1.288.214	488.875	100.157	2.125.450	5.125.000
landbouw + sev	3.303.707	1.461.626	63.750	330.000	320.000	480.000
recreatie	3.573.943	289.546	377.397	1.517.000	245.000	1.145.000
proceskosten	377.500	15.000	15.000	32.500	260.000	55.000
Totaal	20.299.684	5.588.137	1.193.672	2.845.326	2.990.450	6.820.000

1 BO is Bestuursovereenkomst ILG
2 Cofinanciering gebiedspartners, rijk, EU
3 Uitfinanciering lopende verplichtingen zijn reeds gemaakte afspraken

Uit de tabel blijkt dat het totale bedrag voor uitvoering van het Uitvoeringsprogramma 2008 ruim 20 miljoen Euro bedraagt. Hiervan is ca 40% afkomstig van partijen uit het gebied en anderen. Dat zijn gemeenten, waterschap maar ook ministeries en vooral ook vanuit de EU. Een deel van de cofinanciering dat moet worden opgebracht door de gebiedspartners (stuurgroepleden) is vastgelegd, voor een deel van de benodigde gelden worden nog partners gezocht.
Circa 40% van de financiering is afkomstig uit de bestuursovereenkomst (BO) ILG (25%) en uitfinanciering lopende verplichtingen (15%) tezamen.
Er wordt ook een beroep gedaan op intentiegeld van de provincie en dat is ongeveer 15%.

Evenals in 2007 worden er voor de twee NHW enveloppen in 2008 projecten uitgevoerd die niet vallen onder het AVP, maar als zogenaamde quick wins gestart worden. De financiering van deze quick wins drukt niet op de middelen van het AVP maar wordt gefinancierd vanuit het stimuleringsfonds waarbij cofinanciering afkomstig is van verschillende partijen in het gebied.
Dit geldt ook voor het opstellen van het Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP). Financiering vindt plaats vanuit LNV met een restant cofinanciering vanuit het gebied. De projecten zijn wel opgenomen in de tabel omdat ze een bijdrage leveren aan realisatie van de 'kracht en pracht'.

3 Ten slotte

Een prachtig en krachtig Kromme Rijngebied, dat is waar we naar streven. Het aantal projecten opgenomen in het UP 2008 is al veel groter dan het aantal opgenomen in het UP 2007 en dat betekent dat we op de goede weg zijn. Er moet echter nog veel gebeuren en 2008 zal dan ook een enerverend jaar worden. De ideeën voor de basis zoals het Streekhuis, de stichting, communicatie, etc. zijn in 2007 gelegd. Als de basis er staat kan de focus echt gaan naar de onderlinge samenwerking, de samenhang en het uitvoeren van projecten. Kortom, we zijn op de goede weg.

Uitvoeringsprogramma
AVP gebied Midden 2008

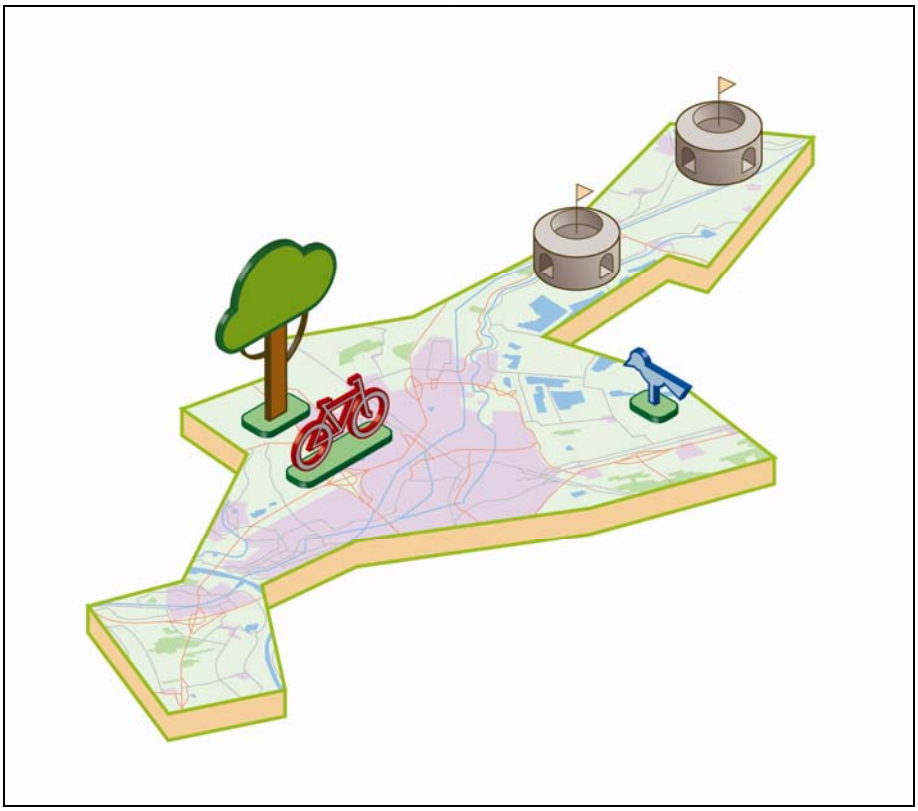

Inhoudsopgave
Uitvoeringsprogramma AVP Midden 2008

1 Algemeen
1.1 Het AVP gebied Midden
1.2 De AVP historie kort weergegeven
1.3 Beschrijving deeluitvoeringsprogramma's AVP Midden
2 Uitvoeringsprogramma 2008 AVP Gebied Midden
2.1 Totstandkoming van het uitvoeringsprogramma
2.2 Het uitvoeringsprogramma in woord en cijfers
2.3 Proces en communicatie
2.4 De uitvoering en verantwoordelijkheden
3 De Financiering samengevat

Bijlage 1: Projectenoverzicht uitvoeringsprogramma 2008 per deelprogramma

Bijlage 2: beschrijving projecten

1 Algemeen

1.1 Het AVP gebied Midden

Het AVP gebied Midden is een AVP gebied met grote diversiteit. Het noordelijke deel bestaat uit de Vechtstreek met haar eigen landschappelijke kwaliteiten. Hier is ook een deel van het nationale landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen.
Het gebied rond Utrecht vervult een belangrijke groene functie temidden van het stedelijk netwerk van Utrecht en de omliggende steden en dorpen. Er ligt hier een belangrijke opgave voor Recreatie om de Stad (RodS), zodat dit gebied aantrekkelijker en toegankelijker wordt voor de recreërende stedeling.
Het zuidelijke deel van het gebied wordt doorsneden door de rivier de Lek. Een groot deel van het AVP gebied Midden behoort verder nog tot het nationale landschap Groene Hart.

1.2 De AVP-historie kort weergegeven

Afspraken tussen Provincie en Rijk
De provincie heeft in december 2006 met het rijk de Bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijke Gebied (ILG) 2007-2013 ondertekend. Daarmee is de overdracht van rijkstaken en financiering voor de uitvoering van projecten in het landelijk gebied naar de provincie een feit. De provincie Utrecht heeft er op haar beurt voor gekozen om meerjarige uitvoeringsafspraken met gebieden te maken, waarbij de inzet vanuit rijk, provincie en Europa gebundeld is. In een tweetal werkconferenties in 2006 over de Agenda Vitaal Platteland is hierover met de gebiedspartners overlegd.

Het kader vanuit de provincie is vastgelegd in het zogenoemde Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2007-2013 (AVP). Provinciale Staten hebben dit in december 2006 vastgesteld. De provincie is daarin onderverdeeld in vijf AVP-gebieden te weten: Eemland/Gelderse Vallei, Utrechtse Heuvelrug, Kromme Rijngebied, Utrecht Midden en Utrecht West.
In het Kaderdocument is opgenomen dat per AVP-gebied een gebiedsprogramma voor 7 jaar moet worden opgesteld met doelen, prestaties en financiering (inclusief cofinanciering). Op basis daarvan dienen er jaarlijks uitvoeringsprogramma's opgesteld te worden met daarin projecten en financiering per jaar. De daadwerkelijke subsidiëring van projecten vindt plaats via het daarvoor ontwikkelde provinciale subsidiekader ILG. Projecten moeten passen binnen het Gebiedsprogramma en Uitvoeringsprogramma.

Het gebiedsprogramma AVP Midden
In het AVP gebied Midden zijn momenteel een aantal gebiedscommissies actief die aan de lat staan voor het realiseren van een afgebakende opdracht. Zij dragen hiermee allen bij aan het realiseren van de AVP doelstellingen van de provincie. Bovenop deze afgebakende opdrachten leveren de waterschappen AGV en HDSR een forse bijdrage aan enkele doelstellingen die gehaald moeten worden in het landelijk gebied. Hieronder treft u een opsomming aan.

Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW)
In 2004 is het Linieperspectief Panorama Krayenhoff opgesteld waarin een breed gedragen visie voor de uitvoering van het nationale project NHW is opgenomen. Inmiddels is de NHW in de Nota Ruimte aangewezen als nationaal landschap.
Het nationale landschap bestaat uit zeven deelgebieden, de zogenaamde enveloppen. Vier van deze enveloppen zijn in de provincie Utrecht gelegen. Voor elk van deze enveloppen zijn op initiatief van de desbetreffende provincies enveloppecommissies benoemd, die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het Linieperspectief Panorama Krayenhoff.
In AVP gebied Midden liggen twee enveloppen: Vechtstreek Zuid en de Kraag van Utrecht. Beide enveloppen hebben een enveloppecommissie waarin bestuurders van betrokken gemeenten zitting hebben, maar ook waterschappen en andere betrokken partijen. De enveloppecommissies hebben een gebiedsafspraak gemaakt met de provincie waarin ambities, uitvoeringsstrategie en doelen zijn

opgenomen, maar ook spelregels waarmee de verhouding tussen provincie en enveloppecommissies zijn vastgelegd. Bij de uitvoering van de NHW ambities is er niet alleen sprake van cultuurhistorische aspecten, maar ook onder andere natuur, water en recreatie.

Landinrichting Noorderpark
De herinrichting is sinds 1995 in uitvoering en voor een groot deel gerealiseerd. Het plan voorziet in de versterking en uitbreiding van natuur, recreatiegebieden en recreatieve verbindingen, versterking van de agrarische structuur en verbetering van de waterbeheersing. Het plan is zover gevorderd dat de planwijziging en het begrenzingenplan zijn vastgesteld. Daarmee is het landinrichtingsplan definitief en zal de uitvoering tot 2012 doorlopen. De restantopgave voor de inrichting betreft nog de aanleg van een aantal recreatiepaden, de uitvoering van het recreatiegebied Ruigenhoek, en het inrichten van landschapselementen en natuurgebieden. Daarnaast zullen het Plan van Toedeling en de lijst Geldelijke Regelingen nog worden vastgesteld. De uitvoering is in handen van de landinrichtingscommissie, ondersteund door DLG. De financiering en programmering zijn vastgelegd. Waterschappen zullen aanvullend aan de opgave van de LC extra maatregelen nemen op het gebied van verdroging en de verbetering van de waterkwaliteit.

Recreatie om de stad / Groengebied Utrecht West
Het versterken van de recreatieve groenstructuur in het gebied rond de stad Utrecht is één van de grote beleidsopgaven in het landelijk gebied van de provincie Utrecht. Vanuit de rijksagenda Groen in en om de stad (Gios) wordt onderscheid gemaakt tussen groen in de stad en groen om de stad. Voor Groen in de stad gaat het om binnenstedelijk groen en het versterken van groen in de naoorlogse wijken. De uitvoering hiervan vindt plaats onder de verantwoordelijkheid van gemeente Utrecht. Voor groen om de stad bestaat de opgave uit de realisatie van recreatief groen en recreatieve verbindingen grenzend aan de bebouwde kom, de zogenaamde Rods opgave (Recreatie om de stad). De kwantitatieve doelstelling van Rods is/wordt gerealiseerd in drie landinrichtingsprojecten die om de stad Utrecht liggen: Groenraven Oost, Noorderpark en Groengebied Utrecht West; elk project heeft een eigen landinrichtingscommissie. Deze commissies worden ondersteund door DLG. De restant-opgave voor Rods ligt grotendeels in Groengebied Utrecht-West. Het programma Groen om de stad in cijfers:
Totaal 1175 vlakgroen waarvan:
125 ha als onderdeel in de herinrichting Noorderpark, gelokaliseerd ten noorden van de stad Utrecht (Gagelbos en Ruigenhoek)
225 ha als onderdeel in het herinrichtingsplan Groenraven-oost, gelokaliseerd in het gebied Laagraven en ten Noorden van Houten (gelegen in het AVP gebied Kromme Rijn).In deze twee herinrichtingsplannen zijn ook de recreatieve verbindingen opgenomen.
825 ha als onderdeel van herinrichtingsplan Groengebied Utrecht-West

Voor het zorgdragen voor coördinatie en het oplossen van knelpunten bij de realisering van Rods is door BRU, stad Utrecht en provincie het bestuurlijk overleg groen om de stad ingesteld.
In de Bestuursovereenkomst ILG (tussen Rijk en provincie) zijn de beschikbare rijksmiddelen voor Rods opgenomen. De beschikbare middelen voor inrichting van Rods zijn vooralsnog lager dan de afgesproken ambitie Rods.

Vianen
Dit deelgebied is onderdeel van het landinrichtingsproject Vijfheerenlanden, gelegen in de aangrenzende provincie. In dit gebied ligt ook een NURG opgave. Deze financiering is buiten de Bestuursovereenkomst geregeld en wordt 100% gefinancierd door het rijk.

Gebiedsvisie Vechtstreek
Er wordt in het noordelijk deel van AVP gebied Midden gewerkt aan een integrale gebiedsvisie en een bijbehorend programma. Er is een stuurgroep Gebiedsvisie Vechtstreek opgericht die hiervoor aan de lat staat. Bestuurders van betrokken gemeenten, waterschappen en de provincie nemen deel in de stuurgroep. Begin 2008 zal het programma voor de AVP periode tot en met 2013 worden opgeleverd.

BIJLAGE 5

Waterschappen
Naast deze bestaande gebiedscommissies leveren de waterschappen AGV en HDSR een bijdrage aan de realisatie van de AVP doelstellingen. Zij zullen een forse bijdrage leveren aan de verdrogingsopgave en verbetering van de waterkwaliteit. Daarnaast willen zij ook graag meewerken aan het realiseren van de natte ecologische verbindingszones.

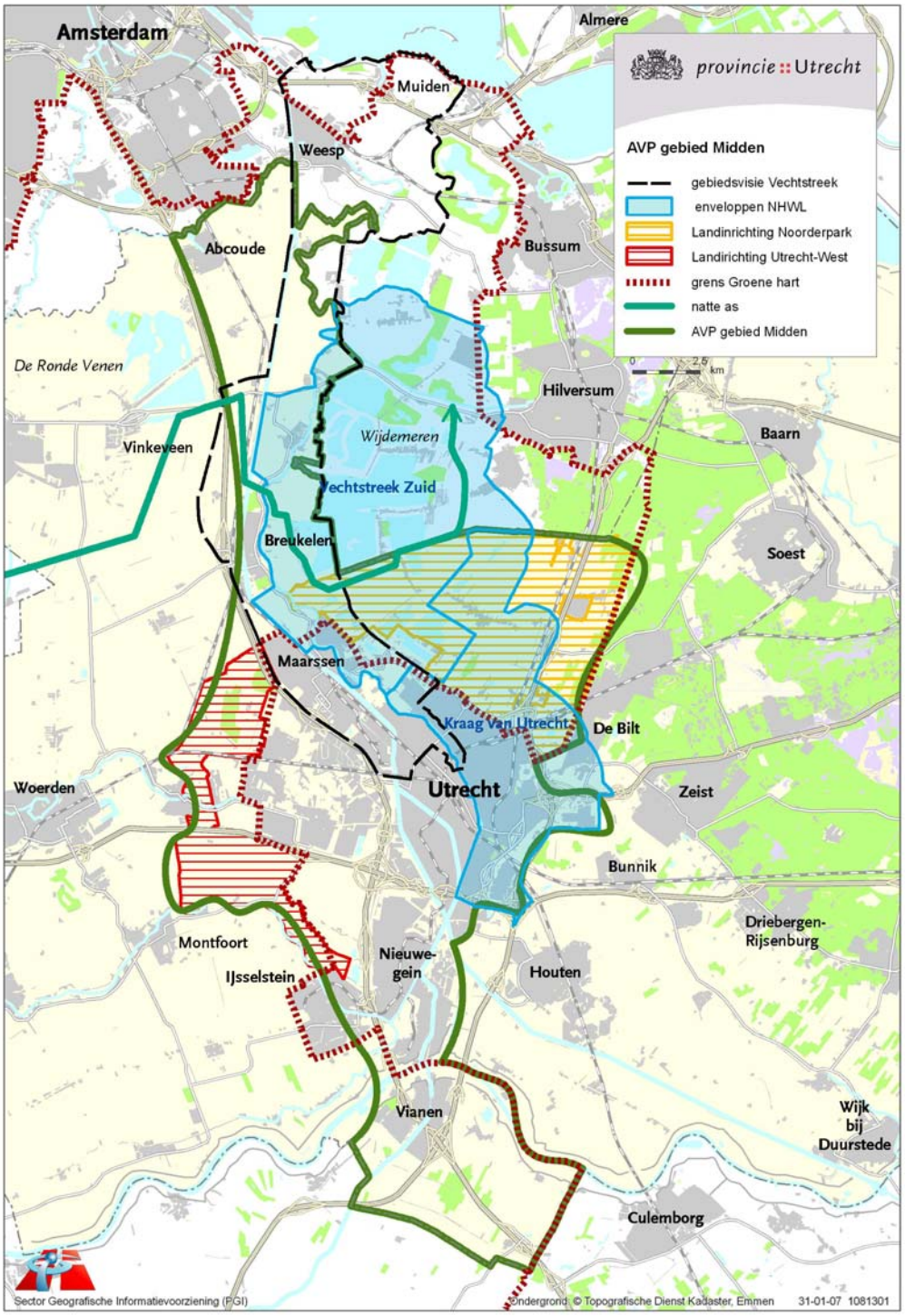

De huidige stand van zaken
Op dit moment is er in AVP gebied Midden nog geen gebiedsdekkende organisatie.
In het gebiedsprogramma 2007-2013is al aangegeven dat de inhoudelijke en bestuurlijke samenhang binnen het gehele AVP gebied beperkt is. Er is duidelijk onderscheid te maken tussen de opgaven ten noorden van Utrecht en de opgave in het zuidwestelijke/zuidelijke deel. Momenteel wordt, met ondersteuning van Alterra, nagegaan welke gebiedsorganisatie het beste past. De planning is om in 2008 duidelijkheid te hebben over de benodigde gebiedscommissies en deze ook opgericht te hebben. Het bijbehorende programmabureau zal dan tevens opgericht worden.

2 Uitvoeringsprogramma 2008

2.1 Totstandkoming van het uitvoeringsprogramma
Het uitvoeringsprogramma 2008 is, net als 2007, vooral gebaseerd op uitvoeringsprojecten van bestaande gebiedscommissies, aangevuld met initiatieven van enkele partijen die actief zijn in het gebied. De provincie heeft zelf, in samenwerking met de verschillende trekkers van de bestaande programma's (zie tabel 1), het uitvoeringsprogramma 2008 opgesteld. Omdat nog niet alle partijen voldoende de kans hebben gekregen om projecten aan te dragen die bijdragen aan de te realiseren prestaties, is het van belang dat dergelijke initiatieven in 2008 wel de ruimte krijgen.

Tabel 1: Overzicht lopende activiteiten AVP gebied Midden

Lopende activiteit/programma	Trekker/contactpersoon
NHW enveloppe Vechtstreek-Zuid	Provincie Utrecht Herman Ruiter
NHW enveloppe Kraag van Utrecht	Gemeente Utrecht Co de Jager
LI Noorderpark	DLG Wim Schermerhorn/landinrichtingscomm.
LI Groengebied Utrecht West	DLG Simon Hofstra/landinrichtingscomm.
Gebiedsvisie vechtstreek	Provincie Utrecht Aart Kees Evers
Watergebiedsplannen HDSR	HDSR Kees van Vliet
Watergebiedsplannen AGV	AGV Marja van Keulen

Aan de trekkers van de bestaande programma's is gevraagd aan te geven welke projecten er in 2008 uitgevoerd zullen worden. Deze projecten zijn per thema gerangschikt en in paragraaf 2.2 samengevat naar te leveren prestaties. Een meer gedetailleerde uitwerking, met een onderverdeling naar afzonderlijke programma's en cofinanciering, is opgenomen in bijlage 1 en 2. Er is in overleg met de contactpersonen een inschatting gemaakt of het project ook daadwerkelijk in 2008 uitgevoerd kan worden.
Toetsing aan de volgende criteria was daarbij leidend:

- Passend onder prestaties gebiedsprogramma 2007-2013 AVP Midden
- Haalbaarheid (zijn vergunning, grondverwerving etc beschikbaar)
- Financiering (ILG budget, cofinanciering geregeld etc.)

2.2 Het Uitvoeringsprogramma 2008 in woorden en cijfers
In bijlage 1 zijn de beleidsopgaven, doelen, projectideeën, verantwoordelijken, kosten (totaal en per jaar indien van toepassing) en toedeling van de kosten, opgenomen. In onderstaande paragrafen treft u per thema een toelichting aan waarbij doelstelling en relatie met het gebiedsprogramma wordt geschetst, aangegeven wordt wat al bereikt is en wat komend jaar uitgevoerd gaat worden en wat er aan opgaven resteert voor de komende 5 jaar. In tabel 2, onderaan deze paragraaf, is één en ander samengevat op themaniveau en verdeling module 1 (bestuursovereenkomst en vaststaand provinciaal beleid0 en module 2 (overig).
Van alle op het uitvoeringsprogramma opgevoerde projecten is een projectspecificatie bijgevoegd (bijlage 2).

Algemene opmerkingen
De finale toets voor de projecten vindt plaats op het moment dat de subsidie-aanvraag wordt ingediend. Op basis van de huidige projectbeschrijvingen is een eerste inschatting gedaan ten aanzien van de haalbaarheid van het project. Voor een aantal projecten is op dit moment nog geen cofinanciering voorhanden. Hiervoor is echter nog tijd en daarom zijn deze projecten onder voorbehoud opgenomen in het UP 2008.
Van alle projecten opgenomen in het UP 2008 worden werkzaamheden die betrekking hebben op het oprichten van de gebiedsorganisatie via opdracht in gang gezet. Ook de werkzaamheden die landinrichtingen verrichten zullen niet via het subsidiespoor verlopen. Voor de overige projecten wordt verwacht dat hiervoor subsidie wordt aangevraagd.

2.3.1 Natuur

Natuur
De natuuropgave in AVP Midden is deels belegd bij de landinrichtingsopgave Noorderpark en Groengebied Utrecht west. In 2008 zal er vanuit het programma Noorderpark vooral gewerkt worden aan voorbereidingswerkzaamheden voor het inrichten van natuur in de Bethunepolder. In het reservaat Westbroek verwacht men 20 ha te kunnen inrichten in 2008. De landinrichting Groengebied Utrecht west start in 2008 nog niet met de bij hen geprogrammeerde natuuropgave.
De resterende natuuropgave voor dit AVP gebied is niet belegd bij bestaande commissies. De provincie zal voor dit deel van de opgave voorlopig zelf het voortouw nemen. In 2007 is door DLG 18 ha verworven in de polder Mijnden, 4 ha is voor rekening van AGV.
DLG verwacht in 2008 35 ha EHS te verwerven in AVP Midden (in het gebied Noorderpark, Vianen en ten behoeve van de realisatie van NURG).

Voor de realisatie van de robuuste verbindingszone natte as, een ander onderdeel van de natuuropgave die nog niet belegd is bij bestaande commissies, zal in 2008 duidelijk worden welk tracé er wordt gekozen en zal dit tracé in de daarvoor geëigende documenten worden vastgelegd. De daadwerkelijke realisatie van de natte as zal vooral vanaf 2009 vorm krijgen. Om alvast op noodzakelijke grondaankopen te anticiperen zal er in 2008 al wel een grondverwervingsplan worden gemaakt. Het oplossen van het knelpunt binnen deze robuuste verbindingszone kan pas daadwerkelijk worden aangepakt als het tracé bekend is. De voorbereiding van aanpak van dit knelpunt zal dus na de tracékeuze in gang worden gezet.

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Nog te doen
EHS verwerven	Polder Mijnden Noorderpark Vianen NURG Utrecht west	237 ha 100 ha	18 15 9 	 15 10 10 0 ha	160 ha 100 ha
EHS inrichten	Noorderpark	301 ha		20 ha	281 ha
RVZ verwerven	Voorbereiding en grondverwervingsplan natte as	43 ha	-	plan	43 ha
	inrichten	43 ha	-	-	43 ha
EVZ Natuurvriendelijke oevers	AGV studie natuurvriendelijke oevers in hoofdwatergangen	km		studie	
Behoud zeldzame soorten	Env. Kraag van Utrecht inventarisatie soorten		1 onder-zoek	2 onder-zoeken	

Natuur/milieukwaliteit
In AVP Midden is de opgave voor natuur/milieukwaliteit vooral gericht op het aanpakken van de vermestingsproblemen in. Voor 2008 zijn er nog geen concrete plannen bij AGV. De provincie en AGV zullen in 2008 de voorbereiding oppakken.

Water
In AVP Midden is de Bethunepolder een gebied wat is aangewezen als Topgebied in het kader van verdroging. De landinrichtingscommissie Noorderpark had in haar plannen investeringen opgenomen die gericht waren op een wegzijgingsreductie van 3.5%. In 2007 is besloten om deze reductie te verhogen naar 10%. Dit nieuwe percentage vraagt beperkte extra investeringen in de natuurinrichting, en worden door de landinrichtingscommissie al zo veel mogelijk meegenomen. In 2008 wordt het bestek hiervoor afgerond en de aanbesteding gestart.
De schade die voortvloeit uit deze extra maatregelen moeten nog inzichtelijk worden gemaakt. In 2007 is begonnen met het voeren van gesprekken met eigenaren over schade. Deze eigenaren hebben op kosten van de provincie een adviseur ter beschikking gekregen. Er zal in 2008 een schadeloket moeten worden ingericht waar eigenaren terecht kunnen met hun claims en vragen.
Vanuit de NHW enveloppe Kraag van Utrecht is een zuiveringsmoeras voor de Ruigenhoekse polder geprogrammeerd voor 2008. Met dit project zal de waterkwaliteit in de Ruigenhoekse polder verbeteren. Ook het baggeren van de fortgracht van Lunet 2 is opgenomen. Dit project levert hiermee een bijdrage aan de landschappelijke kwaliteit van de NHW en draagt tevens bij aan de verbetering van de waterkwaliteit.

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Nog te doen
Verbeteren waterkwaliteit	Zuiveringsmoeras Ruigenhoekse Polder Baggeren fortgracht Lunet 2	1 zuiv. moeras Baggeren Lunet 2	- Lunet 1 gebaggerd	1 zuiv. moeras Lunet 2 gebaggerd	- -
Verdrogings-bestrijding	Begeleiding schadeinventarisatie Bethunepolder Waterhuishoudkundige maatregelen Natura 2000 in Noorderpark AGV	1956 ha	0	Voorbereiding maatregelen Bethunepolder	1956 ha

Bodem
In het gebiedsprogramma Midden zijn geen prestaties opgenomen met betrekking tot dit onderwerp.

2.3.2 Landschap en Cultuurhistorie
In AVP Midden ligt een deel van het nationale landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voor elke enveloppe is in het gebiedsprogramma een zogenaamde minimumvariant opgenomen. In 2007 zijn projecten opgevoerd uit deze minimumvariant. In 2008 is dit wederom het geval. De uitvoering van de minimumvariant ligt op schema. Voor een aantal forten zal planontwikkeling opgestart worden (zoals werk bij Maarsseveen) terwijl voor andere forten daadwerkelijk de uitvoering (restauratie en inrichting) van start gaan (Lunetten 1 t/m 4).

Een groot deel van het AVP gebied Midden valt binnen de grenzen van het nationale landschap Groene Hart. In het UP 2007 zijn geen projecten opgenomen die specifiek bijdragen aan de doelen van dit nationale landschap. Voor 2008 staan er wel enkele projecten op de rol die bijdragen aan deze doelen.

Doel	**projecten**	**Totale prestatie**	**Prestatie 2007**	**Prestatie 2008**	**Restant**
Behoud en versterken nationale landschappen	Veilig stellen schootsvelden, herstel landschapselementen			**13 projecten + 25 ha bosjes**	
Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit					
Restaureren, beheren	Restaureren forten,			**10 projecten**	

erfgoed	landgoederen en landschapselementen				
Inrichten en ontsluiten erfgoed	plannen			3 projecten	
Herbestemmen en ontwikkelen van erfgoed	Restauratie complex, richtlijnen			6 projecten	
Versterken publiek draagvlak	Fondswerving, marketing, publiciteit			2 projecten	

2.3.3 Sociaal Economische Vitaliteit

Landbouw

In de landinrichting Noorderpark zijn landbouwstructuur verbeterende maatregelen opgenomen. In 2008 vindt de voorbereiding plaats van de kavelaanvaarding. De verwachting is dat de kavelaanvaarding per 1 januari 2009 gereed is. In 2009 kan dan de inrichting starten.
Het AVN Noorderpark maakt een verkenning naar en advies ten behoeve van de mogelijkheden voor de versterking van de projecten voor het stimuleren agrarisch natuurbeheer.

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Nog te doen
Verbeteren structuur	LI Noorderpark	2000 ha	-	-	2000 ha
Ontwikkelen duurzame landbouw	Projecten agrarische natuur	Project-plannen		projectplan	

Sociaal economische vitalisering

Het doel bij dit thema is om de dorps- en streekidentiteit te versterken . Het project omgevingscoöperatie Haarzuilens wil in 2008 een bijdrage leveren aan dit doel door het oprichten van een omgevingscoöperatie voor dat deelgebied en het zelfstandig functioneren ervan.

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Nog te doen
Versterken dorp- en streekidentiteit	Omgevings coöperatie Haarzuilens		-	omgevingscoöperatie opgericht	ntb

Recreatie

De opgave ‘recreatie om de stad’ (RodS) is een belangrijke in AVP Midden. In 2008 is in de Landinrichting Groengebied Utrecht west 60 ha verwerving geprogrammeerd. Voor inrichting wordt vanuit Module 2 gewerkt aan 26 ha. Daarnaast wordt er binnen het plan de Hollandse IJssel 11 ha ingericht. Naast de daadwerkelijke realisatie van hectares worden ook enkele plannen in voorbereiding genomen (bestekken maken etc.). De Landinrichting Noorderpark gaat in 2008 70 ha inrichten en 5 km recreatieve verbindingen aanleggen.
Vanuit het nationale landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt, net als in 2007, aandacht geschonken aan recreatie. Zo wordt er in 2008 een eerste aanzet gegeven voor transferia en routestructuren.
Er is in het gebiedsprogramma verder een prestatie opgenomen voor het oplossen van knelpunten in vaarwegen. In 2007 zijn er 2 projecten aangevraagd (Rodebrug en David van Mollembrug).
Het resterende budget is vooral bestemd voor het verder oplossen van een knelpunt bij de Catharijnesingel. Voor 2008 is budget opgenomen om verder te werken aan dit project.

Doel	projecten	Totale prestatie	Prestatie 2007	Prestatie 2008	Nog te doen

RODS/ verwerven groen Utrecht	LI Utrecht West	367 ha	14 ha	60 ha	293 ha
RODS/ inrichten groen om Utrecht	Noorderpark LI Utrecht west. Module 2 Voorbereiding diverse inrichtingswerkzaamheden Hollandse IJssel	634 ha	- 21 ha	75 ha 26 ha 2 bestekken en 1 plan 11 ha	501 ha
Recreatieve mogelijkheden via prov netwerk	Env . NHW			Completeren padennetwerk	
Versterken toeristische ontwikkeling	ENV NHW Natuurmonumenten			Promotie	
Varen	Catharijnesingel	100 km knelpunten	2 bruggen	Catharijnesingel	

2.3 Proces en communicatie

Proces

In 2008 zal er doorgewerkt worden aan het realiseren van een gebiedsorganisatie die past binnen de AVP filosofie, inclusief het programmabureau. De werkzaamheden die hieruit voortvloeien zullen in opdracht worden weggezet door de provincie, uiteraard in nauw overleg met betrokkenen in het gebied.

Communicatie

Omdat er momenteel nog sprake is van diverse bestaande commissies in het gebied is ook de communicatie versnipperd. In 2008 zal de aandacht vooral gericht zijn op het op poten zetten van de gebiedsorganisatie. De AVP gebiedsbrede communicatie zal hierdoor hoofdzakelijk over dit onderwerp gaan. Zodra het programmabureau is ingesteld zal er een communicatieplan voor het AVP gebied komen en worden uitgevoerd. De inschatting nu is dat dit pas in 2009 zal gebeuren.

2.4 De uitvoering en de verantwoordelijkheden

De realisatie van de prestaties geprogrammeerd voor 2008 ligt vooralsnog bij de verschillende bestaande gebiedscommissies. Totdat de AVP gebiedsorganisatie een feit is, zullen deze commissies hun eigen programma, ingebed in het programma Midden, verder uitvoeren. De realisatie van de voor 2008 geprogrammeerde natuuropgave ligt vooralsnog voor een belangrijk deel bij de provincie zelf.

3. De financiering samengevat

In onderstaande tabel is de kostenverdeling samengevat per thema.

Tabel 2: samenvatting kosten UP 2008 (in mln. Euro)

		module 1			module 2	
Thema	Totaal UP 2008	Rijk/prov	Anderen	uitfinan-ciering lopende verpl.	Prov intentie-geld	Anderen
natuur en water	2.675.650	1.230.800	96.250	578.600	385.000	385.000
landschap en cultuurhistorie	8.163.500	951.000	3.048.500	2.000	2.120.750	2.041.250
landbouw + sev	297.600	100.000	47.650	149.950		
recreatie	9.131.975	761.000	870.800	7.277.000	157.925	65.250
proceskosten	273.500			118.500	155.000	
Totaal	20.542.225	3.042.800	4.063.200	8.126.050	2.818.675	2.491.500

Hieruit blijkt dat het totale bedrag voor uitvoering van het Uitvoeringsprogramma 2008 € 20,5 miljoen bedraagt. Hiervan wordt ruim 15 miljoen ingezet voor module 1 en de rest (ca. 5.3 miljoen) voor module 2. Voor module 1 heeft de uitfinanciering lopende verplichtingen een groot aandeel (ruim 8 miljoen). Module 2 bestaat vooral uit het inzetten van de zogenaamde intentiegelden voor de minimumvariant van het nationale landschap NHW. Voor de twee NHW enveloppen die in AVP Midden liggen is totaal 6.4 miljoen geraamd (voor module 1 en 2 tezamen) in 2008, waarvan ruim 2.5 miljoen cofinanciering.

Evenals in 2007 worden er voor de twee NHW enveloppen in 2008 projecten uitgevoerd die niet vallen onder het AVP, maar als zogenaamde quick wins gestart worden. De financiering van deze quick wins drukt niet op de middelen van het AVP maar wordt gefinancierd vanuit het stimuleringsfonds waarbij cofinanciering afkomstig is van verschillende partijen in het gebied. In 2008 is deze cofinanciering ruim 6 ton euro.

BIJLAGE 6

Agenda Vitaal Platteland Utrecht

Uitvoeringsprogramma de Venen 2008

29 november 2007

Programmateam de Venen
Matteo de Visser, Leon Boon, Onno Raymakers

BIJLAGE 6

Samenvatting 3
1. Inleiding 4
2. Kader 6
2. 1 De Venen 6
2.2 De partners 6
2.3 Plan van Aanpak en Gebiedsprogramma 6
3. Uitvoeringsprogramma de Venen 2008 8
3.1 Proces 8
3.2 Doelen en Prestaties 8
3.3 Financiering 8
3.4 Uitvoering en organisatie 9
3.5 Toelichting per thema 9
Algemeen 9
Natuur 9
Milieu en Water 10
Landschap en cultuurhistorie 11
Landbouw 11
Sociaaleconomische vitalisering 11
Recreatie 12
3.6 Communicatie 12
4. Samenvattende tabel Gebiedsprogramma 2007-2013, UP's 2007 en 2008 14

Samenvatting

Dit uitvoeringsprogramma de Venen 2008 geeft een overzicht van de benodigde middelen en de prestaties op de doelen die daarmee in de Venen in 2008 kunnen worden gerealiseerd.
Het programma is in een beperkte tijd door de gebiedscommissie de Venen opgesteld op basis van een lijst van projectideeën die door een groot aantal partijen zijn ingebracht. De ideeën zijn getoetst aan het gebiedsprogramma de Venen 2007-2013, de provinciale kaders en de inschatting van de uitvoerbaarheid in 2008.
In totaal is voor €14,1 miljoen aan middelen voor de doelen geprogrammeerd. Hiervan komt circa 2,8 miljoen uit cofinanciering vanuit het gebied en 0,9 miljoen uit Europese cofinanciering.
Hiermee geeft de gebiedscommissie ten opzichte van 2007 (totaal programma circa €3 miljoen) een flinke impuls aan de uitvoering.

PRESTATIES EN KOSTEN		UP 2008	UP 2008
Thema		**€ mln**	**Prestaties**
NATUUR		**8,9**	
natuur		8,2	150 ha verwerving; 1 EVZ; kwaliteitsverbetering
natuur/ milieukwaliteit		0,7	138 ha verdrogingsbestrijding
water		pm	Afspraken in kader Nota Ruimte volgen later
bodem			
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		**1,7**	
landschap en cultuurhistorie		1,7	7 projecten landschap, 10 projecten aanpak erfgoed
SEV / landbouw		**3,0**	
landbouw		0,9	1 proj. Agrarische Strcutuurversterking., 1 bedrijfsverplaatsing., 3 proj. duurzaam ondernemen.
sociaal economische vitalisering		0,5	3 proj. versterking Identiteit, 10 Leader projecten.
recreatie		1,2	7,5km wandelpad 1 fietsroute, 2 proj. educatie/promotie
PROCESKOSTEN		**0,5**	1 activiteitenplan programmateam
TOTAAL		**14,1**	

De daadwerkelijke uitvoering in 2008 bestaat uit de verwachte nieuwe projecten en een groot aantal projecten die al eerder zijn gestart (opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2007 of daarvoor geprogrammeerd).
Na vaststelling door Gedeputeerde en Provinciale Staten krijgt het gebied trekkingsrechten op (co)financiering uit de Agenda Vitaal Platteland voor realisatie van de opgenomen prestaties.
Initiatiefnemers van projecten kunnen na vaststelling van het UP een subsidieaanvraag indienen.

1. Inleiding

Voor u ligt het uitvoeringsprogramma de Venen 2008. Dit programma bevat een overzicht van de benodigde middelen en de prestaties op de doelen die daarmee in de Venen in 2008 kunnen worden gerealiseerd, of ten minste gestart. De kern van het uitvoeringsprogramma is de tabel met doelen, prestaties en daarop geprogrammeerde middelen. Voor een snel overzicht op hoofdlijnen geeft de samenvattende tabel (pagina 12) aan welk deel van het Gebiedsprogramma 2007-2013 met dit UP wordt gerealiseerd en welk deel in de periode 2009-2013 nog resteert.
Met dit programma realiseert de Gebiedscommissie een forse intensivering van de inspanningen ten opzichte van 2007.
De daadwerkelijke uitvoering in 2008 bestaat uit de verwachte nieuwe projecten en een groot aantal projecten die al eerder zijn gestart (opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2007 of daarvoor geprogrammeerd).

Voor de komende jaren is het van belang dat de programmering nog eerder op gang komt, zodat ook de financiering vanuit de partners in de eigen jaarcyclus verankerd kan worden. Met het vaststellen van het gebiedsprogramma hebben de partners de intentie uitgesproken dat zij zich zullen inzetten (uitvoeringskracht en middelen) om het tempo in de realisatie van Plan de Venen flink op te voeren. Met dit Uitvoeringsprogramma 2008 heeft de Gebiedscommissie hier een duidelijke aanzet voor gegeven. Indien er snel voldoende duidelijkheid over grondverwervingsinstrumenten en budgetruimte op de verschillende doelen is, kan de gebiedscommissie vanaf 2009 een uitvoeringsprogramma met nog meer ambitie vaststellen.

Indeling
Onder verwijzing naar het Herijkt Plan de Venen 2007 wordt in paragraaf 2 zeer beknopt aangegeven over welk gebied we het hebben en wat de ambities voor de komende jaren in het gebied zijn.
In paragraaf 3 wordt vervolgens een toelichting gegeven op het Uitvoeringsprogramma 2008. Dit programma bestaat primair uit de tabel waarin is aangegeven welke prestaties per operationeel doel worden geleverd, welke kosten daarmee gemoeid zijn en hoe de dekking is. Deze tabel is samengevat op hoofdlijnen in paragraaf 4.

Verantwoording
Dit programma is het tweede in de periode 2007-2013. De Gebiedscommissie de Venen heeft 20 juni 2007 het Gebiedsprogramma 2007-2013 vastgesteld, als uitwerking van het Herijkt Plan de Venen, 2007. Dit is door Gedeputeerde Staten van Utrecht op 18 september 2007 vastgesteld, met de kanttekening dat de module 2 middelen de status van ambitiedocument hebben. Provinciale Staten van Utrecht hebben dit gebiedsprogramma op 5 november 2007 vastgesteld.

Dit programma is gebaseerd op een overzicht van projecten die naar verwachting in 2008 kunnen worden gestart, of waarvoor in ieder geval een subsidieaanvraag kan worden ingediend en een verplichting worden aangegaan (Bijlage 1). De opgenomen projecten zijn op vier aspecten getoetst:

1. Past het in het Gebiedsprogramma de Venen 2007 – 2013?
2. Komt de gevraagde cofinanciering overeen met het Subsidiekader Landelijk Gebied van de provincie Utrecht?
3. Past het in het provinciaal beleid?
4. Is het project voldoende uitvoeringsrijp is om voor programmering in aanmerking te komen?

Provinciale vaststelling van dit betekent dat het gebied trekkingsrechten op (co)financiering uit de Agenda Vitaal Platteland ontvangt voor realisatie van de opgenomen prestaties. Initiatiefnemers van projecten dienen na vaststelling van het UP een subsidieaanvraag in bij de Provincie Utrecht. De subsidieaanvraag en het project zullen volgens een standaardprocedure worden getoetst en afgehandeld.

BIJLAGE 6

Voor de opgenomen projecten biedt dit programma dus geen zekerheid over de vraag of al deze projecten tot uitvoering zullen komen in 2008. Er is daarom ook een reservelijst van andere projecten in voorbereiding. Reserveprojecten kunnen mogelijk de ruimte invullen wanneer geprogrammeerde projecten uiteindelijk niet tijdig tot een subsidieaanvraag en uitvoering leiden.

2. Kader

2. 1 De Venen

In het Groene Hart van Nederland, daar waar de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland bij elkaar komen, ligt het veenweide- en plassengebied de Venen. Het is een open, groen en waterrijk veenweidelandschap met droogmakerijen en verspreid liggende kernen, buurtschappen en enkele steden. Plan de Venen wordt begrensd door de Amstel in het westen, de A12 in het zuiden, de A2 in het oosten en de A9 in het noorden. Met het besluit van Provinciale Staten over de gebiedsprogramma's 2007-2013 is ook het grondgebied van de Gemeente Abcoude ten oosten van de A2 toegevoegd aan de Venen

Gebiedscommissie de Venen:
Gemeente Abcoude
Gemeente Breukelen
Gemeente De Ronde Venen
Gemeente Woerden
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
LTO-Noord
Agrarische natuurvereniging de Utrechtse Venen
Natuur- en Milieufederatie Utrecht
Natuurmonumenten (vertegenwoordigt ook Staatsbosbeheer)
Utrechtse Recreatieschappen
adviserende leden
Provincie Utrecht
Ministerie LNV
Ministerie V&W
agendaleden
Provincie Noord-Holland
Provincie Zuid-Holland
Ministerie VROM
Kamer van Koophandel
ANWB
HISWA

2.2 De partners

Voor de Venen hebben 15 partijen zich verenigd in Stichting Ontwikkeling De Venen, bestaande uit overheden en vertegenwoordigers uit de sectoren landbouw, natuur en recreatie. De stichting bestaat uit een gebiedscommissie en een programmateam. In de commissie zijn alle partners bestuurlijk vertegenwoordigd. Het programmateam ondersteunt de commissie in de uitvoeringstaken. De partners hebben een gezamenlijke aanpak voor de ontwikkeling van het gebied ontworpen.

2.3 Plan van Aanpak en Gebiedsprogramma

In 1998 hebben de verschillende partners gezamenlijk een convenant ondertekend. Voor dit convenant is een Plan van Aanpak De Venen opgesteld waarin de partijen hebben afgesproken voor 2020 meer natuur, een betere toekomst voor de landbouw en volop recreatie in het gebied tussen Alphen aan de Rijn en Abcoude te realiseren.
Na een evaluatie in 2004, is in 2006 het Herijkt Plan de Venen opgesteld. De Zuid-Hollandse partners hebben per 2007 de samenwerking opgeschort, omdat de provincie Zuid-Holland in de periode 2007-2013 geen prioriteit aan de inzet van middelen in dit gebied geeft. Uitvoering van enkele eerder afgesproken projecten heeft nog wel plaats.

Ten behoeve van de provinciale Agenda Vitaal Platteland (zie hoofdstuk 1) is dit herijkte Plan van Aanpak uitgewerkt in een Gebiedsprogramma voor 2007-2013. Dit is vastgesteld door de gebiedscommissie de Venen op 20 juni 2007. Provinciale Staten van Utrecht hebben dit gebiedsprogramma op 5 november 2007 vastgesteld.

Het centrale doel voor De Venen luidt:
'Het tot stand brengen van een samenhangend gebied met natuur- en recreatieontwikkeling, waarbij in de blijvende landbouwgebieden wordt gestreefd naar handhaving en verdere versterking van een duurzame landbouw en het bereiken van een water- en milieukwaliteit behorend bij de aanwezige of te realiseren functies'.

Dit centrale doel is per functie concreet gemaakt:

Landbouw: structuurversterking, aanbod Groene en Blauwe Diensten;
Natuur: realiseren Ecologische Hoofdstructuur, ecologische verbindingen en natte as;

Water: duurzaam waterbeheer gekoppeld aan grotere peilvakken;
Recreatie: volop recreatiemogelijkheden in het gebied: routes, start- en knooppunten, Marickenland.

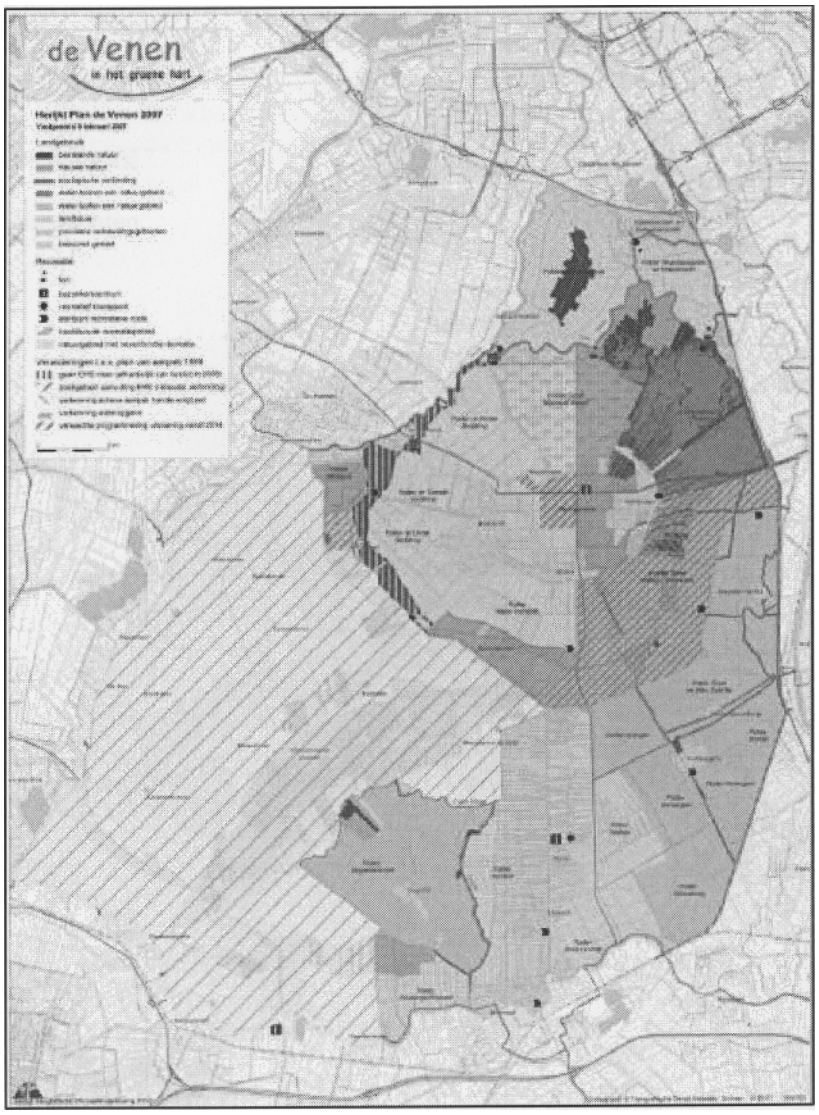

Deze kaart geeft de werking van het Herijkt plan de Venen 2007 aan. Voor het uitvoeringsprogramma de Venen 2008 zijn de gebiedsgrenzen aangepast aan de AVP-gebieden. Dit betekent dat de zuidgrens wordt gelegd op de A12. Op verzoek van de Gebiedscommissie hebben Provinciale Staten ingestemd met de toevoeging aan de noordoostkant van het hele buitengebied van Abcoude aan de Venen.

3. Uitvoeringsprogramma de Venen 2008

3.1 Proces

Dit programma volgt al snel op het uitvoeringsprogramma 2007 dat pas in juni 2007 is vastgesteld door de gebiedscommissie en in juli door Gedeputeerde Staten van Utrecht (GS). Voor 2007 kon maar beperkt op basis van de beschikbare budgetten geprogrammeerd worden en dat programma was dus beperkt en pragmatisch van karakter. Ook voor de programmering voor 2008 was de voorbereidingstijd beperkt. Vanaf 2009 zal een kaderbrief vanuit de provincie met gewenste (sturings)accenten meer richting geven aan het Uitvoeringsprogramma. En GS heeft bij de vaststelling van de gebiedsprogramma's aangegeven dat de module 2 middelen als ambitie beschouwd moeten worden. Voor de periode tot en met 2011 is hiervoor provinciebreed €65 miljoen beschikbaar.

Het Uitvoeringsprogramma 2008 is opgebouwd vanuit een verzameling van initiatieven die door de streek naar voren zijn gebracht. Het programmateam heeft de initiatieven eerst besproken met de ambtelijke werkgroep van de Gebiedscommissie. Vervolgens zijn ze globaal getoetst op haalbaarheid, bijdrage aan het Gebiedsprogramma 2007-2013 en aan de voorwaarden van het provinciale subsidiekader.

Dit proces liep parallel aan het proces van projectaanvragen in het kader van het Uitvoeringsprogramma 2007. Een enkel in 2007 geprogrammeerd project bleek niet tot een aanvraag te komen.
In dit Uitvoeringsprogramma zijn de projecten in uitvoering niet opnieuw opgenomen. Ongeveer 60 projecten zijn in uitvoering. Dit zijn projecten uit het uitvoerinsgprogramma 2007, inrichtingsprojecten die door DLG worden gerealiseerd, en nog niet afgeronde projecten die mede gefinancierd zijn vanuit de Rijkssubsidieregelingen Gebiedsgericht Beleid (SGB) en de Kwaliteitsimpuls Groene Hart (KIGH), het Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap Groene Hart 2006.

3.2 Doelen en Prestaties

Met dit uitvoeringsprogramma wordt in het jaar 2008 een flink aantal projecten met een fors totaal aan investeringen vastgelegd. In de overzichtstabel en paragraaf 3.5 is per thema aangegeven welke prestaties worden geprogrammeerd.
Hiermee krijgt de uitvoering na het overgangsjaar 2007 een goede impuls. Echter om het geheel aan doelen in 2013 van het gebiedsprogramma te bereiken zal in de volgende jaren de inzet nog verder versterking behoeven. Ook moet rekening gehouden worden met het feit dat er eerst in processen geïnvesteerd dient te worden alvorens de hectares en meters gerealiseerd kunnen worden. Dit gebeurt door het stimuleren van gebiedsontwikkeling en het initiëren van projecten op basis van doelen Gebiedsprogramma.
Cruciaal daarbij is ook succes bij de grondverwerving. Deze verloopt in 2007 traag, doordat weinig grondeigenaren bereid zijn om hun grond aan de overheid te verkopen. Er wordt door DLG gekocht op basis van vrijwilligheid en tegen agrarische waarde. Vaststelling van het Aankoopstrategieplan de Venen is nog steeds niet mogelijk, omdat het provinciale grondverwervingskader nog niet is vastgesteld en de duidelijkheid over het in te zetten flankerend beleid nog ontbreekt. Voor de nieuwe provinciale verplaatsingregeling is tijdens het opstellen van dit UP nog geen goedkeuring uit Brussel verkregen.
Voor de Venen is dit urgent om vooral de ambitieuze verwervingsopgave voor natuur te kunnen realiseren.

3.3 Financiering

Het uitvoeringsprogramma heeft voor een totaal van ongeveer € 13,7 miljoen. Circa 2,7 miljoen hiervan bestaat uit cofinanciering vanuit het gebied. Ongeveer 0,85 miljoen wordt geput uit Europese cofinanciering. Ruim 1,7 miljoen bestaat uitfinanciering van eerdere verplichtingen.

Het geheel betekent een sterke verhoging ten opzichte van het uitvoeringsprogramma 2007 (totaal circa 3 miljoen). De financiën doen voor het overgrote deel beroep op zogenaamde harde middelen (Bestuursovereenkomst ILG, EU). Circa € 921.000 is gevraagd aan bijdrage uit de provinciale ambitiemiddelen (zogenaamde module 2).

3.4 Uitvoering en organisatie

De uitvoering gebeurt onder verantwoordelijkheid van de Gebiedscommissie de Venen. Het programmateam de Venen bereidt de besluiten van de gebiedscommissie voor: de programmering, voorstellen voor aanpassing van de programmering, adviezen bij subsidieaanvragen voor projecten. Daarnaast is het programmateam gedelegeerd opdrachtgever van DLG, voor zover wordt afgesproken in de Prestatieovereenkomst 2008 tussen DLG en de provincie. Hierbij gaat het om grondverwerving, inrichtingsprojecten en de inzet van capaciteit in het programmateam en diverse projecten. Voor enkele andere onderdelen, zoals het Gebiedsproces Groot Wilnis Vinkeveen en de aanjager voor plattelandsontwikkeling is het programmateam ook gedelegeerd opdrachtgever.

De meeste projecten worden met subsidies vanuit de provincie ondersteund. Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma, zal het programmateam de Venen de initiatiefnemers vanaf januari ondersteunen om zo snel mogelijk tot passende aanvragen te komen. De uitvoering kan dan al in de loop van 2008 starten. Mocht hierbij blijken dat projectideeën toch onvoldoende uitvoering kunnen krijgen, zal het programmateam zich inspannen om projecten van de reservelijst voor subsidiëring voor te bereiden.
Voorstellen voor verschuivingen in de programmering worden door de Gebiedscommissie aan de provincie voorgelegd, indien deze afwijken van de vastgestelde prestaties, c.q. trekkingsrechten.
De provincie beschikt de subsidies mede op advies van het programmateam.
Voor een adequate feitelijke uitvoering zijn de aanvragers zelf verantwoordelijk. Het programmateam zal met het provinciale informatiesysteem Prisma de voortgang bewaken, en op basis hiervan voortgangsrapportages voor de Gebiedscommissie en het provinciale bestuur maken.

In 2008 zal het programmateam investeren in verdere professionalisering van de werkwijze, zodat een goed lopende uitvoeringsorganisatie ontstaat en de uitvoeringssuccessen een bredere bekendheid zullen krijgen. Het Uitvoeringsprogramma 2009 zal met een langere voorbereidingstijd met meer structuur en samenhang tot stand komen.

Voor de uitvoeringsorganisatie is naast de bijdragen van de gebiedspartners een provinciale bijdrage van iets meer dan €400.000, iets meer dan in 2007. Daarnaast is voorzien in een ruimere inzet van DLG capaciteit voor het programmateam via de prestatie-overeenkomst om de groeiende omvang van het programma op te kunnen vangen.

3.5 Toelichting per thema

Algemeen
In het onderstaande wordt per thema de inzet voor 2008 aangegeven, in de overzichtstabel wordt dit kwantitatief in prestaties aangegeven.

Natuur
De grondverwerving voor nieuwe natuur verloopt in 2007 stroef. De prognose van DLG bedraagt 24 hectare, bij een taakstelling van 150 ha per jaar, nodig voor de doelstelling in het gebiedsprogramma (ruim 1000 ha grondaankoop). Deze constatering vraagt om bestuurlijke aandacht. Hiervoor is het provinciale Aankoopstrategieplan, dat de provincie voorbereidt, cruciaal. De gebiedscommissie gaat ervan uit dat dit afdoende zal zijn om de taakstelling te halen en programmeert daarom de aankoop van 150 ha grond voor natuur in 2008.

Voor inrichting van nieuwe natuur zijn in 2008 geen nieuwe projecten gepland, omdat er nog onvoldoende aaneengesloten gronden voor natuur zijn verworven. Er zijn diverse inrichtingsprojecten in uitvoering, bijvoorbeeld het inrichtingsproject Wilnisse Bovenlanden (126 ha). Voor dit project worden in dit uitvoeringsprogramma aanvullende maatregelen gepland om verdroging te voorkomen (geprogrammeerd onder milieukwaliteit). Om de inrichtingstaakstelling uit het gebiedsprogramma te kunnen halen de komende jaren, is verwerving van voldoende grond nodig.

Belangrijk voor de kwaliteitsverbetering van de EHS is het herstelplan Botshol Hiervan is de 2e fase in voorbereiding. Hiervoor is 1,7 miljoen uit eerdere Rijksverplichtingen (Overlevingsplan Bos en Natuur) voor 2008 beschikbaar. Dit onderdeel is niet in het Gebiedsprogramma opgenomen, maar vanwege de bijdrage aan de doelstellingen wel in dit uitvoeringsprogramma.
In de gemeente Breukelen is een beheersplan voor het Polderreservaat in voorbereiding.

Ook is de inrichting van enkele ecologische verbindingszones (EVZ) in voorbereiding.. Voor alle ecologische verbindingszones worden streefbeelden opgesteld. Aan de hand hiervan kan de uitvoering via aankoop en inrichting, of via particulier beheer worden gestimuleerd. Hierbij is een belangrijk onderdeel dat er afspraken gemaakt worden over de verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen (waterschappen, gemeenten, terreinbeheerders en agrariërs/particulieren).
Langs het Abcouder meer wordt een ecologische zone aangelegd. Deze maakt onderdeel uit van de EVZ (2): Holendrecht-Gein.

In 2007 is het Ontwikkelingsplan Groot-Wilnis Vinkeveen in 2007 gestart. Dit is van belang voor de natuurontwikkeling in de komende jaren in dat gebied. Het betreft hier een belangrijk deel van de robuuste verbindingszone Natte As die vanuit de nieuwe veenweidenaanpak wordt ontwikkeld. De gebiedscommissie is met de provincie overeengekomen dat de planvorming voor natuur, landbouw, water en recreatie met een integrale gebiedsaanpak in dit gebied door de gezamenlijke partijen ter hand genomen wordt. Er is inmiddels een bureau ingezet voor het vormgeven en leiden van het planproces. In de loop van 2008 wordt een inrichtingsvoorstel en een realisatiestrategie gemaakt. Voorbereidingskosten (€200.000) zijn onder de noemer inrichting robuuste verbindingszone natuur geprogrammeerd.
Kosten voor de realisering worden naar verwachting vanaf 2009 geprogrammeerd. Hierin wordt ook aanvullende rijksfinanciering vanuit Nota Ruimte gelden voor de Veenweiden voorzien.

Milieu en Water
Het verbeteren van de milieukwaliteit van de natuur betekent in de Venen overwegend maatregelen aan het watersysteem: vermindering van de verdroging en verbeteren van de waterkwaliteit.
Voor het Inrichtingsplan van de Wilnisse Bovenlanden zijn extra inrichtingsmaatregelen in de Bovenlanden nodig voor de realisatie van de gewenste natte natuurdoeltypen.
Ook bij de Kamerikse Nessen wordt de verdroging van het beschermde natuurmonument bestreden.
In totaal wordt met deze projecten 138 ha (van de geplande 742 ha) verdroging bestreden.

Veenweide investeringen Nota Ruimte (voorheen FES)
De geplande investeringen in de duurzame inrichting van de waterhuishouding in het veenweidegebied zijn niet in dit uitvoeringsprogramma opgenomen. Op basis van een maatschappelijke kosten batenanalyse is onlangs gebleken dat een deel van de voorziene duurzame inrichtingsmaatregelen in de veenweiden als project in aanmerking voor een bijdrage vanuit de veenweidemiddelen uit de Nota Ruimte (voorheen FES) vanaf 2008. Hiervoor is circa €7 miljoen beschikbaar. Provincie Utrecht zal in overleg met het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht deze maatregelen nader programmeren. De projecten hiervoor zijn nog niet opgenomen in dit uitvoeringsprogramma, maar zullen wel al vanaf 2008 bijdragen aan de uitvoering van het Herijkt plan de Venen. Hierover wordt apart aanvullend gerapporteerd.

Landschap en cultuurhistorie
Het is de visie in de Venen dat een groot deel van de inspanningen, ook bijvoorbeeld op het gebied van water, natuur en landbouw, bijdragen aan de instandhouding en ontwikkeling van dit bijzonder deel van het nationaal landschap Groene Hart.
Specifiek op het onderdeel behoud en versterken van het nationaal landschap zijn verbeteren van de toegankelijkheid (wandelpaden) en beleving (educatieve route) gepland (zie verder onder recreatie), versterking van de cultuurhistorie (zie hieronder) en het stimuleren van agrarische structuurversterking (zie onder landbouw).
De verrommeling van het landschap wordt bij de kop gepakt, in samenwerking met gemeenten.

Onder het thema Cultuurhistorie zijn activiteiten geprogrammeerd die de aandacht voor de Oude Hollandse Waterlinie (OHWL) en de Stelling van Amsterdam bevorderen. Hierbij zijn het vergroten van de toegankelijkheid en de beleefbaarheid belangrijke aspecten.
Het project de Oude Hollandse Waterlinie wordt gezien als een integraal onderdeel van het Nationaal Landschap Groene Hart. Promotie vanuit vestingstad Woerden en bevorderen van inbedding van de OHWL in inrichtingsplannen is in 2008 voorzien.
Het Utrechtse deel van de Stelling van Amsterdam krijgt in dit UP een aanzienlijke aanzet in een zestal projecten van Natuurmonumenten, die 4 van de 6 Utrechtse forten in eigendom heeft. Op Fort Nigtevecht is het voornemen nieuwe functies te realiseren in de vorm van bedrijfshuisvesting en educatie.
Het totaalprogramma vult in 1 jaar tijd voor een belangrijk deel de ambitie van het gebiedsprogramma op cultuurhistorie in.

Landbouw
Voor agrarische structuurversterking zijn nu een groot aantal projecten in uitvoering: dit betreft vrijwillige kavelruil (loopt tot en met 2008), kavelverbetering en verbreding.
Voor 2008 zijn op dit gebied geen nieuwe projecten voorzien. Wel is een bedrijfsverplaatsing in Zegveld geprogrammeerd. Deze is nodig om het ruilproces te bevorderen. Hiermee wordt zowel de landbouwstructuur versterkt als ruimte vrijgemaakt voor kavelruilen die een deel van de EHS realiseert. Het hiervoor opgenomen bedrag (€ 200.000) is nadrukkelijk een stelpost, waaruit geen rechten kunnen worden ontleend. Daadwerkelijke uitgave is afhankelijk van de specifieke invulling van de subsidievoorwaarden.
In 2008 zal een evaluatie van de vrijwillige kavelruil plaatsvinden, om te bezien welke programmeringsbehoefte er vanaf 2009 is.
In dit uitvoeringsprogramma zijn drie innovatieve pilots voor het ontwikkelen van duurzaam ondernemen geprogrammeerd.
Ook zijn landbouwprojecten die bijdragen aan de kwaliteit van het Nationaal landschap is een vervolg op de succesvolle regeling in de kwaliteitsimpuls Groene Hart (2006) voor dit jaar geprogrammeerd: deze draagt ook bij aan behoud van het nationaal landschap.
Voor het bevorderen van plattelandsontwikkeling zijn het stimuleren van een zorgboerderij en de organisatie van boerenlandmarkten voorzien.

Sociaaleconomische vitalisering
In het uitvoeringsprogramma wordt gezocht naar een evenwichtige inzet op natuur, landschap en sociaal-economische vitalisering. Naast al genoemde projecten op het gebied van versterking van de landbouw, zijn dit vooral projecten op het gebied van agrotoerisme en leefbaarheid. Door de inzet van een ondersteuner plattelandsondernemerschap, wordt de uitvoeringskracht op dit gebied versterkt. De inzet was voor een deel in het uitvoeringsprogramma 2007 voorzien, maar is door het ontbreken van financiering nog niet tot uitvoering gekomen. Deze inzet zal leiden tot veel goede initiatieven in 2008 en verder..
Het Leaderprogramma 2008 is in dit Uitvoeringsprogramma opgenomen als subprogramma. De selectie en coördinatie van projecten zal plaatsvinden door de Plaatselijke Groep de Weidse Veenweiden. Een tiental projecten, die vooral de leefbaarheid bevorderen, met een totale investering van €470.000 is alvast indicatief geprogrammeerd. Het gaat hierbij om doelen uit het Leader ontwikkelingsprogramma Weidse Veenweiden als: nieuwe afzet kanalen voor streekproducten en

diensten, experimenten met groene en blauwe diensten, promotie van toeristische activiteiten, producten die streekidentiteit bevorderen, evenementen, bijzondere kosten bij multifunctionele accommodaties, leefbaarheidsplannen kleine kernen en samenwerkingsprojecten (gericht op versterken stad-land relatie en transnationale samenwerking).

Recreatie
In het Uitvoeringsprogramma 2008 zijn een groot aantal recreatieactiviteiten geprogrammeerd op basis van de ingediende projectideeën. Deze zijn gedeeltelijk geprogrammeerd onder het doel Nationaal landschap Groene Hart. Hiermee worden een aantal prestaties geleverd. Dit zijn onder meer de fysieke aanleg van wandelpaden en –routes (10km); het opheffen van knelpunten daarin met de aanleg van een brug; boerenlandwandelingen (ca. 5 km.); fietsroutes (ca. 9 km) en een ruiterroute. Daarnaast is er een tweetal educatieve routes voorzien.
Voor de versterking van merk en marketing zijn ook verschillende activiteiten voorzien.

3.6 Communicatie

De Gebiedscommissie heeft een uitgebreid communicatieprogramma ontwikkeld: uitvoeringsplan communicatie de Venen. Daarin worden de volgende soorten communicatie onderscheiden:

Programmacommunicatie: communicatie over het programma en beleid en over het hele gebied: de promotie van het gebied de Venen.
Doel: het vergroten van de betrokkenheid en draagvlak van belanghebbenden in de Venen
Middelen:

De Veenstroom
Digitale nieuwsbrief de Venen en speciale edities
Website de Venen
Dag van het Veen
Excursies, o.a. Dag door het Veen
Projectenkaart
Communicatieoverleg met communicatieadviseurs van de partners
Persberichten

Projectcommunicatie: communicatie binnen en vanuit projecten.
De communicatie over de uitvoering van projecten berust primair bij de aanvragers, de projecttrekkers. De communicatieactiviteiten worden voorzien van een Venenkader.
Doel: per project wordt het doel van de communicatie geformuleerd en zonodig een apart communicatieplan gemaakt.
Middelen

Communicatieplan of –paragraaf in overleg met communicatieadviseur programmateam de Venen.

Partnercommunicatie: communicatie met de partners en hun achterban over het programma, de deelprogramma's en projecten. Daarbij kan gebruikt gemaakt worden van bestaande communicatie over het programma en de projecten.
Doel: we hebben een gezamenlijk verhaal en werken samen aan de ontwikkeling van een mooi gebied.
Middelen

Eigen communicatiekanalen
Communicatieoverleg met de communicatieadviseurs van de partners

Deze communicatiemiddelen worden ingezet op het voor elkaar krijgen van het plan, c.q. het gebiedsprogramma. De programmering en de uitvoering van projecten komt tot stand door middel van diverse manieren van communicatie in het bestuurlijk en ambtelijk netwerk.

BIJLAGE 6

Het programmateam de Venen heeft hierin de sleutelrol. Daarnaast speelt de Plaatselijke Groep voor het Leadersubprogramma Weidse Veenweiden een aanvullende rol. In 2008 is ook voorzien in een aanjager voor plattelandsontwikkeling.
De werving van projecten gebeurt via dit netwerk. Er is in 2008 niet gekozen voor een voor brede subsidie-inzet bij particulieren.

PRESTATIES EN KOSTEN	Gebieds-progr.	2007-2013		UP 2007	UP 2007		UP 2008	UP 2008		Restant Opgave	2009-2013
Thema	**Kosten (€ mln)**	**Prestaties**		**€ mln**	**Prestaties**		**€ mln**	**Prestaties**		**Prestaties**	**Kosten (€ mln)**
NATUUR	**100,5**			**0,9**			**8,9**				**90,7**
natuur	60,0	1003 ha verw. 1099 ha inr. + kwal. verb.		0,9	24 ha verw., 5 ha inr., 3 ha kwal. verb.		8,2	150 ha verw. 1 EVZ, kwal. verb.		829 ha verw. 1094 ha inr. + kwal. verb.	51,9
natuur/ milieukwaliteit	6,5	742 ha verdr., 192 ha waterkwal.					0,7	138 ha verdr.,		606 ha verdr., 113 ha waterkwal.	5,8
water	34,0	beheersen waterkwant.					pm	Afspraken in kader Nota Ruimte volgen		beheersen waterkwant.	34,0
bodem											
LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	**12,6**			**1,0**			**1,7**				**9,9**
landschap en cultuurhistorie	12,6	2 nat landsch., aanpak erfgoed		1,0	5 proj. nat landsch.		1,7	7 proj landsch., 10 proj. aanpak erfgoed		2 nat landsch., aanpak erfgoed	9,9
SEV / landbouw	**34,5**			**0,8**			**3,0**				**30,7**
landbouw	5,2	kavelruil, bedr. vergr., duurzaam ondern.		0,1	2 proj. duurzaam ondern.		0,9	1 proj. ASV., 1 bedr. verpl., 3 proj. duurzaam ondern.		kavelruil, bedr. vergr., duurzaam ondern.	4,2
sociaal economische vitalisering	8,2	verst. Identiteit, Leader proj.		0,3	3 proj.		0,5	3 proj. verst. Identiteit, 10 Leader proj.		verst. Identiteit, Leader proj.	7,4
recreatie	21,1	185 ha verw, 35-43km wandel 20 km fietsp.		0,4	1 km fietsp.		1,2	7,5km wandel 1 fietsroute, 2 proj. educ./prom.		185 ha verw, 27-35km wandel 19 km fietsp.	19,5
PROCESKOSTEN	**4,7**	activ. Plan programmatea m		**0,4**	1 activ. Plan programmat.		**0,5**	1 activ. Plan programmat.		activ. Plan programmatea m	**3,8**
TOTAAL	**152,3**			**3,0**			**14,1**				**135,2**

4. Samenvattende tabel Gebiedsprogramma 2007-2013, UP's 2007 en 2008

BIJLAGE 7

AVP
UITVOERINGSPROGRAMMA
2008
DE UTRECHTSE WAARDEN

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
- **1.1 Kader** 3
- **1.2 Uitvoeringsprogramma** 3
- **1.3 Leeswijzer** 3

2 Algemeen 4
- **2.1 Beschrijving van De Utrechtse Waarden** 4
- **2.2 Visie en ambities gebiedsprogramma** 4
- **2.3 Gebiedscommissie De Utrechtse Waarden** 5
- **2.4 Voorbereiding UP 2008** 5
- **2.5 Organisatie en Communicatie** 6

3 Uitvoeringsprogramma 2008 7
- **3.1 Doelstelling en uitgangspunten** 7
- **3.2 Doelen en prestaties** 7
- **3.3 Actualisering en flexibiliteit** 7
- **3.4 Lopende projecten en programma's** 7
- **3.5 Financiën** 8
- **3.6 Prestaties en kosten per thema en operationeel doel** 8

Bijlage 1 Overzichtstabel uitvoeringsprogramma 2008 12
Bijlage 2 Overzichtstabel prestaties en kosten gebiedsprogramma-uitvoeringsprogramma's 14
Bijlage 3 Te starten projecten Uitvoeringsprogramma 2007 16
Bijlage 4 Beschrijving projecten 17
Bijlage 5 Overzichtstabel uitvoeringsprogramma 2008 aan de hand van de doelenboom

1 Inleiding

1.1 Kader
In 2007 is door de Stuurgroep van de gebiedscommissie De Utrechtse Waarden en door Provinciale Staten van Utrecht het gebiedsprogramma 2007-2013 vastgesteld. Hierin zijn de doelen, prestaties en financiële middelen voor het landelijk gebied van De Utrechtse Waarden voor de periode 2007-2013 vastgelegd. Op basis van dit gebiedsprogramma worden er jaarlijks uitvoeringsprogramma's opgesteld, waarin de te realiseren doelen en resultaten en de financiering hiervan voor het betreffende jaar vastgelegd worden. Dit vindt plaats op basis van projecten die in het betreffende jaar uitgevoerd kunnen worden. Voor 2007 is het eerste uitvoeringsprogramma opgesteld. I.v.m. het beperkte budget en de beperkte voorbereidingstijd kon maar beperkt geprogrammeerd worden.

1.2 Uitvoeringsprogramma 2008
Voor u ligt het uitvoeringsprogramma De Utrechtse Waarden 2008. Ook hiervoor was de voorbereidingstijd beperkt. Het uitvoeringsprogramma is door de Stuurgroep van de gebiedscommissie aan de provincie aangeboden. De doelen en prestaties die in dit uitvoeringsprogramma zijn opgenomen worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma 2008 wordt ook door Provinciale Staten vastgesteld.

1.3 Leeswijzer
In hoofdstuk 2 wordt in het kort een beschrijving gegeven van het gebied, de visie en ambitie voor het gebied, zoals verwoord in het gebiedsprogramma, en de structuur en samenstelling van de gebiedscommissie. Tevens wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de voorbereiding, uitvoering en organisatie van en communicatie over het uitvoeringsprogramma.
In hoofdstuk 3 wordt het daadwerkelijke uitvoeringsprogramma toegelicht, waarbij het accent ligt op de doelen, prestaties en de financiering. Tevens wordt aandacht geschonken aan de projecten die reeds gestart zijn en aan de uitvoeringsprojecten die in het uitvoeringsprogramma 2007 geprogrammeerd zijn, maar waarvoor in 2007 nog geen financiële bijdrage is gevraagd, omdat ze nog niet van start konden gaan.
De te realiseren doelen, prestaties en financiering in 2008 zijn in de bijlagen 1 en 5 in tabellen nader uitgewerkt. De projecten die geprogrammeerd zijn voor 2008 worden in bijlage 4 nader toegelicht.
In bijlage 2 is in een tabel per thema een overzicht gegeven van de prestaties en kosten die in het gebiedsprogramma zijn opgenomen en de prestaties en kosten die in dit uitvoeringsprogramma 2008 zijn opgenomen. Voor het totaaloverzicht zijn tevens de prestaties en kosten van het uitvoeringsprogramma 2007 alsmede de restanten voor de komende jaren opgenomen.
In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de projecten die in het uitvoeringsprogramma 2007 zijn opgenomen, maar in 2007 nog niet zijn uitgevoerd of gestart.

2 Algemeen

2.1 Beschrijving van De Utrechtse Waarden

Het gebied De Utrechtse Waarden wordt grofweg begrensd door de A12 in het noorden, de Blindeweg/Oude Wetering/Meerndijk/Hollandse IJssel in het oosten, de Lek in het zuiden en de provinciegrens in het westen. Het behoort tot het buitengebied van de gemeenten Montfoort, Oudewater, Lopik en voor een klein deel van de gemeente IJsselstein (het deel van IJsselstein ten noorden van de Hollandse IJssel behoort tot het AVP-gebied Utrecht Midden). Het gebied behoort verder tot het beheersgebied van het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden (HDSR).
Het Montfoortse deel van de polder Reijerscop maakt ook onderdeel uit van het Raamplan(gebied) Utrecht-west. De projecten uit het Raamplan die hier plaats zullen vinden zijn in het gebiedsprogramma buiten beschouwing gelaten en worden in het uitvoeringsprogramma dus niet meegenomen (programmering in het AVP-gebied Utrecht Midden).

Het gebied bestaat voor een groot deel uit open (veen)weidegebieden, in agrarisch gebruik, met cultuurhistorisch waardevolle ontginningspatronen en besloten lintbebouwingen langs de weteringen en waterlopen. Het wordt doorsneden door de gekanaliseerde Hollandse IJssel met de daarbij behorende stroomruggen en dijken. In het zuiden ligt de rivier de Lek met bijbehorende stroomruggen, uiterwaarden, oeverwallen en dijken. Het gebied in zijn geheel is een belangrijk weidevogelgebied. Andere belangrijke natuurwaarden zijn vooral verbonden met het water van de rivieren en waterlopen. De Ecologische Hoofdstructuur en ecologische verbindingszones zijn hier grotendeels aan gekoppeld. Het gebied behoort tot het Nationaal Landschap Groene Hart en is een recreatief belangrijk uitloopgebied voor de Randstad.
Belangrijk voor de Lopikerwaard is het landinrichtingsproject geweest, waarvan de inrichtingswerken vooral in de jaren ’80 en ’90 plaatsvonden. Het gebied is waterhuishoudkundig opnieuw ingericht, de landbouwstructuur en ontsluiting zijn verbeterd en er zijn enkele natuurgebieden en recreatieve voorzieningen gerealiseerd. Medio 2008 wordt de landinrichting Lopikerwaard officieel afgesloten.

2.2 Visie en ambities gebiedsprogramma

Het landelijk gebied is voortdurend onderhevig aan veranderingen die effect hebben op de kwaliteit van het gebied. De kwaliteit van De Utrechtse Waarden ligt vooral in de identiteit van het open en groene landschap, het contrast tussen de open weidegebieden, de besloten linten, de half open oeverwallen van de Hollandse IJssel en de Lek en het uitgestrekte stroomgebied van de Lek.
De veenweidegebieden staan momenteel onder druk: de huidige openheid, rust en het landelijk karakter worden hoog gewaardeerd, maar de identiteitverlenende melkveehouderij staat onder hoge fysieke en economische druk. Het is de kunst in de uitvoering de opgaven aan elkaar te verbinden, waardoor voor meerdere doelen in samenhang resultaten worden gehaald.

We kiezen daarom voor sociaal economische vitaliteit als leidend thema voor dit gebied. Het gaat daarbij om het versterken en ontwikkelen van economische dragers voor het behoud van leefbaarheid en werkgelegenheid en de bijzondere kwaliteit van landschap en cultuurhistorie. De versterking van de recreatieve mogelijkheden en netwerken hoort daar onlosmakelijk bij. Daarnaast is het onze ambitie om invulling te geven aan de Ecologische Hoofdstructuur, waarbij het in dit gebied vooral gaat om de uiterwaarden van de Hollandse IJssel en de Lek en ecologische verbindingszones, met name gekoppeld aan waterlopen.

De ambities voor het gebied De Utrechtse Waarden zijn afgeleid van enerzijds de verschillende beleidsnota’s van de provincie en anderzijds de op uitvoering gerichte vastgestelde gebiedsgerichte plannen, waarin het landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid (gedeeltelijk) zijn vertaald. De belangrijkste gebiedsgerichte plannen voor dit gebied zijn:

- Landschapsontwikkelingsplan (LOP) Groene Driehoek en bijbehorend Uitvoeringsprogramma
- Marketingplan Lopikerwaard 2006-2013
- MAP-streekplanproject Linschoterwaard

Integraal Ontwikkelingsperspectief Hollandse IJssel, meer dan water
Uitvoeringsprogramma Groene Hart 2007-2013
Natuurgebiedsplannen 'Zuidwest Utrecht' en 'Uiterwaarden van Nederrijn en Lek'
Ontwikkelingsplan De Weidse Veenweiden 2007-2013 (LEADER+)

De belangrijkste opgaven uit de plannen voor het gebiedsprogramma De Utrechtse Waarden zijn:
Behoud en versterking van de kwaliteit en identiteit van het gebied in alle opzichten, namelijk voor de landschappelijke, de aardkundige, cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische kwaliteit, gekoppeld aan ruimte voor de economische structuur
Duurzaam waterbeheer
Duurzame ontwikkeling van landbouw
Ontwikkeling EHS: nieuwe natuurgebieden en ecologische verbindingszones
Ontwikkeling kleinschalige dagrecreatie en recreatief medegebruik
Sociaal-economische vitalisering inclusief leefbaarheid en de verdere ontwikkeling van de actieve betrokkenheid van bewoners en gebruikers bij de uitvoering van projecten in het landelijk gebied

2.3 Gebiedscommissie De Utrechtse Waarden
In 2006 is in de Utrechtse Waarden door de gemeenten (Lopik, Montfoort, Oudewater en IJsselstein), het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden (HDSR) tezamen met een aantal actieve en betrokken organisaties en groepen een gebiedscommissie opgericht. In september 2007 is door de ondertekening van de statuten een formele stichtingsstatus verkregen. Het doel is het behouden en verbeteren van het waardevolle cultuurlandschap en het stimuleren van de plattelandsontwikkeling in De Utrechtse Waarden. De gebiedscommissie geeft voor De Utrechtse Waarden invulling aan de uitvoering van de Agenda Vitaal Platteland van de provincie Utrecht. Het gebied vormt samen met De Venen het AVP-gebied West.

De gebiedscommissie De Utrechtse Waarden bestaat uit de Stuurgroep met bestuurlijke vertegenwoordigers van de gemeenten Lopik, Oudewater, IJsselstein en Montfoort en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en de Projectgroep waarin naast de overheden een breed palet aan lokale maatschappelijke organisaties vanuit landbouw, natuur, landschap, recreatie en bedrijfsleven deelneemt. De provincie neemt ambtelijk als adviseur deel aan de gebiedscommissie. Het initiatief tot oprichting van de gebiedscommissie is in het gebied zelf ontstaan. Het draagvlak voor de commissie is dan ook groot. Het bestuur van de gebiedscommissie, de Stuurgroep, is de verantwoordelijke commissie voor de Agenda Vitaal Platteland, d.w.z. voor de uitvoering van projecten in het landelijk gebied in De Utrechtse Waarden.
De gebiedscommissie heeft samen met de provincie het gebiedsprogramma 2007-2013 voorbereid; dit is bestuurlijk vastgesteld door alle afzonderlijke overheden (provincie, gemeenten en HDSR).
Medio juni 2007 is het uitvoeringsprogramma 2007 voorbereid en vastgesteld.

2.4 Voorbereiding UP 2008
Vanaf medio augustus 2007 zijn bij en via de verschillende partners van de gebiedscommissie projectideeën verzameld en via de landschapscoördinatoren van de gemeenten verwerkt tot projectvoorstellen. Het belangrijkste criterium voor opname van de projecten in het uitvoeringsprogramma 2008 is de bijdrage die het project kan leveren aan de operationele doelen van de afzonderlijke thema's ter realisering van het gebiedsprogramma 2007-2013.
Het uitvoeringsprogramma is door een ambtelijke werkgroep vanuit de gebiedscommissie opgesteld. Deze werkgroep is de voorloper van het programmabureau De Utrechtse Waarden. Het concept-uitvoeringsprogramma 2008 is besproken met de Projectgroep van de gebiedscommissie. De Projectgroep heeft een positief advies uitgebracht aan de Stuurgroep. De Stuurgroep heeft het uitvoeringsprogramma in de vergadering van 29 oktober 2007 vastgesteld en ter vaststelling aangeboden aan de provincie Utrecht.
Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten zal het als toetsingsbasis dienen voor subsidieverzoeken in 2008.

2.5 Organisatie en communicatie

Begeleiding en toetsing van de subsidieverzoeken zal plaatsvinden door het programmabureau De Utrechtse Waarden. Het programmabureau is de spin in het web bij de realisatie van het gebiedsprogramma en zal in januari 2008 operationeel zijn. De taken van het programmabureau zijn in overleg met alle betrokkenen vastgelegd. De taken van het programmabureau worden uitgevoerd door het programmateam, dat bestaat uit een hoofd programmabureau en ambtelijke medewerkers van deelnemende gemeenten en het waterschap. Provincie en DLG kunnen eveneens capaciteit inzetten.
Tot de taken van het programmabureau behoren onder meer: zorgen voor een goede communicatie en begeleiding inzake het uitwerken van projectideeën en het indienen van subsidieaanvragen en informatieverstrekking over de uitvoeringsprogramma's. Begin 2008 zal er een communicatieplan opgezet worden.
Het uitvoeringsprogramma 2009 zal door het programmabureau opgesteld worden.

3 Uitvoeringsprogramma 2008

3.1 Doelstelling en uitgangspunten

In het gebiedsprogramma zijn per thema de visie en ambitie, de (operationele) doelen, de prestaties en financiën voor de periode 2007-2013 vastgesteld.
Het doel van het uitvoeringsprogramma 2008 is om de te realiseren doelen en resultaten voor dit betreffende jaar vast te leggen en afspraken te maken over de financiering hiervan.
Medio juni 2007 is het uitvoeringsprogramma 2007 als eerste jaarprogramma binnen de periode van het gebiedsprogramma opgesteld. Hierbij ging het met name om projecten, die op korte termijn haalbaar zijn, d.w.z. dat het realistisch is dat de uitvoering kan starten in 2007, waarbij de afronding in de jaren daarna kan liggen en om projecten die betaalbaar zijn, d.w.z. dat de verschillende betrokken partijen zich in principe vast kunnen leggen op de financiering van de projecten in 2007.
In het uitvoeringsprogramma 2008 zijn de projecten opgenomen die in 2008 gestart kunnen worden.
Een belangrijk deel van de (co)financiering van de uitvoering van het gebiedsprogramma 2007-2013 wordt bepaald door het beschikbaar komen van de zgn. intentiegelden van de provincie (module 2). Deze gelden zijn met het vaststellen van de AVP gebiedsprogramma's door Provinciale Staten op 6 november 2007 voor de periode 2008-2011 voor een deel beschikbaar gesteld. (€ 65 voor de gehele provincie).
De benodigde (co)financiering van de andere partijen wordt in het uitvoeringsprogramma ook inzichtelijk gemaakt.

3.2 Doelen en prestaties

Basis voor het uitvoeringsprogramma zijn de doelen en prestaties die zijn weergegeven in het gebiedsprogramma. In 3.5 zijn per thema de prestaties en de kosten nader uitgewerkt. Waar nodig en aanvullend wordt een toelichting gegeven. In een tabel is een totaal overzicht gegeven van de bijdrage die het uitvoeringsprogramma aan het gebiedsprogramma levert.
In bijlage 1 Overzichtstabel uitvoeringsprogramma 2008 zijn per thema de operationele doelen, prestaties, projecten, kosten, trekkers en de financiële dekking, verdeeld over de gebiedspartners, opgenomen. In bijlage 5 is deze overzichtstabel verder uitgesplitst aan de hand van de provinciale doelenboom. De tabel in bijlage 5 wordt door de provincie bestuurlijk vastgesteld. En deze wordt gehanteerd ten behoeve van de programmering en monitoring van de voortgang in de provinciale systemen (PRISMA), inclusief de match met andere AVP-gebieds- en uitvoeringsprogramma's.
In bijlage 4 Projectbeschrijvingen zijn de projecten die de basis vormen voor de prestaties in hoofdlijnen weergegeven.

3.3 Actualisering en flexibiliteit

In een jaar kunnen zich veel ontwikkelingen voordoen. Financieel kunnen veranderingen optreden, in de uitvoerbaarheid van projecten kan verandering optreden enz. Ook nieuwe kansen of nieuwe middelen kunnen vragen om flexibiliteit. Projecten kunnen daarom worden vervangen door andere projecten, die eveneens bijdragen aan de doelen van het gebiedsprogramma.
De kaders voor de AVP bieden daarnaast mogelijkheden om jaarlijks te schuiven met middelen in of tussen gebieden. In het AVP-platform West wordt, in het geval gelden niet worden uitgeput, in eerste instantie besloten tot verschuiving tussen de gebieden De Venen en De Utrechtse Waarden.

3.4 Lopende projecten en programma's

Naast projecten die zijn opgenomen in dit uitvoeringsprogramma vindt in 2008 ook de uitvoering plaats van een deel van de in 2007 geprogrammeerde projecten dan wel van eerder gehonoreerde projecten. Te denken valt aan het project ´Struinen en Vorsen´, gericht op vergroting van de agrotoeristische mogelijkheden in het gebied. Daarnaast worden op initiatief van gemeenten, in het kader van het al lopende programma Groene Bebouwingslinten, projecten uitgevoerd, waarbij erven en erfpercelen ingericht worden met streekeigen landschappelijke elementen. Voorts worden ook vanuit de Kwaliteitsimpuls Groene Hart 2005 en 2006 dit jaar nog verschillende projecten uitgevoerd.

Projecten vanuit gebiedsgerichte plannen die al vóór 2007 vastgesteld zijn, worden in de opeenvolgende uitvoeringsprogramma's opgenomen. Voor 2008 betreffen dit vanuit het Landschapsontwikkelingsplan o.a. aanleg plas-dras oevers, 'Uilen in de Waarden' en projecten als onderdeel van landschap en cultuurhistorie. Ook zijn er projecten of onderdelen hiervan uit het Marketingplan Lopikerwaard in het gebiedsprogramma opgenomen in de vorm van projecten versterking toeristische ontwikkeling. Vanuit het MAP streekplan Project Linschoterwaard is er een project gericht op verbetering van de landbouwstructuur opgenomen.

De projecten uit het Integraal Ontwikkelingsperspectief Hollandse IJssel, meer dan water**,** die in de Utrechtse Waarden liggen worden in principe, voor zover ze niet tot de reguliere taak van het waterschap behoren, eveneens in de opeenvolgende uitvoeringsprogramma's geprogrammeerd. Uit het Integraal Ontwikkelingsperspectief Hollandse IJssel, meer dan water zijn in dit uitvoeringsprogramma opgenomen: inrichtingsplan reeds verworven ha's nieuwe natuur langs de Hollandse IJssel (nagegaan zal nog moeten worden of er al genoeg ha's beschikbaar zijn; hierbij zal onder meer bekeken worden of de natuur te combineren is met waterberging), opstellen uitvoeringsprogramma Ecologische Verbindingszone Hollandse IJssel en Uitvoeringsprogramma jaagpad Hollandse IJssel. De voortgang bij die laatste projecten is mede afhankelijk van de besluitvorming over de overdracht van de Hollandse IJssel door RWS aan HDSR.

De opgenomen projecten gericht op ontwikkeling landschappelijke kwaliteit en versterking toeristische ontwikkeling leveren een bijdrage aan het uitvoeringsprogrammae Groen Hart 2007-2013.

Voor de Leaderprojecten deelprogramma Utrechtse waarden is als project een reservering opgenomen, op basis waarvan een aantal leaderprojecten kan worden uitgevoerd.

Ook worden in 2008 projecten gestart die al in het uitvoeringsprogramma 2007 zijn opgenomen. Deze projecten zijn in bijlage 3 opgenomen. Het betreft de projecten waarvoor in 2007 nog geen AVP subsidiebijdrage is aangevraagd.

3.5 Financiën

De totale kosten opgenomen in het uitvoeringsprogramma bedragen: € 2.983.000
De verdeling van de kosten is als volgt:

Rijk/ILG	€ 939.000
Provincie:	€ 971.000
EU/POP:	€ 404.500
Gemeenten;	€ 203.000
HDSR:	€ 128.500
Particulieren:	€ 337.000

De programmering van de kosten is in bijlage 1 opgenomen.
Voor wat betreft de verdeling tussen Rijk/ILG, provincie en EU/POP kunnen nog kleine verschuivingen plaatsvinden. De EU-bijdrage zal maximaal worden benut
Over de bedragen van de gemeenten is voor een aanzienlijk deel al bestuurlijk akkoord. Voor het resterend deel zal nog bestuurlijke besluitvorming plaats moeten vinden. Bijdragen van HDSR komen deels beschikbaar via de bijdrage natte ecologische verbindingszones en voor een deel via de stimuleringsregeling open water en natuurvriendelijke oevers. Bestuurlijke besluitvorming moet nog plaatsvinden. De bijdragen van de particulieren is gebaseerd op de niet subsidiabele bijdragen en financiële randvoorwaarden vanuit subsidiekaders.

3.6 Prestaties en kosten per thema en operationeel doel

In het onderstaand overzicht zijn per thema de prestaties en de kosten nader uitgewerkt. Waar nodig en aanvullend wordt een toelichting gegeven. In bijlage 1 is dit in tabelvorm weergegeven. Voor de projectbeschrijvingen wordt verwezen naar bijlage 4.
In bijlage 2 is in een tabel per thema een overzicht gegeven van de prestaties en kosten die in het gebiedsprogramma zijn opgenomen en de prestaties en kosten die in de uitvoeringsprogramma's 2008

zijn opgenomen. Voor het totaaloverzicht zijn tevens de prestaties en kosten van het uitvoeringsprogramma 2007 alsmede de restanten voor de komende jaren opgenomen.

Natuur

Verwerven nieuwe natuur
Prestatie: aankoopstrategieplan, verwerven 22 ha nieuwe natuur
Kosten: uren inzet DLG, € 880.000

Toelichting:
Grondverwerving t.b.v. het realiseren van nieuwe natuur geprogrammeerd voor de Gecombineerde uiterwaarden van de Lek.
Gezien de huidige eigendomssituatie is een aankoopstrategieplan vereist om duidelijk zicht op verwervingsmogelijkheden op middenlange termijn te krijgen. Hiervoor worden uren uit de prestatieovereenkomst provincie-DLG gebruikt. Incidenteel is verwerving mogelijk

Inrichten nieuwe natuur
Prestatie: inrichtingsplan
Kosten: uren inzet DLG

Toelichting:
Ten behoeve van door DLG reeds verworven percelen langs de Hollandse IJssel wordt een inrichtingsplan opgesteld. Hiervoor worden uren uit de prestatieovereenkomst provincie-DLG gebruikt. Realisatie van de inrichting is in dit stadium nog niet mogelijk.

Realisering natte ecologische verbindingszones
Prestatie: uitvoeringsprogramma, uitvoeringsprojecten (incidenteel) 0,5 km ecologische verbindingszone.
Kosten: € 100.000

Toelichting:
T.b.v. de realisatie van de natte ecologische verbindingszones moet een uitvoeringsprogramma opgesteld worden, waarin de streefbeelden op perceelsniveau uitgewerkt worden. In dit stadium is de prestatie nog niet in lengte uit te drukken. Voor de uitvoering van “incidentele” projecten is een bedrag geraamd ten behoeve van het realiseren van 0,5 km lengte.

Behoud zeldzame soorten/Natuur buiten EHS
Prestatie: 2 projecten/plannen; 1 ha
Kosten: € 144.000

Toelichting:
Projecten zijn gericht op realisatie en monitoring.

Draagvlakversterking voor natuurbeleid
Prestatie: 1 project
Kosten: € 10.000

Toelichting:
Ten behoeve van draagvlakversterking voor het natuur- en milieubeleid wordt een natuurwijzer en ondersteunend materiaal ontwikkeld t.b.v. eigen bewoners en bezoekers.

BIJLAGE 7

Landschap en cultuurhistorie

Behouden en versterken Nationaal Landschap Het Groene Hart
Prestatie: 3 projecten
Kosten: € 94.000

Toelichting:
De projecten leveren direct of indirect een sterke bijdrage aan behoud van de landschappelijke kwaliteit van De Utrechtse Waarden als onderdeel van het Nationaal Landschap Het Groene Hart. Eén project is gericht op een alternatieve bestemming voor het vrijkomend snoeihout van kleine landschapselementen. Alternatieve herbestemming dient gevonden te worden, waarbij versnipperen en afvoer naar een energiecentrale een optie is. Met een proefproject kan ervaring opgedaan worden voor dit duurzaam alternatief. Een ander project is gericht op een versterking van de stad-landrelatie. Ten behoeve van monitoring landschapselementen wordt er voor het gebied een meetnet opgesteld.

Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit
Prestatie: 10 ha
Kosten: € 160.000

Toelichting:
Het betreft een pilotproject Groen Blauwe diensten waarmee in 2008 gestart gaat worden. Het project kent 3 thema's: Slootkantenbeheer, Boerenlandpaden en Vogels in Groene Bebouwingslinten.

Restaureren erfgoed
Prestatie: 1 project
Kosten: € 150.000

Toelichting:
Het betreft het restaureren van een karakteristieke boogbrug in Jaarsveld.
Omdat het particulier eigendom is wordt er van de eigenaar een bijdrage gevraagd gebaseerd op kosten van nieuwbouw.

Sociaal economische vitalisering

Landbouw

Verbeteren landbouwstructuur: mobiliteit verhogen, verbeteren kavels, bedrijfsverplaatsing grondgebonden landbouw
Prestatie: 25 ha mobiliteitsverhoging/structuurverbetering d.m.v. kavelruil, 2 bedrijfsverplaatsingen en 0,5 km kavelpad
Kosten: € 600.000

Toelichting:
In het projectgebied Linschoterwaard is een gebiedsgericht project in uitvoering. Door middel van inzet van een kavelruilcoördinator wordt op basis van vrijwilligheid kavelruil gerealiseerd. Realisatiemogelijkheden zijn afhankelijk van beschikbaarheid grond. Bedrijfsverplaatsing is een middel om ruilgrond beschikbaar te krijgen.

Ontwikkelen duurzame landbouw/ontwikkeling pilot duurzaam ondernemen
Prestatie: 1 project
Kosten: € 60.000

Toelichting:
Het project is gericht op het terugdringen van emissies fosfaat en stikstof bij agrarische bedrijven.

Sociaal economische vitalisering

behoud leefbaarheid/versterken bedrijvigheid
Prestatie: 1 project
Kosten: € 40.000

Toelichting:
Het project richt zich op het verkrijgen van inzicht in bedrijvigheid in bebouwingslinten t.b.v. het formuleren van beleidsaanbevelingen inzake ruimtelijke inpassing.

Ontwikkelen Leaderprojecten
Prestatie: 6 projecten
Kosten: € 272.000

Toelichting:
Leaderprojecten worden op basis van het Ontwikkelingsplan De Weidse Veenweiden 2007-2013 voorgedragen door de Plaatselijke Groep. Uitgangspunt is dat 6 leaderprojecten gericht op behoud leefbaarheid in de Utrechtse Waarden worden uitgevoerd.

Recreatie

Versterking toeristische ontwikkeling
Prestatie: 9 projecten
Kosten: € 323.000

Toelichting:
Zowel vanuit het project 'Groene Hart Kloppend Hart' als 'Struinen en Vorsen' zijn voorstellen ingediend gericht op versterking van de toeristische ontwikkeling die nog nader uitgewerkt moeten worden. Een deel van de projecten kan op basis van doelrealisatie een bijdrage vanuit POP of Leader ontvangen.

Versterking recreatieve mogelijkheden via provinciale routenetwerken.
Prestatie: uitvoeringsprogramma t.b.v. recreatieve route
Kosten: uren inzet DLG

Toelichting:
Uitvoeringsprogramma is nodig voor detailplanvorming. Hiervoor worden uren uit de prestatieovereenkomst provincie-DLG gebruikt. Prestatie is op dit moment nog niet te kwantificeren.

Proces

Prestatie: programmabureau (personeel, huisvesting, communicatie)
Kosten: € 100.000 plus uren inzet DLG

Toelichting:
Het programmabureau is in januari 2008 operationeel. DLG-inzet wordt gebruikt voor individuele projecten grondverwerving, inrichting en kavelruil en voor algemene procesondersteuning van het programmabureau. Hiervoor worden uren uit de prestatieovereenkomst provincie-DLG gebruikt.

Bijlage 1 Overzichtstabel uitvoeringsprogramma 2008
(bedragen in € 1000)

Thema/Operatio-neel doel	Prestatie	Code	Projecten	Kosten	Trekker	Rijk /ILG	Prov.	EU/POP	Gemeenten				HD SR	Part.
									Lopik	Montf.	Oudew.	IJssels.		
Natuur														
Verwerven	1 plan	N1	Aankoopstrategieplan	n.v.t.	DLG									
	22 ha	N2	Verwerven nieuwe natuur	880	DLG	880								
	1 plan	N3	Inrichtingsplan nieuwe nat HIJ	n.v.t.	SBB									
EVZ		N4	Uitvoeringsprogramma EVZ	50	Prov/HDSR		25						25	
		N5	Realisering natuurvr. oevers	100	Prov		50						50	
Behoud zeldzame soorten	3 plannen	N6	Aanleg van plas-dras oevers	110	LEU		27,5	55					27,5	
Natuur buiten EHS	6 plannen	N7	Uilen in de Waarden	10	Gem				2	2	2	2		2
	1 plan	N8	SAN naar geest of wet	24	ANV		12		4	4				4
Draagvlakversterking natuur	1 plan	N9	Natuurwijzer Utr. waarden	10	WBL		2,5		0,7	0,7	0,6	0,5		5
Landsch en Culth														
Ontw. Landsch. kw/Groene Hart		LS1	Energiehout uit landschapselementen	40	Gem		10	20	4	3	3			
		LS2	Groen Blauwe diensten	160	ANV	32	32	80					16	
	20 ha	LS3	Lintscaping Rijnenburg	24	Gem		6	12	1,5	1,5	1,5	1,5		
	1 plan	LS4	Meetnet kl. Landschaps-elementen	30	LEU		6	12	1,5	1,5	1,5	1,5		6
Verst.cultuurhist.kwal.	1 plan	LS5	Restauratie boogbrug Jaarsveld	150	Part			52,5	52,5					45

BIJLAGE 7

Thema/Operat.	Prestatie	Code	Projecten	Kosten	Trekker	Rijk /ILG	Prov.	EU/POP	Gemeenten				HD SR	Part.
									Lopik	Montf.	Oudew.	IJssels.		
Soc.ec.vitalisering														
Landbouw														
Mobiliteit grond verhogen + bedrijfsverplaatsing	20 ha	SEV1	Verbeteren landbouwstructuur Linschoterwaard	600	Prov		600							
Duurzame landbouw	1 plan	SEV2	Duurz. Bodembeh agr. bedr.	60	Lami	27	27							6
Soc. Econ. Vit.														
Behoud leefbaarheid	1 plan	SEV3	Bedrijvigheid in bebouwingslinten	40	KvK			10	3	3	3	1		20
Leaderprojecten		SEV4		272			40	68	8	8	8	4		136
Recreatie														
Versterking toerist. Ontw	3 plannen	R1	Groene Hart Kloppend Hart	42	VVV		13	21	2	2	2	2		
	6 plannen	R2	Struinen en Vorsen 2e fase	265	Str. en Vors.		66	66	5	5	5	5		113
	1 plan	R3	Arrangementen	16	VVV		4	8	1	1	1	1		
Provinciale routenetwerken	1 plan	R4	Uitvoeringsprogramma jaagpad Hollandse IJssel	n.v.t.	DLG									
Proces														
Ondersteuning gebiedsorganisatie				100	Gebiedscie		50		10	10	10	10	10	
Totaal				**2983**		**939**	**971**	**404,5**	**95,2**	**41,7**	**37,6**	**28,5**	**128,5**	**337**

Bijlage 2 Overzichtstabel prestaties en kosten gebiedsprogramma-uitvoeringsprogramma's

	Prestaties					**Kosten** (bedragen in € mio)			
Thema	**Gebiedsprogr.**	**UP 2007**	**UP 2008**	**Restant**		**Gebiedsprogr.**	**UP 2007**	**UP 2008**	**Restant**
NATUUR Natuur									
Verwerven	97 ha	5 ha	22 ha, 1 proj	70 ha		3,9	0,2	0,88+ uren DLG)	2,82
Inrichten	162 ha	0 ha	1 proj	162 ha		1,6	-	- (+ uren DLG)	1,6
Extra inr.kosten nieuwe nat.									
Inrichting evz/faunapassages	22 km, 12 st	0 km/st	0,5 km	21,5 km, 12 st		4,0	-	0,15	3,85
Natuur buiten EHS	4 proj	0 proj	4 proj	0 proj		0,4	-	0,154	0,246
Natuur/Milieukwaliteit									
Verdrogingbestrijding	100 ha	0 ha	0 ha	100 ha		0,98	-	-	0,98
Bestrijding vermesting EHS								-	
LANDSCHAP en CULT.HISTORIE Landschap en cultuurhist.									
Ontw.landsch. kwal./Nat. landsch	40 proj 15 ha 50 st	5 proj 0 ha 0 st	3 proj 10 ha 0 st	32 proj 5 ha 50 st		2,6	0,191	0,254	2,155
Versterken cult. hist. kwal.	8 proj	0 proj	1 proj	7 proj		0,6	-	0,15	0,45
SOC.ECON. VITALISERING Landbouw									
Verbeteren structuur	200 ha 125 ha 3 st 5 km	0 ha 0 ha 1 st 0 km	20 ha 5 ha 2 st 0 km	180 ha 120 ha 1 st 5 km		1,5	0,04	0,6	0,86
Duurzame landbouw	15 proj	0 proj	1 proj	14 proj		1,5		0,06	1,44
Sociaal economische vital.									
Versterken landb. bedrijvigheid	15 proj	1 proj	1 proj	13 proj		1,0	0,03	0,04	0,93
Dorpsvernieuwing/ontw.	15 proj	1 proj	0 proj	14 proj		1,4	0,09	0,272	
Recreatie									1,04

Prov.routenetwerken	45 km	2 km, 1 proj		43 km		2,3	0,13		2,17
Versterking toer. ontw.	5 proj	0 proj	9 proj	- 4 proj		0,7		0,323	0,377
Proceskosten	-	-	-			0,8	0,058	0,1	0,642
Totaal						**23,28**	**0,74**	**2,983**	**19,557**

Bijlage 3 Te starten projecten Uitvoeringsprogramma 2007

(Bedragen in € 1000)

Thema	Project	Kosten	Trekker	Financiering									
				ILG	Prov.	Uitfin.verpl. Prov.	EU POP	Gemeenten				HD SR	Part
								Lopik	Montf.	Oudew	IJssels.		
Natuur													
Verwerven	Uiterwaarden	200	DLG	200									
Landschap en Cultuurhistorie													
Ontw.landsch. kwal/ Nat ls. Groene Hart	Groene bebouwingslinten Herstel bebouwingselementen	40	Gem.	2	2		8	4					24
Soc.ec.vitalisering													
Landbouw Verbeteren structuur	Agrarische .struct.verbetering Kavelruil Linschoterwaard	40	Prov.			40							
Soc.ec. vitalisering Versterken landb.bedrijvigheid	Stimuleren agrarisch ondernemerschap Linschoterwaard	30	LTO			15							15
Dorpsvernieuwing/ ontwikkeling	Evenemententerrein Lopikerwaard	100	Gem. Lopik				50	50					
	Streekeigen huisnummerborden	18					9				9		
Recreatie													
Provinciale routenetwerken	Inrichting picknickplaats route Lekdijk	70	Gem. Lopik				35	30			5		
	Wandelverbinding Cabauw-Willige Langerak	10	Gem. Lopik				5	5					
Organisatie	Opstarten programmabureau	50	Gebiedscie	12,5	12,5			5	5	5	5		

Bijlage 4 Beschrijvingen projecten

In deze bijlage wordt per project in het kort aangegeven: titel, doel, prestatie, planning, kosten en risico's en onzekerheden. Het uitwerkingsniveau van de verschillende projecten varieert sterk.
Er is gekozen voor een uniforme weergave om een totaalbeeld te krijgen van de te realiseren doelen, resultaten kosten en de financiering hiervan, wat voldoende basis moet bieden voor een globale inhoudelijke toets.

Natuur

N1 Verwerven nieuwe natuur

Projecttitel
Opstellen aankoopstrategieplan Gecombineerde uiterwaarden Lek
Projectdoel
Inzicht krijgen in de eigendomssituatie en verwervingsmogelijkheden t.b.v. verwerving nieuwe natuur EHS in de Gecombineerde uiterwaarden van de Lek. Met het aankoopstrategieplan kan zicht op verwerving op middenlange termijn verkregen worden.
Projectresultaat
Document strategie en planning verwerving
Planning
Start: april 2008. Einde: juli 2008
Kostenraming en dekking
Uren inzet medewerker DLG
Ten laste van prestatieovereenkomst provincie-DLG
Projectleiding en betrokkenen
Prov.,
DLG
Risico's en onzekerheden
N.v.t.

N2 Verwerven nieuwe natuur

Projecttitel
Verwerven 22 ha nieuwe natuur
Projectdoel
Verwerven nieuwe natuur
Projectresultaat
5 ha
Planning
Start: januari 2008 Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 880.000.
Kostenverdeling: Rijk 100%
Projectleiding en betrokkenen
DLG
Prov.
Risico's en onzekerheden
Verwervingsmogelijkheden

N3 Inrichten nieuwe natuur

Projecttitel
Inrichtingsplan nieuwe natuur Hollandse IJssel
Projectdoel

Planuitwerking t.b.v. eigendom SBB. Voor het gebiedsdeel dat verworven is, wordt een inrichtingsplan opgesteld.
Projectresultaat
Inrichtingsplan t.b.v. inrichten nieuwe natuur
Planning
Start: januari 2008. Gereed: december 2008
Kostenraming en dekking
Uren inzet DLG
Ten laste van prestatieovereenkomst provincie-DLG
Projectleiding en betrokkenen
SBB
DLG, Prov., HDSR
Risico's en onzekerheden
N.v.t.

N4 Natte ecologische verbindingszones
Projecttitel
Uitvoeringsprogramma Ecologische verbindingszones Hollandse IJssel
Projectdoel
Inzicht krijgen in uitvoeringsmogelijkheden en –fasering van de ecologische verbindingszone Hollandse IJssel. Het opstellen van streefbeelden maakt hier onderdeel vanuit.
Projectresultaat
Meerjarenprogramma EVZ Hollandse IJssel t.b.v. realisering natte EVZ
Planning
Start: januari 2008. Gereed: december 2009
Kostenraming en dekking
Kosten € 50.000
Kostenverdeling: Prov. € 25.000 HDSR € 25.000
Projectleiding en betrokkenen
Prov., HDSR
Risico's en onzekerheden
Overdracht eigendom Hollandse IJssel van RWS naar HDSR

N5 Natte ecologische verbindingszones
Projecttitel
Realisatie natuurvriendelijke oevers (incidentele projecten) als onderdeel van EHS
Projectdoel
Natuurvriendelijke oevers inrichten. Wanneer zich incidentele mogelijkheden voordoen kunnen onderdelen van de ecologische verbindingszones gerealiseerd worden.
Projectresultaat
Realisatie natte ecologische verbindingszones
Planning
Start: januari 2008. Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Kosten € 50.000
Kostenverdeling: Prov. 50 % HDSR 50 %
Projectleiding en betrokkenen
HDSR
Prov., DLG
Risico's en onzekerheden
Realisatiekansen

N6 Behoud zeldzame soorten

Projecttitel
Aanleg van plas-drasoevers
Projectdoel
Verbeteren leefomgeving voor purperreiger, groene glazenmaker en andere moerasgebonden soorten, door middel van het inrichten en beheren van brede oevers langs watergangen. Deze brede oevers kunnen tevens een bijdrage leveren aan waterberging en verbetering waterkwaliteit.
Projectresultaat
Realisatie van ca. 1 ha. Plas-drasoever t.b.v. zeldzame soorten
Planning
Start: maart 2008. Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 110.000
Kostenverdeling:
Prov. 25 % EU/POP 50 % HDSR 25 %
Projectleiding en betrokkenen
Landschap Erfgoed Utrecht.
Risico's en onzekerheden
Belangstelling betrokkenen

N7 Natuur buiten EHS

Projecttitel
Uilen in de Waarden
Projectdoel
Optimaliseren broedgelegenheid boerenerfuilen. Op geschikte locaties zullen uilenkasten worden opgehangen en er zal geadviseerd worden over biotoopverbeterende maatregelen.
Projectresultaat
Inventarisatie, opgehangen nestkasten, biotoopverbeterende maatregelen en hierdoor meer uilen (steen en kerkuil)
Planning
Start: januari 2008. Einde: juni 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 10.000
Kostenverdeling: gem. Lopik 20 %, gem. Monfoort 20 %, gem. Oudewater 20 %, gem. IJsselstein 20 % Derden 20%
Projectleiding en betrokkenen
Gemeenten
Risico's en onzekerheden
Geen

N8 Natuur buiten EHS

Projecttitel
"SAN" naar "geest of wet".
Projectdoel
Kwaliteitsverbetering regelgeving en controle natuur en landschap. Door inventarisatie en advisering komen tot een doelmatiger inzet van financiën voor agrarisch natuurbeheer.
Projectresultaat
Draagvlak voor vervolg SAN naar PSAN; draagvlakversterking voor natuurbeleid
Planning
Start: mei 2008 Einde: dec. 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 24.000
Kostenverdeling: Prov. 50 % Gem. 35 %, Part. 15 %
Projectleiding en betrokkenen

Agrarische Natuurvereniging Lopikerwaard
Gemeenten
Risico's en onzekerheden
Geen

N9 Draagvlakversterking voor natuurbeleid
Projecttitel
Natuurwijzer Utrechtse Waarden
Projectdoel
Draagvlakversterking voor natuur en milieubeleid. Door middel van een educatieve natuurwijzer worden bewoners, bezoekers, scholieren enz. betrokken bij planten en dieren die in de eigen woonomgeving voorkomen.
Projectresultaat
Natuurwijzer en affiches
Planning
Start: januari 2008. Einde december: 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 10.000
Kostenverdeling: Prov. 25 % Gem. 25 % Part. 50 %
Projectleiding en betrokkenen
Werkgroep Behoud Lopikerwaard
Gem.
Risico's en onzekerheden
N.v.t.

Landschap en Cultuurhistorie

LS1 Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit
Projecttitel
Energiehout uit landschapselementen (Proefproject)
Projectdoel
Duurzaam landschapsonderhoud mogelijk maken; ontwikkelen landschappelijke kwaliteit. In het landelijk gebied is er een brandverbod op snoeihout. Hierdoor dreigt het onderhoud van kleine landschapelementen verloren te gaan. Het project is gericht op een alternatieve bestemming voor het vrijkomend snoeihout van kleine landschapselementen. Alternatieve herbestemming dient gevonden te worden, waarbij versnipperen en afvoer naar energiecentrale een optie is.
Projectresultaat
Ophaalsysteem voor snoeihout
Planning
Start: januari 2008 Evaluatie: april 2009
Kostenraming en dekking
Kosten: € 40.000
Kostenverdeling: Prov. 25 %, EU/POP 50 %, Gem. 25 %
Projectleiding en betrokkenen
gem. Lopik: gem. Montfoort, gem. Oudewater
Risico's en onzekerheden
Enthousiasme deelnemers

LS2 Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit
Projecttitel
Pilot Groen Blauwe diensten

Projectdoel
Versterking natuur en landschapkwaliteit
Projectresultaat
Vergoedingensysteem agrarische ondernemingen gericht op kwaliteitsversterking natuur en landschap. Groen Blauwe diensten richten zich primair op natuurvriendelijk slootkantenbeheer. Tevens zijn er opties voor pilots gericht op boerenlandpaden en erfvogels in de groene bebouwingslinten.
Planning
Start: januari 2008. Einde: december 2012
Kostenraming en dekking
Kosten € 160.000
Kostenverdeling: Rijk/ILG 20 %, Prov. 20 %, EU/POP 50 %, HDSR 10 %.
Projectleiding en betrokkenen
ANV Lopikerwaard,
HDSR, agrariërs
Risico's en onzekerheden
Goede financiële organisatie

LS3 Ontwikkeling landschappelijke kwaliteit
Projecttitel
Lintscaping Rijnenburg
Projectdoel
Behoud landschappelijke kwaliteit De Utrechtse Waarden, versterken stad-landrelatie. Het project richt zich primair op de toekomstige bebouwing van Rijnenburg. Enerzijds gaat het om een advies inzake de kwalitatieve ontwikkeling van Rijnenburg, anderzijds worden instrumenten uitgewerkt om de stad-landrelatie te versterken.
Projectresultaat
Advies inzake de kwalitatieve ontwikkeling van Rijnenburg met landschappelijke verankering in UW
Planning
Start: maart 2008. Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 24.000
Kostenverdeling: Prov. 25 %. EU/POP 25 %, Gem. 50 %
Projectleiding en betrokkenen
Gemeenten Lopik, Montfoort, Oudewater, IJsselstein
Risico's en onzekerheden
Geen

LS4 Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit
Projecttitel
Meetnet Kleine Landschapselementen
Projectdoel
Maken van een 0 meting, op basis waarvan veranderingen van kleine landschapselementen gevolgd kunnen worden. Op deze wijze is in de toekomst op eenvoudige wijze monitoring van de landschapselementen mogelijk. Dit project wordt op termijn provinciebreed uitgevoerd.
Projectresultaat
Database met digitaal kaartmateriaal
Planning
Start: januari 2008. Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Kosten: € 30.000 Kostenverdeling: Prov. 20 %, EU/POP 40 %, Gem. 20 % Derden 20 %
Projectleiding en betrokkenen
Landschap Erfgoed Utrecht

Risico's en onzekerheden
Geen

LS 5 Versterken cultuurhistorische kwaliteit
Projecttitel
Restauratie dubbele boogbrug van Alterenlaan 28 te Jaarsveld
Projectdoel
Restaureren van uniek en waardevol cultuurhistorische object in Jaarsveld t.b.v. behoud cultuurhistorische kwaliteit. Het betreft een particulier bezit.De particuliere bijdrage is gebaseerd op de kosten van een vervangende brug.
Projectresultaat
Behoud cultuurhistorisch object
Planning
Start: maart 2008. Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Kosten € 150.000 Kostenverdeling: EU/POP 35 % gem. Lopik: 35 % Part. 30 %
Projectleiding en betrokkenen
Eigenaar, gemeente
Landschap Erfgoed Utrecht, Monumentencie Gemeente Lopik
Risico's en onzekerheden
Uitkomst kwalitatieve scan

Sociaal-Economische vitalisering

SEV1:Landbouw: verbetering landbouwstructuur/bedrijfsverplaatsing
Projecttitel
Verbetering landbouwstructuur Linschoterwaard
Projectdoel
Verbeteren landbouwstructuur door bedrijfsverplaatsing en kavelruil o.l.v. kavelruilcoördinator
Projectresultaat
Bedrijfsverplaatsing en beschikbare grond voor kavelruil
Planning
Betreft bestaand project dat doorloopt tot 2010
Kostenraming en dekking
Kosten: € 600.000
Kostenverdeling: Prov. 100 %
Projectleiding en betrokkenen
Prov.
LTO, agrariërs
Risico's en onzekerheden
Vrijwillige medewerking agrariërs

SEV2: Landbouw: duurzame landbouw
Projecttitel
Duurzaam bodembeheer agrarische bedrijven
Projectdoel
Terugdringen emissies fosfaat en stikstof
Projectresultaat
Beschermen milieu bij agrarische bedrijven
Planning
Start mei 2008 Einde december 2008
Kostenraming en dekking

Kosten: € 60.000 Kostenverdeling: Rijk 45% Prov. 45% Part. 10 %
Projectleiding en betrokkenen
Lami,
LTO, HDSR, agrariërs
Risico's en onzekerheden
Trekkerschap

SEV3: Sociaal economische vitalisering: behoud leefbaarheid, versterken bedrijvigheid
Projecttitel
Bedrijvigheid in bebouwingslinten
Projectdoel
Inzicht krijgen in huidige bedrijvigheid en formuleren van beleidsaanbevelingen inzake ruimtelijke inpassing
Projectresultaat
Rapport met onderzoeksresultaten, algemene beleidsaanbevelingen en actiepunten
Planning
Start: juni 2008. Einde juni 2009
Kostenraming en dekking
Kosten: € 40.000
Kostenverdeling: EU/POP 25 % Gem. 25 % Part. 50 %
Projectleiding en betrokkenen
Kamer van Koophandel;
Ondernemingen, gem. Lopik, Montfoort, Oudewater en IJsselstein
Risico's en onzekerheden
Participatie van bedrijven

SEV4: Sociaal economische vitalisering: behoud leefbaarheid, versterken bedrijvigheid
Projecttitel
Reservering Leaderprojecten 2008
Projectdoel
Bottom up plattelandsontwikkeling door locale groepen op het gebied van streekidentiteit
Projectresultaat
Projecten bevordering toeristische activiteiten; projecten leefbaarheid en streekidentiteit
Planning
Start: januari 2008. Einde: januari 2009
Kostenraming en dekking
Kosten: € 272.000
Kostenverdeling: Prov. 15 % EU/POP 25 % Gem.10 %, Part. 50 %
Projectleiding en betrokkenen
Leadergroep
Risico's en onzekerheden
Projectinitiatieven

Recreatie

R1 Recreatie: versterking toeristische ontwikkeling
Projecttitel
Groene Hart Kloppend Hart, fase 2
Projectdoel
Gebiedspromotie en imagoverbetering Groene Hart; stimuleren meerdaags bezoek in het Groene Hart
Projectresultaat

Hogere omzet in recreatie en toerisme, professionaliseren aanbod, kwaliteitsverbetering producten
Planning
Start: april 2008. Einde: april 2009
Kostenraming en dekking
De totale kosten van het project zijn € 345.000. Kostenverdeling: Part. 5 %; Prov. Zuid Holland: 50 %, Prov. Noord Holland: 15 %, Prov. Utrecht: 30 % (verdeling: De Venen: 60 % /De Utrechtse Waarden 40 %)
Kosten: € 42.000 Kostenverdeling: Prov 30 %, EU/POP 50 %, Gem. 20 %
Projectleiding en betrokkenen
VVV Het Groen Hart; Agrarische Natuurverenigingen, LTO Noord enz
Risico's en onzekerheden
Operationeel zijn van organisatie voor merk en marketing, participatie en voorwaarden andere provincies

R2 Recreatie: versterking toeristische ontwikkeling
Projecttitel
Struinen en Vorsen in de Utrechtse Waarden (vervolgproject)
Projectdoel
Vergroten recreatief imago en streekidentiteit van de Utrechtse Waarden; ontwikkelen hoogwaardige plattelandstoerisme, verbeteren inkomstenpositie agrotoerisme
Projectresultaat
Professionele ondersteuning deelnemers, multimedia route, educatief programma, 10 hooiberghutten incl. promotie, website, organisatiestructuur
Planning
Start: mei 2008. Afronding: juli 2009
Kostenraming en dekking
Kosten: totaal € 265.000 Kostenverdeling: Prov. 25 %, EU/POP 25 %, Gem. 10 %, Part. 40 %
Projectleiding en betrokkenen
Stichting Struinen en Vorsen, Agrarische Natuurvereniging Lopikerwaard, Stichting Landgoed Linschoten, gemeenten, VVV Groene Hart.
Risico's en onzekerheden
Participatie van partijen, fasering van uitvoering

R3 Recreatie: versterking toeristische ontwikkeling
Projecttitel
Arrangementen van en naar bezoekerscentrum De Utrechtse Waarden
Projectdoel
Stimuleren bezoek aan het gebied Utrechtse Waarden
Projectresultaat
4 uitgewerkte arrangementen
Planning
Start: april 2008 Afronding: mei 2009
Kostenraming en dekking
Kosten: € 16.000 Kostenverdeling: Prov. 25 %, EU/POP: 50 %, Gem. 25 %.
Projectleiding en betrokkenen
VVV Het Groen Hart; gemeenten, VVV's, particulieren
Risico's en onzekerheden
Geen

R4 Recreatie: versterking recreatieve mogelijkheden via provinciale routenetwerken
Projecttitel
Uitvoeringsprogramma Jaagpad Hollandse IJssel
Projectdoel
Realisatie voetpadtracé (klein gedeelte fietsen)

Projectresultaat
Uitvoeringsplan voor 23 km recreatief pad langs de Hollandse IJssel
Planning
Start: februari 2008. Einde: december 2008
Kostenraming en dekking
Uren inzet DLG ten laste van prestatieovereenkomst provincie-DLG
Projectleiding en betrokkenen
Opdrachtgever: Prov., gem. Oudewater
DLG, HDSR
Risico's en onzekerheden
Uitkomsten haalbaarheidstudie, overdracht HIJ van RWS naar HDSR

Proces

Proceskosten gebiedscommissie

Projecttitel
Programmabureau De Utrechtse Waarden
Projectdoel
Ondersteuning gebiedscommissie (personeel, huisvesting, communicatie)
Projectresultaat
Programmeren en uitvoeren van projecten
Planning
Start januari 2008 Einde: december 2008, daarna doorlopend
Kostenraming en dekking
Kosten € 100.000
Kostenverdeling: Prov. 50 %, Gem. 40 % HDSR 10 %
Projectleiding en betrokkenen
Hoofd programmabureau
Risico's en onzekerheden
Geen

BIJLAGE 8

Provinciebreed

Uitvoeringsprogramma

2008

Inhoudsopgave:

1 Inleiding 3
2 Financieel overzicht 3
3 Projectbeschrijvingen 4
3.1 Natuur 4
3.2 Natuur/milieukwaliteit 5
3.3 Bodem 5
3.4 Landschap en cultuurhistorie 6
3.5 Landbouw 6
3.6 Recreatie 7
3.7 Proceskosten en exploitatiesubsidies 8
Bijlage B Overzicht AVP-Uitvoeringsprogramma 2008 - Provinciebreed 9

1 Inleiding

Voor u ligt het provinciebrede uitvoeringsprogramma 2008. In dit uitvoeringsprogramma zijn die doelen en thema's van het AVP beschreven die gebiedsoverstijgend zijn. Voor 2008 is het provinciebrede uitvoeringsprogramma in projectverband tot stand gekomen. Voor de toekomstige jaren moet inbedding in een staande organisatie nog plaatsvinden.

Het provinciebrede uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen na voorbespreking met een groot aantal beleidsinhoudelijke medewerkers van de provincie Utrecht. Zij hebben voor zover mogelijk op dit moment de noodzakelijke onderbouwingen aangeleverd voor de beschikbare of gewenste middelen.

In hoofdstuk 2 wordt in eerste instantie inzicht verschaft in de provinciebrede middelen. In hoofdstuk 3 wordt, voor zover nu voorhanden is, aangegeven waarvoor de provinciebrede middelen worden ingezet.

2 Financieel overzicht

De benodigde middelen voor het uitvoeringsprogramma 2008 provinciebreed omvatten:

Thema	**Benodigde midden 2008 (x € 1.000,=)**
Natuur	1.441
Natuur/milieukwaliteit	100
Bodem	130
Landschap en cultuurhistorie	800
Landbouw	986
Recreatie	288
Proceskosten	655
Totaal	4.400
Dekking in andere UP's	-1.106
Dekking in provinciebreed UP 2008	3.294

In Bijlage B is in de tabel aangegeven welke prestaties en middelen voor het provinciebrede UP2008 nodig zijn.

3 Projectbeschrijvingen

De beschikbare projecten worden in dezelfde thematische volgorde beschreven als in de tabel Voor elk project worden kort de belangrijkste karakteristieken vermeld.

3.1 Natuur

Reserve aankoop Natuur buiten de EHS
Voor mogelijke gronden buiten de EHS die voor natuurontwikkeling door particulieren worden aangeboden moeten middelen worden gereserveerd om deze aankopen te kunnen doen. Voorlopig wordt hiervoor €100.000 geraamd.

Kwaliteitsverbetering EHS
Doel: Heideherstel voor ontwikkeling van heide vanuit productiebos
Locatie: Diverse locaties op de Heuvelrug
Betrokkenen: Eigenaren betreffende terreinen
Risico's: Deelnamebereidheid eigenaren
Totale kosten bedragen 600.000, waarvan 140.000 gefinancierd wordt uit het provinciebrede budget. Het resterend deel is ondergebracht in het UP van de Heuvelrug (430.000 intentiegeld en 30.000 bijdrage particulieren).

Realisering EVZ faunapassages
Het evz-budget voor 2008 slaat op overkoepelende projecten in de provincie Utrecht.

Communicatie	€ 30.000
Onderzoeksopdrachten	€ 60.000
Uitvoeringsprojecten met overkoepelend karakter, of niet geprogrammeerd in uitvoeringsprogramma's	€160.000
Totaal	€250.000

Het totale benodigde budget ligt boven het beschikbare provinciale budget van 150.000. Daarom is voor de dekking eveneens 100.000 aan intentiegeld ingezet.

Soortenbescherming
Het beschikbare budget betreft bestuursovereenkomst middelen die nog niet zijn toegedeeld aan de gebieden. Voor 2008 willen een aantal gebieden soortenbeschermingsprojecten uitvoeren en bekostigen met deze middelen. De bedragen, dekking en precieze beschrijvingen zijn opgenomen in de betreffende UP's. Zie verder onderstaande tabel.

AVP-gebied	Project	Totale kosten	Dekking uit prov. breed budget
De Utrechtse Waarden	Plas-dras oevers	110.000	27.500
Midden	Vleermuizen project 1	20.000	10.000
	Vleermuizen project 2	10.000	5.000
Kromme Rijn	Redt de grutto	40.000	40.000
Linieland	Vleermuizen project	50.000	37.500
Totaal		**230.000**	**120.000**

Draagvlakversterking voor natuurbeleid

Bij het plaatsen van grondwatermeters in de provincie Utrecht worden een educatief en communicatieprogramma opgezet om het publiek te informeren en de betrokkenheid bij water in de leefomgeving te vergroten. De geraamde kosten voor het project bedragen € 25.282,50. Ook is er 2000 gereserveerd voor de Nederlandse jeugdbond van natuurstudies en 3.600 voor de wandelestaffette van het IVN.

3.2 Natuur/milieukwaliteit

Verdrogingsbestrijding
De middelen voor verdrogingsbestrijding die voortvloeien uit de bestuursovereenkomst, worden zoveel mogelijk gebiedsgericht ingezet. Het geld voor 2 onderdelen – schadevergoeding en kosten pluspakket – wordt echter provinciebreed ingezet. In totaal is hiervoor 4,29 miljoen beschikbaar. Een deel daarvan (2,65 miljoen) zit nog in de budgetten van Midden en Kromme Rijn. Het resterende deel (1,64 miljoen) is opgenomen als provinciebreed budget. In 2008 kan een uitgave nodig zijn in Midden, maar dit is nog niet duidelijk. Ook de omvang is nog niet bekend en daarom nog niet geprogrammeerd voor 2008. Indien nodig volgt in april 2008 een aanpassing.

Verder is er 0,1 miljoen nodig voor een provinciebreed onderzoek naar de invloed van drinkwaterwinningen op TOP gebieden.

3.3 Bodem

Ontwikkelen pilots gebruik bodeminformatie
Bij een duurzame inrichting en gebruik van het landelijk gebied is het van groot belang om rekening te houden met de eigenschappen van het bodem- en watersysteem. Bestaande informatie en zo nodig nieuwe in te winnen informatie hierover, moet zo goed mogelijk (afgestemd op de vraag) ter beschikking staan aan gebiedsgerichte projecten

Hiervoor zijn binnen het AVP 3 pilots voorzien over het gebruik van bodeminformatie:

ILG pilot Bodemdaling:
Informatie over de kwetsbaarheid van de bodem voor bodemdaling op gebiedsniveau moet op een toegankelijke manier beschikbaar zijn

ILG pilot Ecologische kwaliteit:
De kwaliteit van bodem en water is een belangrijke voorwaarde voor de kwaliteit van het ecosysteem en de biodiversiteit. Informatie hierover op gebiedsniveau is slechts in beperkte mate voorhanden. Naast bestaande informatie worden actuele kennis en inzichten verzameld en gepresenteerd op een werkbaar (gebiedsgericht) schaalniveau.

ILG pilot Bodemfunctie / bodemgebruik:
Bij de ruimtelijke inrichting en het gebruik van het landelijk gebied is bodem- en water informatie van wezenlijk belang. Een goede afstemming van de eigenschappen van bodem en water met (beoogde) functies zorgt voor duurzame en vaak kostenbesparende oplossingen. Informatie hierover moet verzameld worden en op gebiedsniveau worden gepresenteerd.

3.4 Landschap en cultuurhistorie

Ontwikkelen landschappelijke kwaliteit
Voor de stimulering en ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteit zullen ongeveer 5 à 10 stimuleringsprojecten worden uitgevoerd in 2008.

3.5 Landbouw

Mobiliteit grond verhogen
Er is voor deze AVP periode € 500.000 niet verdeeld over de gebieden. Het gaat daarbij om:
1. Bedrijfsverplaatsingen € 300.000
2. Losse kavelruilen € 200.000

1. Er is voor de komende 7 jaar niet op voorhand aan te geven waar een bedrijfsverplaatsing nodig is voor het ruilplan en de AVP-doelen, het is ook vaak een proces dat lang duurt. Om goed in te kunnen spelen op kansen willen we dit budget flexibel kunnen inzetten. Er zijn wensen in Linschoten (Utrechtse waarden) en landinrichting Groenraven-Oost. Een kink in de kabel is dat de verplaatsingsregeling in SILG niet is goedgekeurd door Brussel. Voorlopig kan er dus nog geen gebruik van worden gemaakt.

2. De meeste kavelruilen worden planmatig aangepakt via een gebiedsproces. Daarnaast willen we de mogelijkheid houden om subsidie te verlenen aan agrariërs die zelf initiatief nemen om onderling te ruilen. Mocht blijken dat hier geen gebruik van wordt gemaakt na een aantal jaar, dan wordt het alsnog verdeeld over de gebieden.

Ontwikkeling Pilots duurzaam ondernemen
In de bestuursovereenkomst is afgesproken om 10 pilots duurzaam ondernemen te ontwikkelen gericht op agrobiodiversiteit en bodembeheer Projecten moeten worden goedgekeurd door het Rijk. De pilots moeten aan de volgende criteria voldoen:

Heldere beschrijving van de milieueffecten
Pilots moeten vernieuwend zijn.
Er moet sprake zijn van monitoring van de te realiseren milieukwaliteit

De volgende verdeling is aangehouden bij het opstellen van de gebiedsprogramma's:

De Venen: 3 pilots, totale kosten € 498.000
Groene Driehoek: 2, totale kosten € 332.000
Kromme Rijn: 3, totale kosten € 498.000
Noorderpark: 2, totale kosten € 332.000

De provinciale middelen komen uit het PMP of PIO en zijn dus slechts gedekt tot 2008 (PMP) of 2009 (PIO). Het instrument voor ontwikkeling en uitvoering van deze projecten is de Stichting Lami.

Inmiddels is voor 2008 een aantal projecten voorgesteld. De bedragen, dekking en precieze beschrijvingen zijn opgenomen in de betreffende UP's. Zie verder onderstaande tabel.

AVP-gebied	Project	Totale kosten	Dekking uit prov. breed budget

De Utrechtse Waarden	Duurzaam bodembeheer agrarische bedrijven	60.000	54.000
Kromme Rijn	Introductie resistente fruitrassen	50.000	50.000
	Agrobiodiversiteit	31.000	21.000
De Venen	Robuuste koeien	50.000	45.000
Totaal		**191.000**	**170.000**

Versterken biologische en verduurzamen gangbare landbouw
Het beschikbare budget van 0,36 miljoen betreft PIO-middelen. Een belangrijk deel van het PIO-budget is reeds verdeeld over de gebieden. Het resterende deel van 0,36 miljoen wordt provinciebreed ingezet voor PIO-doelen. Daarbij gaat het niet alleen om landbouwdoelen, maar bv. ook om leefbaarheidsdoelen. Vooralsnog is het totale beschikbare bedrag in zijn geheel opgenomen in het provinciebrede gebiedsprogramma aangezien de verdeling over de afzonderlijke doelen vooraf niet bekend was.
Kromme Rijn en Midden hebben voor 2008 meerdere projecten geformuleerd die ze uit dit provinciebrede PIO-budget willen betalen.

AVP-gebied	**Project**	**Totale kosten**	**Dekking uit prov. breed budget**
Midden	Ondersteuning gebiedscoöperatie Haarzuilens	166.600	124.950
	Ondersteuning agrarisch natuurvereniging Noorderpark	56.000	50.000
Kromme Rijn	Belichte bomen	100.000	60.000
	Boeren met toekomst	52.000	49.000
	Met de school de boer op	43.000	32.250
Totaal		**417.600**	**316.200**

3.6 Recreatie

RODS
Het gehele budget is geheel gereserveerd voor RoDS in Utrecht Midden. De uitgave voor 2008 is nog niet precies bepaald. Het bedrag bestaat uit 2 delen:

3,25 miljoen is gereserveerd als cofinanciering RoDS uit de bestuursovereenkomst.

3,55 miljoen is gereserveerd via het PS-besluit van 10 april 2006 waarin is vastgelegd om 913.000 te gebruiken voor de planwijziging herinrichting Noorderpark, 2,54 miljoen voor recreatieve voorzieningen in landinrichtingsplan Haarzuilens en 0,1 miljoen aan proceskosten.

Voor beide bedragen (3,25 en 3,55 miljoen) geldt dus dat ze geheel gereserveerd zijn voor de RoDS zaken in AVP-midden.

Stimuleren wandelen en fietsen
Voor het in kaart brengen van knelpunten voor wandelen en fietsen worden opdrachten verstrekt ter grootte van € 15.000 en € 50.000.
Ook is een project voorzien dat het fietsknooppuntensysteem ontwikkelt en uitvoert.

3.7 Proceskosten en exploitatiesubsidies

In het provinciebrede uitvoeringsprogramma zijn voor een aantal organisaties exploitatiesubsidies of proceskosten opgenomen. Het betreft de organisaties:

Organisatie	**Exploitatie of proceskosten (x € 1.000,=)**
Het Utrechts Landschap	800
Landschap Erfgoed Utrecht*	690
PCLG	6
BNLU	30
Natuurlijk Platteland Nederland	4
Groene Hart**	615
Totaal	**2.145**

* inclusief coördinator weidevogelbeheer en landschapsbeheerploegen
**In het Coalitieakkoord is opgenomen dat het Uitvoeringsprogramma Groene Hart met haar projecten als onderdeel van de Agenda Vitaal Platteland vanaf 2008 zal worden opgepakt en uitgewerkt. Het Uitvoeringsprogramma wordt sinds 2004 gefaciliteerd door een Programmabureau, dat zetelt in ons provinciehuis. Dit bureau voert tevens enkele Groene Hart-brede projecten uit. De formele afspraken over de financiering hiervan door de drie Groene Hart-provincies lopen echter tot 1 juli 2007. Om het Programmabureau ook na 1 juli 2007 te continueren en de uitvoering van haar interprovinciale projecten mogelijk te maken, is extra financiering goedgekeurd door PS waarbij voor 2007 € 235.000,= en de jaren 2008 t/m 2011 jaarlijks € 615.000,= is toegezegd.

Bijlage B Overzicht AVP-Uitvoeringsprogramma 2008 - Provinciebreed

Zie tabel.